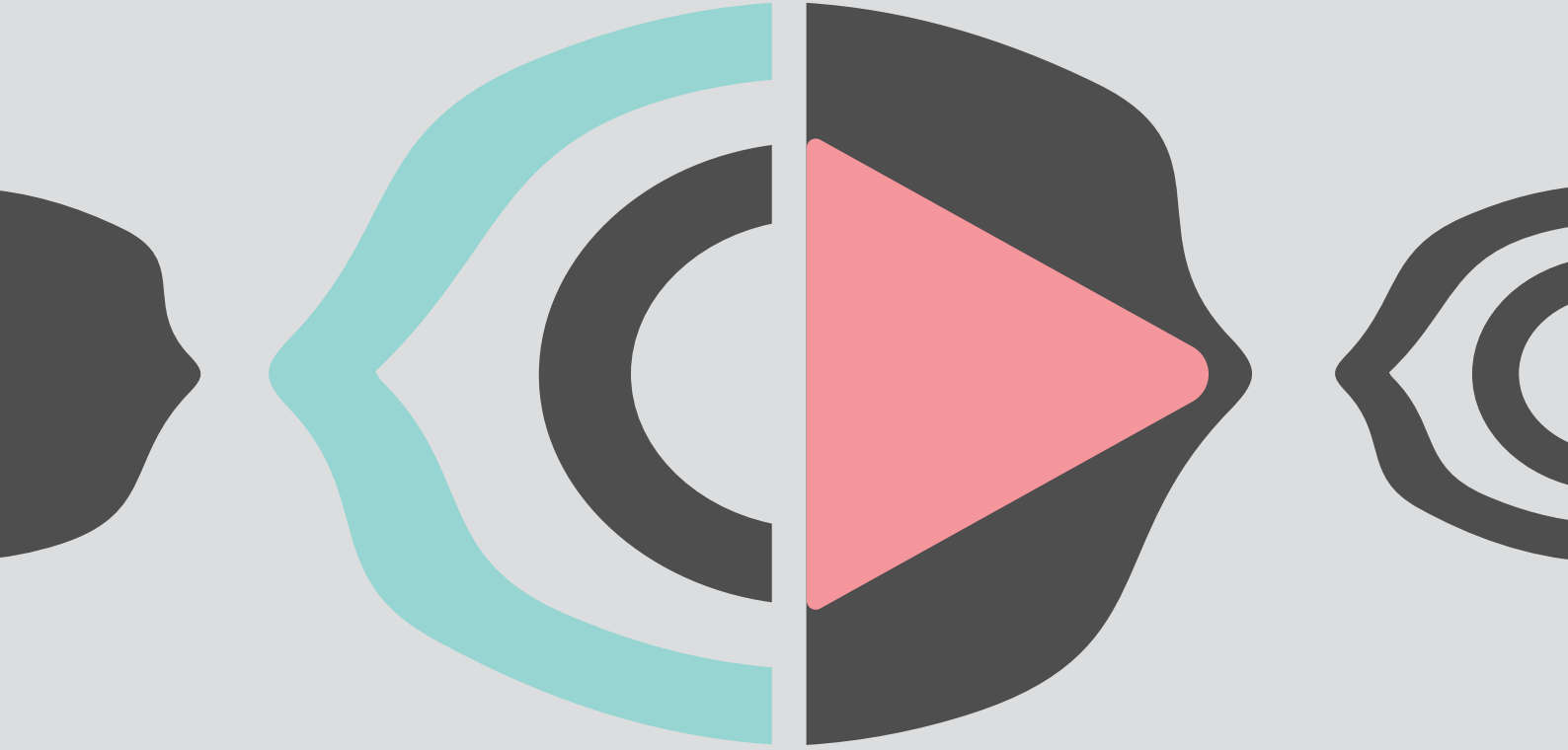

29-31 ΜΑΡΤΙΟΥ

ΧΑΝΙΑ

2024

1^ο ΔΙΕΘΝΕΣ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟ ΣΥΝΕΔΡΙΟ

ΟΠΤΙΚΟΑΚΟΥΣΤΙΚΟΣ & ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΙΚΟΣ ΓΡΑΜΜΑΤΙΣΜΟΣ

ΘΕΑΣΗ, ΚΡΙΤΙΚΗ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ, ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ

ΤΟΜΟΣ ΣΥΝΕΔΡΙΟΥ

Διοργάνωση:

Συνδιοργάνωση :

Σε συνεργασία με:

Τ Ο Μ Ο Σ

ΕΙΣΗΓΗΣΕΩΝ & ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΩΝ

Σ Υ Ν Ε Δ Ρ Ι Ο Υ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

009 ΚΕΝΤΡΙΚΕΣ ΟΜΙΛΙΕΣ

**013 ΠΡΟΦΟΡΙΚΕΣ ΕΙΣΗΓΗΣΕΙΣ
ΔΙΑ ΖΩΣΗΣ**

**077 ΠΡΟΦΟΡΙΚΕΣ ΕΙΣΗΓΗΣΕΙΣ
ΕΞ ΑΠΟΣΤΑΣΕΩΣ**

107 ΒΙΩΜΑΤΙΚΑ ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΑ

ΑΝΤΙ ΠΡΟΛΟΓΟΥ

Το Φεστιβάλ Κινηματογράφου Χανίων διοργανώνει, στις 29, 30 και 31 Μαρτίου 2024, στα Χανιά το 1ο Πανελλήνιο Επιστημονικό Συνέδριο με Διεθνή Συμμετοχή, με τίτλο: **«Οπτικοακουστικός -Κινηματογραφικός Γραμματισμός. Θέαση-Κριτική προσέγγιση-Δημιουργία»**

Το Συνέδριο υλοποιείται σε συνεργασία με:

- Το Τμήμα Κινηματογράφου του ΑΠΘ
- Το Τμήμα Γραφιστικής και Οπτικής Επικοινωνίας του ΠΑΔΑ
- Το Τμήμα Τεχνών Ήχου & Εικόνας του Ιόνιου Πανεπιστημίου
- Το πρόγραμμα Προπτυχιακών Σπουδών «Σπουδές Κινηματογραφικής Γραφής, Πρακτικής και Έρευνας» του Ελληνικού Ανοικτού Πανεπιστημίου
- Το Πολυτεχνείο Κρήτης
- Την Διεύθυνση Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης Χανίων
- Την Διεύθυνση Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης Χανίων

Με την υποστήριξη και την συνεργασία των

- Creative Europe Media Desk Greece
- Ελληνικού Κέντρου Κινηματογράφου
- ECFA [European Children's Film Association]

Το Φεστιβάλ Κινηματογράφου Χανίων και οι δράσεις του αποτελούν συνδιοργάνωση της Περιφέρειας Κρήτης, της Περιφερειακής Ενότητας Χανίων, των Δήμων Χανίων και Πλατανιά και του Πνευματικού Κέντρου Χανίων.

Το Φεστιβάλ Κινηματογράφου Χανίων και οι δράσεις του αποτελούν συνδιοργάνωση της Περιφέρειας Κρήτης, της Περιφερειακής Ενότητας Χανίων, των Δήμων Χανίων και Πλατανιά και του Πνευματικού Κέντρου Χανίων.

Σκοπός του Συνεδρίου είναι η αποτύπωση της δυναμικής σχέσης Οπτικοακουστικών Τεχνών και Εκπαίδευσης διαμέσου της καταγραφής των θεωρητικών τάσεων και της ανάδειξης των πρακτικών εφαρμογών του οπτικοακουστικού και κινηματογραφικού γραμματισμού στο σύγχρονο σχολείο και της ανάδειξης των πρακτικών συνεργασίας και συν-δημιουργίας της τυπικής εκπαίδευσης (εκπαιδευτική κοινότητα) και της άτυπης εκπαίδευσης (φορείς οπτικοακουστικών τεχνών και δημιουργοί οπτικοακουστικών προϊόντων).

Ε Π Ι Σ Τ Η Μ Ο Ν Ι Κ Η

Φραντζεσκάκης Ματθαίος, Δημιουργός Ντοκιμαντέρ, Εκπαιδευτικός, Διευθυντής Φεστιβάλ Κινηματογράφου Χανίων, Πρόεδρος Συνεδρίου

Αναστασιάδης Παναγιώτης, Καθηγητής Δια Βίου και εξ Αποστάσεως Εκπαίδευσης με την χρήση των ΤΠΕ, Παιδαγωγικό Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης, Πανεπιστήμιο Κρήτης

Ανδρεάδου Χαρίκλεια, Σύμβουλος Εκπ/σης Δασκάλων Π.Ε. Χανίων, Διδακτολόγος Κοινωνικών Επιστημών, Επιστημ. Υπεύθυνη Εκπαιδευτικών προγραμμάτων Φεστιβάλ Κινηματογράφου Χανίων

Ανδριοπούλου Ειρήνη, Υποψήφια Διδάκτωρ ΑΠΘ / Επικοινωνιολόγος / Ερευνήτρια ΜΜΕ / Media Literacy Expert

Γρόσδος Σταύρος, Δρ. Οπτικοακουστικού Γραμματισμού και Δημιουργικής Γραφής στην Εκπαίδευση, Παιδαγωγική Σχολή Α.Π.Θ., Επιστημ. Συνεργάτης του Φεστιβάλ Κινηματογράφου Χανίων

Δελιδάκη Ειρήνη, Μουσειοπαιδαγωγός, Επιστημονική Επιμέλεια Εκπαιδευτικών προγραμμάτων ΜΚΘ (Δ/ση Φεστιβάλ Κινηματογράφου Θεσσαλονίκης), υπ. Δρ. Πολιτισμικής Τεχνολογίας

Κολοκυθά Όλγα, Ερευνήτρια πολιτιστικής πολιτικής και διαχείρισης/Ακαδημαϊκή Διευθύντρια μεταπτυχιακών προγραμμάτων, Κέντρο Εφαρμοσμένης Μουσικής Έρευνας Universität für Weiterbildung Krems (Αυστρία)

Λαμπαδά Δέσποινα, Ιστορικός Τέχνης - Σύμβουλος Πολιτιστικής Διαχείρισης

Λάσκαρη Ηρώ, Επίκουρη Καθηγήτρια, Σχολή Εφαρμοσμένων Τεχνών και Βιώσιμου Σχεδιασμού Ε.Α.Π.

Μυλωνάκη Αγγελική, Ιστορικός κινηματογράφου, Δρ. Κινηματογραφικών Σπουδών ΑΠΘ, Αν. προϊσταμένη Film Office Περιφέρειας Κεντρικής Μακεδονίας

Ουγγρίνης Κώστας, Αντιπρύτανης Πολυτεχνείου Κρήτης, Καθηγητής Σχολής Αρχιτεκτόνων

Παϊζη Λίζα, Γλωσσολόγος, Σύμβουλος Εκπαίδευσης Φιλολόγων Δ.Ε. Χανίων

Παπαδημητρίου Σοφία, Καθηγήτρια-Σύμβουλος ΕΑΠ, Προϊσταμένη Εκπαιδευτικής Ραδιοτηλεόρασης και Ψηφιακών Μέσων - Υ.ΠΑΙ.Θ.Α.

Παπαδόπουλος Δημήτρης, Δρ. Κινηματογραφικών Σπουδών, Παιδαγωγική του Κινηματογράφου, Σκηνοθέτης ντοκιμαντέρ, ΕΔΙΠ-Τμήμα Κινηματογράφου Α.Π.Θ., Ε.Α.Π.

Παπαχαλαράμπος Δημήτρης, Δρ. Κινηματογραφικών Σπουδών, Προϊστάμενος Τμήματος Οπτικοακουστικής Παιδείας και Ερευνών του ΕΚΟΜΕ, Διδάσκων στο European Communication Institute.

Πολυχρονάκης Στέλιος, Σκηνογράφος, Σκηνοθέτης, Εκπαιδευτικός, Senior Lecturer Design for Film and Television, Nottingham Trent University-UK

Σηφάκη Ειρήνη, Αν. Καθηγήτρια, Τμήμα Γλωσσικών και Διαπολιτισμικών Σπουδών, Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας, Διευθύντρια Εργαστηρίου Διακαλλιτεχνικών και Πολιτισμικών Σχέσεων

Σιάκας Σπυρίδων, Αναπληρωτής Καθηγητής 3d animation, Διευθυντής τομέα εικαστικών και κινούμενης εικόνας Π.Α.Δ.Α., Διευθυντής Π.Π.Σ. Σ.Κ.Ι. Ε.Α.Π.

Σκοπετέας Ιωάννης, Αν. Καθηγητής Σκηνοθεσίας και Εικονοληψίας, Τμήμα Ψηφιακών Τεχνών και Κινηματογράφου, Ε.Κ.Π.Α.

Σοφός Αλιβίζος (Λοΐζος), Καθηγητής Π.Τ.Δ.Ε., Κοσμήτορας Σχολής Ανθρωπιστικών Επιστημών, Πανεπιστήμιο Αιγαίου

Τσαγκαράκης Νίκος, Κριτικός- Ιστορικός κινηματογράφου, Δρ. Τμήματος Φιλολογίας, Πανεπιστήμιο Κρήτης

Τριβέλλα Λαμπρινή, Δρ. Journal Manager of Afimec

Χάλκου Μαρία, Επίκουρη Καθηγήτρια, Εργαστήριο Διαδραστικών Τεχνών, Τμήμα Τεχνών Ήχου & Εικόνας, Ιόνιο Πανεπιστήμιο

Ε Π Ι Τ Ρ Ο Π Η

Ο Ρ Γ Α Ν Ω Τ Ι Κ Η

Προεδρείο:

Φραντζεσκάκης Ματθαίος
Ανδρεάδου Χαρίκλεια
Γρόσδος Σταύρος

Γραμματεία:

Αρσενίδη Μάγκυ
Γαλημητάκη Σμαράγδη
Ζώτου Αθανασία
Κάσσαρη Σοφία
Κοπανέζου Ειρήνη
Κοτσιφάκη Σίτσα
Λαμπαρδάκη Άννα
Μπαρμπουδάκη Ρεβέκκα
Μπαρμπούνη Ιλιάνα
Νεμπαυλάκη Σοφία
Παπαδοπούλου Νένα
Παπασωτήρη Μαρία
Σκούληκα Λίτσα
Τρίγκα Κατερίνα

Ομάδα Οπτικοακουστικής Καταγραφής, Δημοσίων Σχέσεων, ΜΜΕ:

Κοσμαδάκης Κώστας
Κοβότσος Άγγελος
Γιουρμετάκη Άννα
Κουμή Έλια
Λεβεντέλης Μανώλης

Ομάδα Τεχνικής Υποστήριξης:

Μαρινάκης Κώστας
Βεργεράκη Κλεοπάτρα
Γιαννακάκη Κατερίνα
Ζερβός Ιάσοντας
Κρητικάκης Γιώργος
Σαμιώτη Γιώτα
Σπανουδάκης Αντώνης
Τσιτσάνος Παναγιώτης

Ομάδα Υποστήριξης Εργαστηρίων:

Φρόσω Εμμανουηλίδου
Μαρία Κληματσάκη
Φωτεινή Δημοπούλου
Ελένη Ζαχαριάδου

Μετακινήσεις και Φιλοξενία:

Καπαγιωρίδου Χρύσα
Λιονάκη Αντωνία
Μπιρμπίλη Μαριέττα

Σήμα συνεδρίου - σχεδιασμός αφίσας συνεδρίου:

Inglelandi Digital Agency
www.inglelandi.com

Ε Π Ι Τ Ρ Ο Π Η

Κ Ε Ν Τ Ρ Ι Κ Ε Σ

Ο Μ Ι Λ Ι Ε Σ

ΥΒΡΙΔΙΚΑ ΜΕΣΑ, ΜΙΚΤΕΣ ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΕΣ

Γρηγόρης Πασχαλίδης

Καθηγητής στο Τμήμα Δημοσιογραφίας και ΜΜΕ του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης

Τι απέγινε και τι απέμεινε από το εγχείρημα του οπτικοακουστικού και κινηματογραφικού γραμματισμού στην ψηφιακή εποχή, όταν τόσο η έννοια του 'μέσου' όσο και του 'γραμματισμού' έχουν ριζικά μεταμορφωθεί; Ποια μπορεί να είναι μια παιδαγωγική προσέγγιση στη σύγχρονη συνθήκη διευρυμένης θέασης αλλά και διευρυμένης αφήγησης, στην οποία συμμετέχουν εξίσου δημιουργοί (auteurs) και μη-δημιουργοί (amateurs) διεκδικώντας την προσοχή μας; Ακόμη κι αν υποθέσουμε ότι μπορούμε να επανεφεύρουμε το στίγμα και το στόχο της, πώς να την αναπτύξουμε, πώς να την ασκήσουμε, εάν δεν καταφύγουμε στα ίδια τα μέσα που από καιρό τώρα ασκούν το ρόλο του συλλογικού παιδαγωγού;

Βιογραφικό:

Γρηγόρης Πασχαλίδης: Καθηγητής Πολιτισμικών Σπουδών στο Τμήμα Δημοσιογραφίας και Μέσων Μαζικής Επικοινωνίας του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης. Είναι συγγραφέας των Η Ποιητική της Αυτοβιογραφίας (1993), Εισαγωγή στη Μελέτη του Πολιτισμού (2002) και Τα Νοήματα της Φωτογραφίας (2012) καθώς και μελετημάτων για τη θεωρία και ιστορία της λογοτεχνίας και των μέσων επικοινωνίας, την πολιτισμική θεωρία και πολιτική, το ντοκιμαντέρ και τον κινηματογράφο. Είναι Πρόεδρος της Ελληνικής Σημειωτικής Εταιρίας και εκδότης του διαδικτυακού περιοδικού Punctum. International Journal of Semiotics.

Η ΑΡΧΗ ΤΟΥ ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΙΚΟΥ ΓΡΑΜΜΑΤΙΣΜΟΥ

Cary Bazalgette

Ερευνήτρια στο Βρετανικό Ινστιτούτο Κινηματογράφου από το 1979 και Διευθύντρια Εκπαίδευσης του για μία 5ετία

Η ομιλία καταπιάνεται με δύο θεματικές που σπάνια συζητούνται από παιδαγωγούς του κινηματογραφικού τομέα ή ερευνητές (κυρίως ψυχολόγους), οι οποίοι μελετούν τις σχέσεις των παιδιών με τα μέσα της κινούμενης εικόνας (κυρίως της τηλεόρασης). Πρώτον, εξηγώ τα μοναδικά προβλήματα που προκύπτουν από την κατάσταση της γέννησης του ανθρώπου και τις αναπτυξιακές και μαθησιακές προκλήσεις που βιώνουν συνεπώς τα πολύ μικρά παιδιά. Δεύτερον, δίνω έμφαση στην σημασία των μέσων της κινούμενης εικόνας (συμπεριλαμβανομένης της τηλεόρασης) ως πολιτιστική μορφή με ζωτικό ρόλο στην ανθρώπινη κοινωνία. Βασιζόμενη σε αναφορές στην ίδια μου την έρευνα και σε ένα εγχείρημα του Βρετανικού Κινηματογραφικού Ινστιτούτου που είχε δώσει σε παιδιά του δημοτικού σχολείου πρόσβαση σε μη κοινότυπες ταινίες, υποστηρίζω πως τα πολύ μικρά παιδιά και βρέφη έχουν ανάγκη την πρόσβαση σε τηλεοπτικά προγράμματα και ταινίες που διαφοροποιούνται στιλιστικά και διαφοροποιούνται από αυτά που γενικά βλέπουν αυτή τη στιγμή, καθώς και ότι υπάρχει η ανάγκη για καλύτερης ποιότητας έρευνα όσον αφορά τις σχέσεις των νέων παιδιών με τα μέσα της κινούμενης εικόνας.

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΕΝΤΑΞΗΣ ΤΗΣ ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΣΤΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΣΠΟΥΔΩΝ ΤΩΝ ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΩΝ ΤΜΗΜΑΤΩΝ: ΤΑΣΕΙΣ, ΑΝΤΙΣΤΑΣΕΙΣ ΚΑΙ ΠΡΟΟΠΤΙΚΕΣ

Ευαγγελία Κούρτη

Ομότιμη Καθηγήτρια στην Κοινωνική Ψυχολογία των Μέσων Επικοινωνίας στο ΕΚΠΑ

Η αναγκαιότητα εκπαίδευσης των εκπαιδευτικών στα Μέσα και ειδικότερα στα οπτικοακουστικά μέσα και τον κινηματογράφο στο πλαίσιο των βασικών τους σπουδών υποστηρίζεται όλο και περισσότερο τόσο από τους ίδιους τους εκπαιδευτικούς όσο και από τους επίσημους εκπαιδευτικούς φορείς στην Ελλάδα. Αντίθετα, η έλλειψη μαθημάτων οπτικοακουστικής εκπαίδευσης κατά τη διάρκεια των βασικών σπουδών των εκπαιδευτικών σε συνδυασμό με τη γνωστή δυσκολία του σχολείου να κατανοήσει το ρόλο του στην κοινωνία και να εναρμονιστεί με τα εκτός σχολείου ενδιαφέροντα των μαθητών θεωρείται διεθνώς μια από τις δομικές αδυναμίες της εκπαίδευσης στα Μέσα γενικότερα και της οπτικοακουστικής εκπαίδευσης ειδικότερα. Όπως υποστηρίζεται, η απουσία του αντικειμένου αυτού, ως αυτόνομο μάθημα, στα Παιδαγωγικά Τμήματα συμβάλλει στη στασιμότητα της κατάστασης καθώς το πεδίο συναντά δυσκολίες να χειραφετηθεί με αποτέλεσμα να παρατηρείται αφενός έλλειψη ενός γενικού εννοιολογικού πλαισίου το οποίο είναι απαραίτητο για τη εδραίωση πρακτικών και αφετέρου έλλειψη θεωρητικών μοντέλων που θα μετασχηματιστούν σε μεθόδους. Στο πλαίσιο αυτό, ο ίδιος ο εκπαιδευτικός θα αποτελεί τον «αδύναμο κρίκο» του συστήματος.

Στην εισήγηση αυτή παρουσιάζονται τα αποτελέσματα έρευνας που σχεδιάστηκε με στόχο την καταγραφή της ένταξης μαθημάτων οπτικοακουστικής εκπαίδευσης και ειδικότερα του κινηματογράφου στα Προγράμματα Σπουδών όλων των Πανεπιστημιακών Τμημάτων της χώρας που έχουν ως αντικείμενο την εκπαίδευση καθώς και την ανάλυση περιεχομένου της περιγραφής των μαθημάτων αυτών στον Οδηγό Σπουδών των Τμημάτων. Από την ανάλυση των δεδομένων της καταγραφής της παρούσας κατάστασης στα Παιδαγωγικά Τμήματα όλων των πανεπιστημίων της χώρας (προσχολικής, δημοτικής και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης) αποδεικνύεται εκ νέου ότι η παρουσία των σχετικών μαθημάτων είναι ιδιαίτερα περιορισμένη έως ανύπαρκτη σε πολλές περιπτώσεις. Η ποιοτική ανάλυση της περιγραφής των σχετικών αντικειμένων στον Οδηγό Σπουδών των Τμημάτων επέτρεψε ως ένα βαθμό τη διερεύνηση των τάσεων, αντιστάσεων και προοπτικών ένταξης της οπτικοακουστικής εκπαίδευσης και ειδικότερα του κινηματογράφου σε αυτά ως αυτόνομο γνωστικό αντικείμενο (εκπαίδευση στον κινηματογράφο) και ως εργαλείο διδασκαλίας (εκπαίδευση με τον κι-

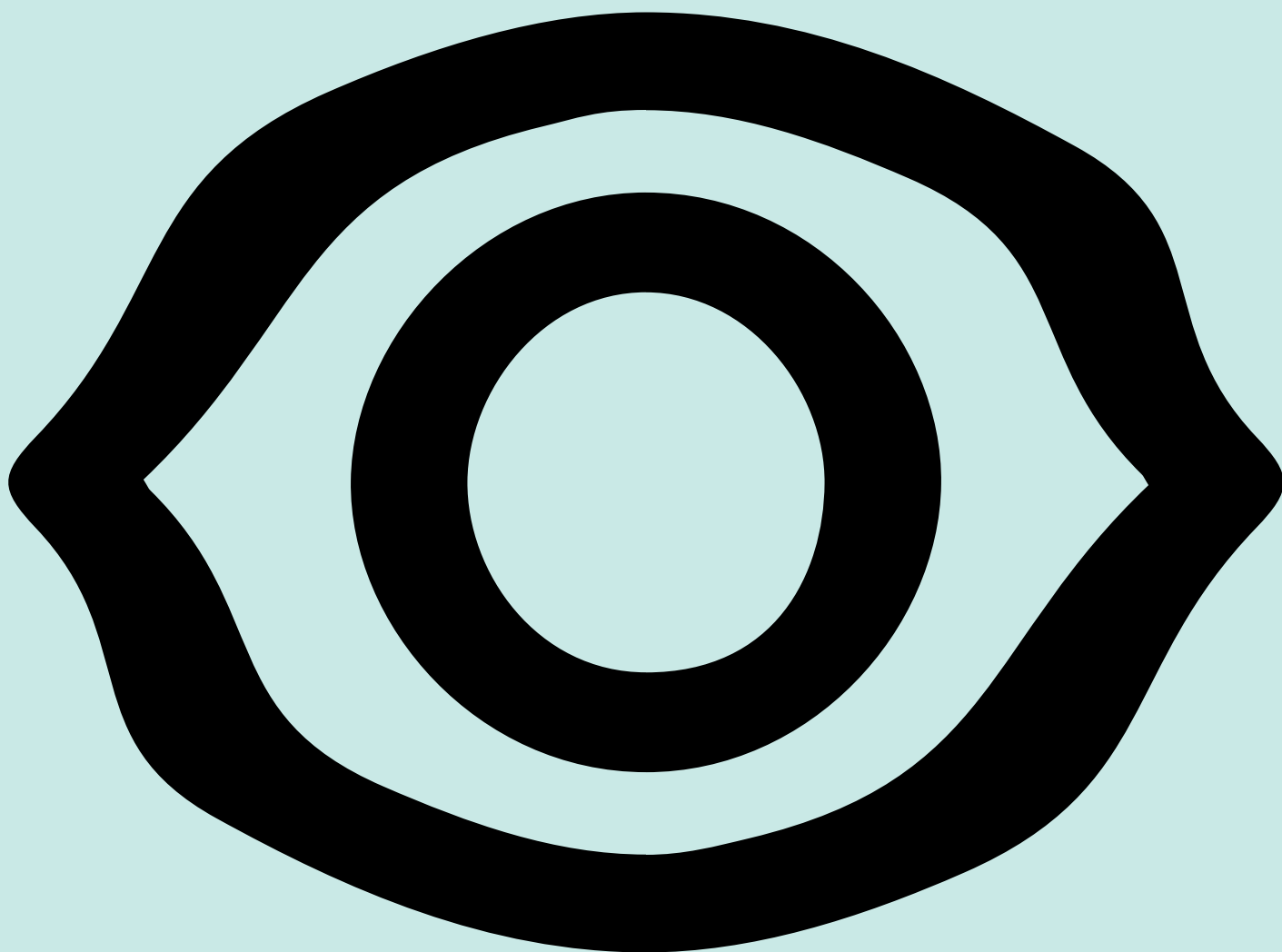
νηματογράφο). Παρουσιάζεται επίσης το σκεπτικό της ένταξης στο προπτυχιακό Πρόγραμμα Σπουδών του Τμήματος Εκπαίδευσης και Αγωγής στην Προσχολική Εκπαίδευση του ΕΚΠΑ τεσσάρων μαθημάτων επιλογής που στοχεύουν στην εκπαίδευση των μελλοντικών εκπαιδευτικών ως «γνωστικοί εταίροι» των Μέσων, εκπαιδευτικών που δεν υποτιμούν την κουλτούρα των οπτικοακουστικών μέσων και του κινηματογράφου, αλλά διακρίνουν σε αυτά μια πλούσια πηγή πληροφοριών και αναπαραστάσεων του κόσμου που προσφέρονται για ανάλυση, διδασκαλία και ψυχαγωγία (Jacquiot-Delaunay). Στο πλαίσιο αυτό, οι φοιτήτριες/ές στη διάρκεια των προπτυχιακών σπουδών τους ευαισθητοποιούνται μέσα από θεωρητικά μαθήματα, σεμινάρια, εργαστήρια και επαφές με επαγγελματίες του χώρου των οπτικοακουστικών και ειδικότερα του κινηματογράφου στα τέσσερα βασικά στοιχεία της εκπαίδευσης στα οπτικοακουστικά μέσα και ειδικότερα στον κινηματογράφο: ζητήματα πρόσβασης στα οπτικοακουστικά μέσα, ανάλυσης της οπτικοακουστικής γλώσσας, κριτική αξιολόγηση των οπτικοακουστικών κειμένων και παραγωγή οπτικοακουστικών κειμένων.

Βιογραφικό:

Η Ευαγγελία Κούρτη είναι Ομότιμη καθηγήτρια του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών. Σπούδασε Ψυχολογία και Κοινωνιολογία στο Πανεπιστήμιο Nanterre-Paris X και είναι διδάκτωρ Ψυχολογίας του ιδίου Πανεπιστημίου. Δίδαξε στο Ιόνιο Πανεπιστήμιο, στο Πανεπιστήμιο Κρήτης και στο Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών (Τμήμα Εκπαίδευσης και Αγωγής στην Προσχολική Ηλικία). Το ερευνητικό, συγγραφικό και διδακτικό της έργο εστιάζει σε θέματα σχετικά με την Κοινωνική Ψυχολογία, την Ψυχολογία των Μέσων και την Τεχνολογία, την Επικοινωνία (Διαπροσωπική και μαζική επικοινωνία), την Εκπαίδευση στα Μέσα, τη Μιντιακή κουλτούρα των παιδιών και τον Κινηματογράφο.

Π Ρ Ο Φ Ο Ρ Ι Κ Ε Σ

δια ζώσης

Ε Ι Σ Η Γ Η Σ Ε Ι Σ

ΧΡΙΣΤΙΝΑ ΑΒΕΤΙΔΟΥ

ΣΧΟΛΙΚΕΣ ΓΙΟΡΤΕΣ ΚΑΙ ΕΚΔΗΛΩΣΕΙΣ: ΑΓΓΑΡΕΙΑ ή ΕΥΚΑΙΡΙΑ ΓΙΑ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ; ΔΗΜΙΟΥΡΓΩΝΤΑΣ ΜΕ ΤΙΣ / ΤΟΥΣ ΜΑΘΗΤΡΙΕΣ / ΜΑΘΗΤΕΣ ΝΤΟΚΙΜΑΝΤΕΡ, ANIMATION, ΤΑΙΝΙΕΣ ΜΙΚΡΟΥ ΜΗΚΟΥΣ

Από το Γ' τρίμηνο του 2016, δημιουργούμε σχεδόν ανελλιπώς με τα παιδιά του Δημοτικού σχολείου Νέου Χωριού ταινίες μικρού μήκους, είτε μόνο στο πλαίσιο της τάξης, είτε σε συνεργασία με συναδέλφους και παιδιά άλλων τάξεων του σχολείου, για να παρουσιαστούν στις εκάστοτε σχολικές γιορτές και εκδηλώσεις. Βασικός στόχος είναι να ξεφύγουμε από την τετριμμένη ενασχόληση με έτοιμα σκετς, βαρετές πρόβες και πάνω απ' όλα θέματα και θεάματα που δεν προκύπτουν από τις καταστάσεις που μας αφορούν και δεν απασχολούν τη δική μας τάξη, το δικό μας σχολείο, με τις εξατομικευμένες ανάγκες και τους συγκεκριμένους προβληματισμούς. Με συζήτηση, ενθάρρυνση να εκφράζονται ιδέες από όλους και με δημοκρατικό διάλογο αποφασίζουμε το τι και το πώς των δημιουργιών μας. Ξεκινώντας νωρίς, διανύουμε διαδρομές μέσα από τις οποίες μαθαίνουμε μαζί, δοκιμάζουμε πρακτικές, εξοικειωνόμαστε με προγράμματα, όπως το audacity και το moniemaker και δημιουργούμε σχέσεις που βασίζονται στη συνεργασία και την αποδοχή. Ο ενθουσιασμός για το αποτέλεσμα κι η έκθεση στο κοινό των συμμαθητών, δασκάλων, γονιών στη γιορτή είναι η απόλυτα θετική αποτίμηση των κόπων μας.

Λέξεις-κλειδιά:

ομαδική δημιουργία, μοίρασμα αρμοδιοτήτων, καινοτομία

ΦΩΤΕΙΝΗ ΑΓΟΡΑΣΤΟΥΔΗ-ΒΛΑΧΟΥ

Η ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΗ ΤΗΣ ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΙΚΗΣ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑΣ ΣΕ ΕΝΑ ΔΙΑΠΟΛΙΤΙΣΜΙΚΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ ΜΑΘΗΣΗΣ: ΤΟ ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ ΜΙΑΣ ΟΜΑΔΑΣ ΠΡΟΣΦΥΓΩΝ.

Η παρούσα μελέτη περίπτωσης, ερευνώντας τον αναστοχασμό ως εργαλείο διδασκαλίας και μάθησης του κινηματογράφου σε μία ομάδα νέων προσφύγων, υποστηρίζει ότι η παιδαγωγική της δημιουργίας χρειάζεται να περιλαμβάνει πρακτικές διαπραγμάτευσης ταυτοτήτων. Η έρευνα έλαβε χώρα σε ένα πρόγραμμα για την κοινωνική ένταξη προσφύγων μέσω ψηφιακών μέσων, τον Απρίλιο του 2021 που είχε υβριδική μορφή. Οι 11 συμμετέχοντες/ουσες (ηλικίας 16-24 ετών) προέρχονταν από δύο προσφυγικούς καταυλισμούς στη Μαλακάσα της Αθήνας. Η παρουσία της ερευνήτριας στο πρόγραμμα ξεκίνησε όταν τα μαθήματα έγιναν πρόσωπο με πρόσωπο και παρακολούθησε συνολικά πέντε συνεδρίες 4 ωρών η καθεμία. Σε αυτή την περίοδο, οι ομάδες δούλευαν το τελικό τους ντοκιμαντέρ. Μέσω παρατήρησης, ατομικών συνεντεύξεων, ηχογραφήσεων, και αποσπασμάτων από τις ταινίες των μαθητών και μαθητριών, η έρευνα υποστηρίζει πως η δημιουργία σχετίζεται με την ενδυνάμωση και την αυτονομία του υποκειμένου και ο αναστοχασμός σχετικά με τις δημιουργικές επιλογές, ενδυναμώνει αυτή τη σχέση. Ωστόσο, οι κοινωνικές σχέσεις που λειτουργούν εντός και εκτός ενός μαθησιακού περιβάλλοντος δεν προβάλλονται πάντα μέσω της κινούμενης εικόνας αλλά επηρεάζουν τους πολλαπλούς ρόλους του ατόμου ως μαθητή/τριας και δημιουργού. Αναλύοντας την συμβιωτική σχέση μεταξύ δημιουργίας και ταυτότητας, αναδεικνύει προκλήσεις και προοπτικές της ένταξης της παραγωγής ταινιών σε ένα εκπαιδευτικό πλαίσιο. Όλα τα λεκτικά δεδομένα, όπως οι σημειώσεις των παρατηρήσεων, οι συνεντεύξεις και οι μεταγραφές υποβλήθηκαν σε θεματική ανάλυση (Braun&Clarke, 2006; Bryman, 2012). Τα θέματα που προέκυψαν αναλύθηκαν μαζί με το υλικό παρατήρησης και την τελική ταινία που παρήγαγαν οι μαθητές, χρησιμοποιώντας πολυτροπική ανάλυση λόγου (Kress, 2011). Η μελέτη, συνοψίζοντας τις διαδικασίες και τις αξίες μιας παιδαγωγικής της δημιουργίας, τονίζει την σημασία του να δοθεί έμφαση παράλληλα στον δημιουργικό και κοινωνικό χώρο μάθησης. Η παραγωγή και η διαδικασία αναστοχασμού γύρω από τις δημιουργικές επιλογές συνδέονται σε μεγάλο βαθμό με την αυτοεκτίμηση. Ταυτόχρονα, μέσω της προβολής και της συζήτησης

στην ομάδα γύρω από το παραγόμενο περιεχόμενο, τα υποκείμενα έχουν πρόσβαση στις σκέψεις και τις δημιουργίες των άλλων, κάτι που οδηγεί στην πρόσβαση στο Άλλο «accessingotherness». Με αυτόν τον τρόπο οι μαθητές και οι μαθήτριες έχουν την ευκαιρία να συνειδητοποιήσουν τις κοινές συνήθειες, εμπειρίες, σκέψεις που μοιράζονται μεταξύ τους και να επικεντρωθούν σε αυτές. Οι εκπαιδευτικοί που χτίζουν σχέσεις βασισμένες στην αμοιβαία εμπιστοσύνη και τον σεβασμό είναι υπεύθυνοι/ες για τη δημιουργία ενός ασφαλούς περιβάλλοντος για τους/τις συμμετέχοντες/ουσες στη μάθηση, επιτρέποντάς τους να προβληματιστούν, να επικοινωνήσουν τις εσωτερικές τους σκέψεις, να συνδεθούν και να διαπραγματευτούν τις ταυτότητές τους.

Λέξεις-κλειδιά:

κινηματογραφική εκπαίδευση, παραγωγή, αναστοχασμός, διαπραγμάτευση ταυτοτήτων, διαπολιτισμική εκπαίδευση

ΙΩΑΝΝΑ ΓΕΩΡΓΙΑ ΑΘΟΥΣΑΚΗ

Η ΝΕΟΦΟΡΜΑΛΙΣΤΙΚΗ ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΙΚΗ ΘΕΩΡΙΑ ΜΕΣΑ ΑΠΟ ΕΝΑ ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ: Η ΑΦΗΓΗΜΑΤΙΚΗ ΚΑΙ ΥΦΟΛΟΓΙΚΗ ΑΝΑΛΥΣΗ ΤΗΣ ΤΑΙΝΙΑΣ ΖΩΝΗ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ (THE ZONE OF INTEREST, JONATHAN GLAZER, 2023)

Όπως επισημαίνουν ο Bordwell και η Thompson, οι θεατές πριν παρακολουθήσουν μία ταινία συνήθως γνωρίζουν κάποιες βασικές πληροφορίες για αυτήν, ενώ στο τέλος της γνωρίζουν ολόκληρη την ιστορία. Οι δύο μελετητές αναρωτιούνται, ωστόσο, τι συμβαίνει στο μυαλό των θεατών κατά τη διάρκειά της. Είναι ουσιαστικό να γνωρίζουμε ότι οι ταινίες αποτελούν ανθρώπινα δημιουργήματα που μεταφέρουν μηνύματα και εκφράζουν ιδεολογία. Συνεπώς, είναι σημαντικό οι θεατές να γνωρίζουν τις μεθόδους που χρησιμοποιούν οι δημιουργοί έτσι ώστε να παράγουν συγκεκριμένα συναισθήματα και σκέψεις στο κοινό. Η αφηγηματική και υφολογική ανάλυση των ταινιών μπορεί να καλύψει το κενό της εξοικείωσης των θεατών όλων των ηλικιών με την ποιητική του κινηματογράφου. Η εφαρμογή της νεοφορμαλιστικής κινηματογραφικής θεωρίας, μέσω της ανάλυσης συγκεκριμένων τεχνικών που αφορούν την αφήγηση και το κινηματογραφικό ύφος/στιλ, μπορεί να φωτίσει τους διάφορους μηχανισμούς με τους οποίους οι δημιουργοί επιτυγχάνουν την αποστολή συγκεκριμένων μηνυμάτων στην εκάστοτε ταινία. Ειδικότερα, η γνωριμία και η εξοικείωση των θεατών με την «ανάγνωση» των τρόπων χρήσης των κινηματογραφικών τεχνικών μπορεί να τους ευαισθητοποιήσει σε κοινωνικά, πολιτιστικά και πολιτικά ζητήματα, να οξύνει την κριτική τους σκέψη και να τους προσφέρει την ευχαρίστηση της ουσιαστικής κατανόησης των ταινιών. Η εξοικείωση αυτή μπορεί να αρχίσει ήδη από τους μαθητές που φοιτούν στην δευτεροβάθμια εκπαίδευση. Στην εισήγηση θα ξεκινήσω με μία σύντομη αναφορά στη νεοφορμαλιστική κινηματογραφική θεωρία και στις αφηγηματικές και υφολογικές αρχές και συμβάσεις του κλασικού κινηματογράφου. Έπειτα, θα εφαρμόσω τη θεωρία στην ταινία Ζώνη ενδιαφέροντος (The Zone of Interest, Jonathan Glazer, 2023), έτσι ώστε να δείξω πώς γίνεται η αφηγηματική και υφολογική ανάλυση στην πράξη. Η πλοκή της Ζώνης ενδιαφέροντος λαμβάνει χώρα στο σπίτι της οικογένειας του διοικητή του Άουσβιτς, το οποίο χωρίζεται μόνο με έναν τοίχο από το στρατόπεδο συγκέντρωσης. Παρά το γεγονός ότι η κάμερα δεν περνάει ποτέ στην απέναντι πλευρά, στην ταινία υπάρχει διάχυτη η ατμόσφαιρα του τρόμου. Ο σκηνοθέτης επιτυγχάνει το συγκεκριμένο αποτέλεσμα μέσα από τη χρήση των κινηματογραφικών τεχνικών. Έτσι, θα αναλύσω τους τρόπους

με τους οποίους ο Glazer δημιουργεί ένα δυσάρεστο και τρομακτικό τοπίο μέσα από τη mise-en-scène, τον ήχο, το μοντάζ, την κίνηση της κάμερας και τη μουσική. Η εφαρμογή της αφηγηματικής και υφολογικής ανάλυσης στη Ζώνη ενδιαφέροντος θα οδηγήσει στην ανάδειξη των προθέσεων του δημιουργού της και στην ερμηνεία των στιλιστικών του επιλογών. Επιπλέον, θα γίνει σαφής η σπουδαιότητα της παρατήρησης των τρόπων χρήσης των κινηματογραφικών τεχνικών από τους θεατές. Ακόμα, θα φωτιστεί η συμβολή της νεοφορμαλιστικής θεωρίας στην κριτική παρακολούθηση και ερμηνεία των ταινιών. Τέλος, μέσα από το συγκεκριμένο παράδειγμα μπορεί να ανοίξει ένας διάλογος σχετικά με τη σπουδαιότητα της ουσιαστικής ανάλυσης των ταινιών από τους θεατές/μαθητές σε αντίθεση με την στείρα αξιολόγηση τους.

Λέξεις-κλειδιά:

νεοφορμαλισμός, κινηματογραφικό στιλ, υφολογική ανάλυση, αφηγηματική ανάλυση

ΜΑΡΙΝΟΣ ΑΝΑΣΤΑΣΑΚΗΣ – ΘΕΟΔΩΡΟΣ ΠΑΡΑΣΧΟΥ – ΜΑΡΙΑ ΓΑΛΑΝΗ

Η ΧΡΗΣΗ ΤΩΝ GRAPHICNOVELS ΩΣ ΕΡΓΑΛΕΙΑ ΓΙΑ ΜΙΑ ΔΙΑΘΕΜΑΤΙΚΗ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ ΤΗΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ: Η ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ ΤΟΥ «ΕΙΔΟΣ: HOMO-UNHACKABLE»

Η τέχνη θεωρείται από πολλούς ως ένα βασικό μέσο έκφρασης και ανάπτυξης της φαντασίας, η οποία με τη σειρά της αποτελεί θεμελιώδη διεργασία της μάθησης. Ως μορφή τέχνης, τα κόμικς όπως και τα graphicnovels μπορούν να αξιοποιηθούν ως μια οπτική μορφή γραμματισμού, που επηρεάζει τα ανθρώπινα συναισθήματα και μεταφέρει μηνύματα χρησιμοποιώντας σύμβολα και εικόνες. Στην παρούσα εργασία, χρησιμοποιούμε την πολιτισμική-ιστορική προσέγγιση του Vygotsky και (α) εξετάζουμε τη θεωρητική βάση για τη χρήση τεχνουργημάτων όπως τα graphicnovels κατά τη διδασκαλία, (β) προτείνουμε ένα διδακτικό σενάριο το οποίο μπορεί να αξιοποιηθεί κατά τη διδασκαλία των Μαθηματικών. Ορμώμενοι από το πρόβλημα της χρυσής τομής των Πυθαγορείων, το προτεινόμενο διδακτικό σενάριο δίνει τη δυνατότητα στον εκπαιδευτικό να θίξει σύγχρονα κοινωνικά ζητήματα όπως η τεχνητή νοημοσύνη, η κλιματική κρίση, τα όρια της εξουσίας, οι ανθρώπινες σχέσεις καθώς και τα αποτελέσματα που έχει η αλόγιστη χρήση της τεχνολογίας στον ανθρώπινο ψυχισμό.

Λέξεις-κλειδιά:

Μαθηματικά, κόμικς, graphicnovels, Vygotsky, πολιτισμική-ιστορική θεωρία

ΧΑΡΑ ΑΝΔΡΕΑΔΟΥ – ΜΑΤΘΑΙΟΣ ΦΡΑΝΤΖΕΣΚΑΚΗΣ

ΙΣΤΟΡΙΕΣ ΚΑΙ ΟΠΤΙΚΟΑΚΟΥΣΤΙΚΕΣ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΕΣ: Η ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ ΤΟΥ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ «ΦΩΝΕΣ – Η ΠΡΟΦΟΡΙΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ ΣΤΟ ΠΡΟΣΚΗΝΙΟ»

Το επιμορφωτικό-εκπαιδευτικό πρόγραμμα «ΦΩΝΕΣ - η προφορική ιστορία στο προσκήνιο» εστιάζει στην αξιοποίηση της προφορικής ιστορίας και της οπτικοακουστικής δημιουργίας στο σχολείο, ως δυνατότητα ενδυνάμωσης της σχέσης με την τοπική ιστορία και την άυλη πολιτιστική κληρονομιά. Το πρόγραμμα απευθύνεται σε εκπαιδευτικούς και μαθητές/μαθήτριες, στο πλαίσιο της επιμόρφωσης, ευαισθητοποίησης και εμπλοκής τους σε ζητήματα ιστορικού και οπτικοακουστικού γραμματισμού, με σκοπό την ψηφιακή, οπτικοακουστική καταγραφή ιστοριών σχολικής και εξωσχολικής ζωής, που αναφέρονται στην κοινότητα που ζουν και δρουν, ως σημαντικών στοιχείων κατανόησης των συλλογικοτήτων τους, των πολλαπλών ταυτοτήτων τους, του παρελθόντος αλλά και του παρόντος που τους ενώνει. Ειδικότερα, επιδιώκεται οι εκπαιδευτικοί να είναι ικανοί/ές να σχεδιάζουν εκπαιδευτικές δράσεις αξιοποιώντας την προφορική/τοπική ιστορία και την άυλη πολιτιστική κληρονομιά σε τυπικά και ψηφιακά περιβάλλοντα, στο πλαίσιο συνεργατικών στρατηγικών (απόκτηση δεξιοτήτων σχεδιασμού δραστηριοτήτων ιστορικού και οπτικοακουστικού γραμματισμού και υλοποίησής τους σε εκπαιδευτικό/κοινωνικό πλαίσιο). Οι δραστηριότητες του προγράμματος σχετίζονται με τις αρχές και τη διαδικασία λήψης μιας προφορικής μαρτυρίας, τη λειτουργία της ως στοιχείου άυλης πολιτιστικής κληρονομιάς, τη δημιουργία ψηφιακού θεματικού αποθετηρίου προφορικών μαρτυριών και άλλων πηγών που σχετίζονται με αυτές και τη δυνατότητα αξιοποίησής τους για τη δημιουργία ενός θεματικού, ανθρωποκεντρικού ντοκιμαντέρ ή άλλης οπτικοακουστικής δημιουργίας.

Το εκπαιδευτικό πρόγραμμα υλοποιείται σε δύο παράλληλες φάσεις:

Φάση Α: Επιμορφωτικό πρόγραμμα εκπαιδευτικών για τη θεωρία και τις εφαρμογές προφορικής ιστορίας στην εκπαίδευση και την κοινότητα με έμφαση στη σύνδεση προφορικής ιστορίας και οπτικοακουστικής έκφρασης.

Φάση Β: Εκπαίδευση μαθητών/τριών (από εκπαιδευτικούς) στις διαδικασίες/λειτουργίες της προφορικής ιστορίας στο πλαίσιο επιλεγμένης θεματικής ενότητας εργασίας, με βάση τα ενδιαφέροντα της ομάδας/τάξης (π.χ. ιστορίες σχολικής ζωής, ιστορίες προσωπικών

αντικειμένων, ιστορίες γειτονιάς κ.ά.) και σε ζητήματα οπτικοακουστικού γραμματισμού (οπτικοακουστικά εργαλεία, δημιουργία οπτικοακουστικού περιεχομένου, τεκμηρίωση, κριτική αποτίμηση κ.ά.), συλλογή υλικού και ενημέρωση ψηφιακού αποθετηρίου πηγών, δημιουργία οπτικοακουστικού προϊόντος με αξιοποίηση προφορικών αφηγήσεων.

Λέξεις-κλειδιά:

προφορική ιστορία, οπτικοακουστική έκφραση, ψηφιακός γραμματισμός, εκπαίδευση, άυλος πολιτισμός

ΕΙΡΗΝΗ ΑΝΔΡΙΟΠΟΥΛΟΥ

ΕΘΝΙΚΕΣ ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΑΙΔΕΙΑ ΣΤΑ ΜΕΣΑ: ΜΙΑ ΠΑΓΚΟΣΜΙΑ ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΗ ΑΠΟΤΥΠΩΣΗ ΤΑΣΕΩΝ ΚΑΙ ΠΡΟΚΛΗΣΕΩΝ ΓΙΑ ΤΟΝ ΟΠΤΙΚΟΑΚΟΥΣΤΙΚΟ ΚΑΙ ΨΗΦΙΑΚΟ ΓΡΑΜΜΑΤΙΣΜΟ.

Η παγκόσμια έρευνα για την Παιδεία στα Μέσα και την Πληροφορία διαρκώς εξελίσσεται και μετασχηματίζεται προς τη νέα, μετα-μεσική (meta-media) εποχή. Νέα ζητήματα, όπως η αλληλεπίδραση ανθρώπου και μηχανής μέσω της Τεχνητής Νοημοσύνης, η ασφαλής και ηθική χρήση και αξιοποίηση ο/α & ψηφιακού περιεχομένου, οι καινοτόμες ευκαιρίες διαδραστικής μάθησης εντός και εκτός της τάξης, τοποθετούν την Παιδεία στα Μέσα σε ένα διευρυμένο πρίσμα, όπου πολλαπλές πραγματικότητες διασταυρώνονται, αποδομούνται και επανασχηματίζονται. Η νέα ψηφιακή πραγματικότητα απαιτεί μεταρρυθμιστικές πολιτικές και στρατηγικές για την Παιδεία στα Μέσα καθώς και εθνικές υποδομές που (οφείλουν να) λαμβάνουν υπόψη τις πολυάριθμες προκλήσεις. Η παγκόσμια, διαδικτυακή έρευνα «State of Play of MediaLiteracyatNationalLevel» που υλοποιήθηκε το 2023 ως μέρος διεπιστημονικού ερευνητικού έργου από το ΑΠΘ (Σχολή Δημοσιογραφίας και ΜΜΕ), είχε ακριβώς ως στόχο τη διερεύνηση και χαρτογράφηση του status quo των εθνικών πολιτικών και πρακτικών σε παγκόσμιο επίπεδο, που δύναται να αποτελέσουν θεμελιώδη άξονα για μια εγχώρια πολιτική για την Παιδεία στα Μέσα και την Πληροφορία. Η έρευνα, βασισμένη σε γνωσιολογικές, παιδαγωγικές και επικοινωνιακές προσεγγίσεις, υιοθέτησε μια πολυτροπική ανάγνωση και συγκέντρωσε στοιχεία από ειδικούς εμπειρογνώμονες από συνολικά 33 χώρες από 5 ηπείρους. Η εισήγηση θα παρουσιάσει για πρώτη φορά τα πορίσματα της έρευνας επιχειρώντας να διασυνδέει την πολιτική με την πρακτική, προς ένα βιώσιμο μοντέλο εθνικής οπτικοακουστικής και ψηφιακής παιδείας.

Λέξεις-κλειδιά:

παιδεία στα Μέσα, οπτικοακουστικός γραμματισμός, κινηματογραφική παιδεία, πολιτικές ΜΜΕ

ΠΑΥΛΟΣ ΒΑΛΣΑΜΙΔΗΣ

Η ΜΑΘΗΤΙΚΗ ΤΑΙΝΙΑ ΜΙΚΡΟΥ ΜΗΚΟΥΣ ΩΣ ΤΕΚΜΗΡΙΟ ΑΝΑΛΥΣΗΣ: Η ΟΠΤΙΚΗ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ ΤΟΥ ΠΡΟΣΦΥΓΑ ΣΤΗ ΒΡΑΒΕΥΜΕΝΗ ΟΠΤΙΚΟΑΚΟΥΣΤΙΚΗ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ «ΕΣΜΙΓΙΑ» (6^ο ΓΥΜΝΑΣΙΟ ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ ΚΡΗΤΗΣ, 2017)

Η υποχρεωτική εκπαίδευση στην Ελλάδα καλείται να διαχειριστεί την ιδιαίτερη συνθήκη της ένταξης και συμπερίληψης προσφύγων. Μία διάσταση του προσφυγικού, που δεν έχει, πλήρως, διερευνηθεί αφορά στην εικόνα και τη σημασιολογική επένδυση των προσφυγικών αναπαραστάσεων. Οι αναπαραστάσεις προσφύγων τόσο στα Μ.Μ.Ε., όσο και στον κινηματογράφο δεσπόζουν στην καθημερινότητα και διαμορφώνουν απόψεις, στάσεις, αντιλήψεις. Μέσα σε αυτό το πλαίσιο, ο ρόλος του οπτικοακουστικού γραμματισμού σε σχέση με το προσφυγικό είναι ιδιαίτερα σημαντικός. Όταν δοθεί στους μαθητές/ δημιουργούς της υποχρεωτικής εκπαίδευσης η δυνατότητα «οπτικοακουστικής γραφής», ποια είναι η οπτική ρητορική στην αναπαράσταση του προσφυγικού υποκειμένου; Υιοθετούν στερεοτυπικές απεικονίσεις; Ενυπάρχει πόλωση «εμείς/τόπος υποδοχής»/ «αυτοί/ προσφυγικό υποκείμενο»; Εντέλει, επιτυγχάνεται οπτική συμπερίληψη; Το αντικείμενο μελέτης είναι η μαθητική ταινία μικρού μήκους ως τεκμήριο ανάλυσης. Το δείγμα είναι το οπτικοακουστικό κείμενο «Εσμιγιά», με κριτήριο επιλογής τόσο τη βράβευση στον 7ο μαθητικό διαγωνισμό «Cinema διάβασες;», όσο και το έτος δημιουργίας, 2016-2017, χρονιά, που το προσφυγικό ζήτημα ταλανίζει την ελληνική κοινωνία. Η μεθοδολογία, που υιοθετήθηκε στην οπτική ανάλυση είναι ποιοτική και συνδυάζει την κοινωνική σημειωτική, τις απόψεις του R. Barthes και στοιχεία κινηματογραφικού ύφους (mise-en-scene). Πρόθεσή μας είναι να υπογραμμίσουμε το μαθητικό «οπτικό λόγο» στο προσφυγικό ζήτημα και τη σημαντικότητα του οπτικοακουστικού γραμματισμού στη σύγχρονη υποχρεωτική εκπαίδευση.

Λέξεις-κλειδιά:

μαθητική ταινία και προσφυγικό, οπτική συμπερίληψη, μαθητικές προσφυγικές αναπαραστάσεις

ΚΩΣΤΑΣ ΒΩΡΟΣ

ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑ ΚΑΙ ΜΑΘΗΣΗ ΤΩΝ ΕΝΝΟΙΩΝ ΤΗΣ ΚΙΝΟΥΜΕΝΗΣ ΕΙΚΟΝΑΣ ΣΕ ΜΑΘΗΤΕΣ ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ ΣΧΟΛΕΙΟΥ

Η εισήγηση βασίζεται σε έρευνα που εκπονήθηκε στα πλαίσια διδακτορικής διατριβής (UCL Institute of Education, London) και εξετάζει τη διδασκαλία και μάθηση των εννοιών που σχετίζονται με την κινούμενη εικόνα (πλάνων, κίνησης μηχανής, μοντάζ, μουσικής, στοιχείων ηθοποιίας) σε μαθητές δημοτικού σχολείου.

Η έρευνα εξετάζει μια σειρά ερωτημάτων γύρω από την αντίληψη και χρήση από τους μαθητές των εννοιών που σχετίζονται με την κινούμενη εικόνα και την διδακτική της στο ελληνικό δημοτικό σχολείο: -Πώς οι μαθητές αντιλαμβάνονται τις έννοιες που σχετίζονται με τη κινούμενη εικόνα; -Πώς χρησιμοποιούν τις έννοιες αυτές σε δικές τους παραγωγές, μετά από διδακτική παρέμβαση; -Πώς μια προσέγγιση της διδασκαλίας και μάθησης της κινούμενης εικόνας που βασίζεται στις αρχές της πολυτροπικής επικοινωνία και του κοινωνικού κονστρουκτιβισμού μπορεί να αποτελέσει αποδοτική μέθοδος; Τα ερωτήματα εκινούνται από την εμπειρική και βιβλιογραφική διαπίστωση ότι οι μαθητές αυτής της ηλικίας έχουν διαφορετικές αντιλήψεις για τις έννοιες που σχετίζονται με την κινούμενη εικόνα και ότι η συνήθης παιδαγωγική που ακολουθείται δεν λαμβάνει υπ' όψη τις παραδοχές και αντιλήψεις αυτές. Η έρευνα πραγματοποιήθηκε σε ομάδα 12 μαθητών Ε' και ΣΤ' Τάξης Δημοτικού Σχολείου της πόλης του Ρεθύμνου, στα πλαίσια των δραστηριοτήτων του ολοήμερου σχολείου, σε διάστημα 3 μηνών. Για την ανάλυση χρησιμοποιήθηκε η μέθοδος της κοινωνικής σημειωτικής και της πολυτροπικής επικοινωνίας και η προσαρμογή αυτής στην κινούμενη εικόνα (kineiconictheory). Τα δεδομένα ερμηνεύονται μέσα από την εφαρμογή αρχών του κοινωνικού κονστρουκτιβισμού (L.Vygotsky) και της δραματουργικής θεωρίας του E. Goffman. Η έρευνα συμπεραίνει ότι η έννοια και τα 'στοιχεία' που συνθέτουν την κινούμενη εικόνα πρέπει να προεκταθούν κατά τη διδασκαλία της και να συμπεριλάβουν και άλλους 'τρόπους' (modes). Η έρευνα προτείνει και τεκμηριώνει ερευνητικά ένα διδακτικό μοντέλο για τη διδασκαλία της κινούμενης εικόνας σε μαθητές του δημοτικού σχολείου που βασίζεται στις αρχές της πολυτροπικής παιδαγωγικής και στις αρχές του κοινωνικού κονστρουκτιβισμού.

Λέξεις-κλειδιά:

κινούμενη εικόνα, Φιλμική γλώσσα, πολυτροπική παιδαγωγική, κοινωνικός κονστρουκτιβισμός

ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΓΑΛΑΝΗΣ

Η ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΤΑΙΝΙΩΝ ΜΙΚΡΟΥ ΜΗΚΟΥΣ ΩΣ ΕΡΓΑΛΕΙΟ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΖΗΤΗΜΑΤΩΝ. Η ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ ΤΟΥ ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ ΣΧΟΛΕΙΟΥ ΑΓΙΟΥ ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ ΕΠΙΔΑΥΡΟΥ.

Η εισήγησή μας αποτελεί μια περίπτωση μελέτης ενός δημοτικού σχολείου (Δημοτικό Σχολείο Αγίου Δημητρίου Επιδαύρου), όπου οι μαθητές ενθαρρύνονται να δημιουργήσουν ταινίες μικρού μήκους με σκοπό την προσέγγιση κοινωνικών ζητημάτων. Η μελέτη επικεντρώνεται στη συμβολή των οπτικοακουστικών τεχνών στην αντιμετώπιση σύγχρονων πολιτικών και κοινωνικών προβλημάτων. Στη μεθοδολογία, παρακολουθήσαμε την ανάπτυξη των μαθητών καθ' όλη τη διαδικασία δημιουργίας ταινιών. Οι μαθητές καλούνται να επιλέξουν ένα κοινωνικό ζήτημα που τους ενδιαφέρει και να το αντιμετωπίσουν μέσα από την οπτικοακουστική τέχνη. Η διαδικασία περιλαμβάνει τη σεναριογραφία, τη σκηνοθεσία, την επεξεργασία εικόνας και ήχου, καθώς και την παρουσίαση των ταινιών σε μια εκδήλωση του σχολείου. Τα αποτελέσματα αποκαλύπτουν όχι μόνο την τεχνική εξέλιξη των μαθητών στον τομέα της οπτικοακουστικής παραγωγής, αλλά και την ικανότητά τους να αντιλαμβάνονται και να αναδεικνύουν κοινωνικά θέματα με δημιουργικό τρόπο. Η συνεισφορά των οπτικοακουστικών τεχνών στην προσέγγιση πολιτικών και κοινωνικών ζητημάτων αποδεικνύεται ουσιαστική, ενισχύοντας τη δυνατότητα των μαθητών να επηρεάζουν και να προβάλλουν τις απόψεις τους με τρόπο που κεντρίζει την προσοχή του κοινού. Αυτή η πρωτοβουλία αποτελεί παράδειγμα για το πώς η εκπαίδευση μπορεί να ενθαρρύνει τη δημιουργική αντιμετώπιση κοινωνικών θεμάτων μέσω των οπτικοακουστικών τεχνών.

Λέξεις-κλειδιά:

ταινία, μαθητές, σχολείο, δημοτικό, εκπαίδευση

ΠΑΝΑΓΙΩΤΑ ΓΚΙΖΑ – ΗΛΙΑΣ ΚΑΡΑΣΑΒΒΙΔΗΣ

Η ΜΥΗΣΗ ΜΑΘΗΤΩΝ ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ ΣΧΟΛΕΙΟΥ ΣΤΗ ΣΥΝΘΕΣΗ ΨΗΦΙΑΚΩΝ ΠΟΛΥΤΡΟΠΙΚΩΝ ΜΗΝΥΜΑΤΩΝ ΜΕ ΤΗ ΧΡΗΣΗ ΕΦΕ

Παρόλο που οι πολυτροπικές συνθέσεις μαθητών έχουν διερευνηθεί διεξοδικά, η χρήση εφέ στα πλαίσια της δημιουργίας ψηφιακών πολυτροπικών κειμένων παραμένει αχαρτογράφητη. Αφενός το σημειωτικό δυναμικό των εφέ δεν έχει διερευνηθεί επισταμένα. Αφετέρου, απουσιάζουν μελέτες που να εστιάζουν στους τρόπους υποστήριξης των μαθητών στην αξιοποίηση του σημειωτικού δυναμικού των εφέ. Η παρούσα εργασία εστιάζει στις αρχές δημιουργίας ενός διδακτικού πακέτου για τη μύηση μαθητών δημοτικού στη δημιουργία ψηφιακών πολυτροπικών μηνυμάτων. Για τη σχεδίαση, ανάπτυξη και αξιολόγηση του διδακτικού πακέτου συνδυάζονται αφενός θεωρητικές προσεγγίσεις και αφετέρου εμπειρική έρευνα. Σε θεωρητικό επίπεδο υιοθετείται η θεωρία των πολυγραμματισμών ενώ σε εμπειρικό επίπεδο αξιοποιούνται τα ευρήματα προγενέστερων ερευνών στο πεδίο. Το διδακτικό πακέτο συνδυάζει δύο μεγάλες διαστάσεις, σημειωτική και τεχνική. Η πρώτη περιλαμβάνει οπτικό υλικό και έργα για τη μύηση των μαθητών σε θεμελιώδη στοιχεία της κινηματογραφικής γλώσσας (απόσταση, γωνία, σύνθεση, φως και χρώμα). Η δεύτερη περιλαμβάνει εξοικείωση των μαθητών με εργαλεία λογισμικού (π.χ. μη γραμμική επεξεργασία βίντεο) τα οποία επιτρέπουν τη δημιουργία ψηφιακών πολυτροπικών συνθέσεων, δίνοντας ιδιαίτερη έμφαση στη χρήση εφέ. Απώτερος στόχος της δημιουργίας του διδακτικού πακέτου είναι η συστηματική και ερευνητικά τεκμηριωμένη υποστήριξη μαθητών στη δημιουργία ψηφιακών πολυτροπικών συνθέσεων με τη μορφή ψηφιακού βίντεο, τα οποία συνδυάζουν διάφορους τρόπους όπως λόγο (προφορικό και γραπτό), εικόνα (στατική και κινούμενη) και ήχο (αφήγηση, διάλογος, φυσικός ήχος).

Λέξεις-κλειδιά:

Ψηφιακό βίντεο, ψηφιακά πολυτροπικά μηνύματα, πολυγραμματισμοί, ψηφιακά εφέ

ΣΤΑΥΡΟΣ ΓΡΟΣΔΟΣ – ΚΑΤΕΡΙΝΑ ΑΝΑΓΝΩΣΤΑΚΗ

Η ΣΥΝΑΝΤΗΣΗ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΚΟΥ ΚΕΙΜΕΝΟΥ ΚΑΙ ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΙΚΗΣ ΤΑΙΝΙΑΣ. ΜΙΑ ΜΕΛΕΤΗ ΠΕΡΙΠΤΩΣΗΣ: POOR THINGS ΚΑΙ ΜΙΑ ΔΙΔΑΚΤΙΚΗ ΠΡΟΤΑΣΗ.

Η στενή σχέση μεταξύ κινηματογράφου και λογοτεχνίας επιβεβαιώνεται από τον μεγάλο αριθμό των εμπορικά επιτυχημένων κινηματογραφικών ταινιών, οι οποίες βασίζονται σε λογοτεχνικά έργα. Η παραπάνω σχέση εντάσσεται στα ζητήματα μελέτης του κινηματογραφικού γραμματισμού τόσο σε θεωρητικό όσο και σε ερευνητικό επίπεδο. Η προσπάθεια να απαντηθεί το ερώτημα: “Είναι (ή πρέπει να είναι) η κινηματογραφική ταινία πιστή μεταφορά του λογοτεχνικού μυθιστορήματος;” και ο διάλογος ο οποίος αναπτύχθηκε, οδήγησε στη διαμόρφωση της θεωρίας της προσαρμογής των λογοτεχνικών αφηγήσεων κατά τη μεταφορά τους στον κινηματογράφο. Η μία πλευρά (λογοτεχνική οπτική) χρησιμοποιεί τη θεωρία της αφήγησης (ιδιαίτερα τις εργασίες του Gérard Genette) ως το κεντρικό μεθοδολογικό εργαλείο, το οποίο επιτρέπει τη συγκριτική ανάλυση της ταινίας με την πρωταρχική της πηγή, δηλαδή το λογοτεχνικό κείμενο. Από την άλλη μεριά, στην κινηματογραφική οπτική προτάσσονται ως αντικείμενα έρευνας οι κινηματογραφικοί κώδικες, με έμφαση στις τεχνικές της εικόνας που αφορούν στον χώρο (mise-en-scene) όσο και αυτές που αφορούν στον χρόνο (montage). Στην παρούσα εισήγηση, η προσέγγιση/ανάλυση της μεταφοράς του λογοτεχνικού κειμένου Poor Things (συγγραφέας: Alasdair Gray, 1993) σε κινηματογραφικό σενάριο (σεναριογράφος: Tony McNamara) και στη δημιουργία της ομότιτλης κινηματογραφικής ταινίας Poor Things (σκηνοθεσία: Yorgos Lanthimos, 2023) ως μελέτη περίπτωσης, όχι μόνο δεν αγνοεί τα εγγενή, ιδιαίτερα χαρακτηριστικά των δύο μέσων, αλλά στηρίζεται στην άποψη ότι η ικανότητά του κινηματογράφου να μεταφράζει σημεία και σύμβολα σε δυναμικές κινούμενες εικόνες, σημαίνει μετατόπιση από τους αφηγηματικούς τρόπους σε αναπαραστατικούς τρόπους, απόρροια της διαφοράς ανάμεσα στους δύο κώδικες, τον γλωσσικό και τον εικονικό. Αντίθετα από την επικρατούσα (εμπειρική, ωστόσο) άποψη ότι ο ανυποψίαστος θεατής αναζητά τη σεναριακή πιστότητα λογοτεχνικού κειμένου και κινηματογραφικής ταινίας, η εισήγηση δεν περιορίζεται, χωρίς να τις αγνοεί, στη μελέτη των αφηγηματικών επιλογών των δημιουργών της ταινίας κατά την μεταφορά από το γραπτό κείμενο στο κινηματογραφικό σενάριο (αλλαγές στο σενάριο και τους πρωταγωνιστές, επιλογή ή αγνόηση αποσπασμάτων της πλοκής κ.ά.), αλλά επικε-

ντρώνεται επιπλέον σε ιδεολογικά ζητήματα, ζητήματα αισθητικής των σκηνικών, ζητήματα αφηγηματικής φωνής, διαφορές στους τρόπους πρόσληψης -καταδηλώσεις και συνδηλώσεις (αναγνώστης - θεατής) και σε όλα τα χωροχρονικά “εργαλεία” του κινηματογράφου. Οι εισηγητές αποπειρούνται μία αντιστικτική (συγκριτική) μελέτη ανάμεσα στην λογοτεχνική και την κινηματογραφική απόδοση σε συγκεκριμένες κατηγορίες με τη χρήση πολύ-παραδειγματικών αποσπασμάτων (παράλληλες αναγνώσεις). Μέθοδος άντλησης των δεδομένων αποτελεί η ερμηνευτική προσέγγιση. Η εισήγηση συμπεριλαμβάνει διδακτικές προτάσεις προς υλοποίηση σε σχολικό περιβάλλον με στόχο την κατανόηση των ομοιοτήτων και των διαφορών ανάμεσα στον μυθιστορηματικό και τον κινηματογραφικό λόγο.

Λέξεις-κλειδιά:

κινηματογραφικός γραμματισμός, λογοτεχνική αφήγηση, κινηματογραφικό σενάριο, κινηματογραφικοί κώδικες, θεωρία της μεταφοράς, Poor Things

ΕΙΡΗΝΗ ΔΕΛΙΔΑΚΗ – ΑΝΑΣΤΑΣΙΑ ΧΟΥΡΜΟΥΖΙΑΔΗ – ΑΝΤΩΝΗΣ ΓΑΡΔΙΚΙΩΤΗΣ

Η ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ ΣΤΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΑ ΠΡΟ- ΓΡΑΜΜΑΤΑ ΤΩΝ ΜΟΥΣΕΙΩΝ ΚΑΙ Η ΨΥΧΟΚΟΙ- ΝΩΝΙΚΗ ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ ΤΩΝ ΜΑΘΗΤΩΝ: ΜΙΑ ΚΡΙΤΙΚΗ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ ΣΤΗΝ ΣΥΜΠΟΡΕΥΣΗΣ ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΚΑΙ ΜΟΥ- ΣΕΙΑΚΗΣ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑΣ.

Η σύνδεση των μουσειακών προθέσεων και της ανατροφοδότησης του μαθητικού κοινού αποτελεί μια σχετικά νέα ανάγκη στον τομέα της μουσειοπαιδαγωγικής μέσα από την οποία είναι δυνατόν να προκύψουν όχι μόνο νέα δεδομένα ως προς τη σχολική διδακτική όσο και μια διαφορετική, από τις υπάρχουσες, προσέγγιση των εκπαιδευτικών προγραμμάτων.

Η παρούσα εισήγηση επικεντρώνεται στην παρουσίαση τμήματος διδακτορικής διατριβής που υλοποιείται στο τμήμα πολιτισμικής τεχνολογίας και επικοινωνίας του Πανεπιστημίου Αιγαίου και η οποία στοχεύει να μελετήσει την πολυεπίπεδη σχέση μουσειακής επίσκεψης και κινηματογραφικής παιδείας, όπως αυτή διαμορφώνεται μέσα από τις δράσεις του Μουσείου Κινηματογράφου Θεσσαλονίκης. Στη διάρκεια της εργασίας διεξήχθη ποιοτική έρευνα με βασική ερευνητική μέθοδο τη μελέτη περίπτωσης 22 μαθητών της Α' Λυκείου των εκπαιδευτηρίων Βασιλειάδη μέσα από τα αποτελέσματα της οποίας επιδιώκεται να ερευνηθούν καίρια ερευνητικά ερωτήματα όπως το αν και σε ποιο βαθμό είναι δυνατόν το μουσείο κινηματογράφου και κατ' επέκταση τα προγράμματα κινηματογραφικής παιδείας που υλοποιούνται σε αυτό να ειδωθούν όχι μόνο ως χώρος μάθησης ή καλλιτεχνικής έκφρασης αλλά και ως χώρος προσωπικής έκφρασης, αυτογνωσίας και αυτοεκτίμησης.

Στην συγκεκριμένη εισήγηση πρόκειται να παρουσιαστούν τα μεθοδολογικά εργαλεία και τα στάδια που ακολούθησε η κύρια ερευνητική εργασία καθώς και μια πρωταρχική αξιολόγηση των δεδομένων που έχουν μελετηθεί.

Λέξεις-κλειδιά:

κινηματογραφική παιδεία, εκπαιδευτικές δράσεις, ποιοτική έρευνα, συμμετοχικότητα.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΔΗΜΗΤΡΙΑΔΗΣ

Ο ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΟΣ ΣΤΗΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗ ΔΙΔΑΚΑΣΙΑ: ΘΕΩΡΗΤΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ, ΠΡΟΚΛΗΣΕΙΣ ΚΑΙ ΠΡΑΚΤΙΚΕΣ ΕΦΑΡΜΟΓΕΣ

Η χρήση του κινηματογράφου στη εκπαιδευτική διαδικασία μπορεί να αποτελέσει ένα ιδιαίτερα αποτελεσματικό εργαλείο, ειδικά όταν στην εφαρμογή της συνδυάζεται ένα θεωρητικό υπόβαθρο με μια οργανωμένη πρακτική προσέγγιση. Σε αυτήν τη βάση, η παρούσα εισήγηση αντλεί από το θεωρητικό πλαίσιο της πολυμεσικής μάθησης (multimedial learning) με έμφαση στον κινηματογράφο με στόχο να παρουσιάσει μια συνοπτική θεώρηση της χρήσης κινηματογραφικών ταινιών στην εκπαιδευτική διαδικασία σήμερα, εντοπίζοντας παράλληλα τις παραμέτρους ενός πρακτικού πλαισίου εφαρμογής της. Οι κεντρικοί ερευνητικοί άξονες της μελέτης είναι οι εξής:

(i) η θεωρία πολυμεσικής μάθησης μπορεί σε σημαντικό βαθμό να συνεισφέρει τόσο στην κατανόηση του γνωσιακού υποβάθρου της χρήσης κινηματογραφικών ταινιών στην εκπαιδευτική διαδικασία όσο και στον πρακτικό σχεδιασμό της χρήσης αυτής με βάση τις ιδιαιτερότητες του μέσου, (ii) οι πρακτικές προκλήσεις που μπορεί να αντιμετωπίσει η χρήση αυτή σχετίζονται με τη μορφή & φύση του μέσου, τη θέση του κινηματογράφου στο σύνολο των προγραμμάτων σπουδών, την ανταπόκριση και δυναμική της εκπαιδευτικής κοινότητας και την τεχνολογική πραγματικότητα, (iii) οι παράμετροι που μπορούν να διαμορφώσουν ένα πρακτικό πλαίσιο για την περαιτέρω υποστήριξη και προώθησή της χρήσης αυτής θα πρέπει να λαμβάνουν υπόψη ταυτόχρονα και συνδυαστικά τους άξονες (i) και (ii). Η ανάλυση των παραπάνω σημείων βασίζεται στην παραδοχή ότι το διδασκόμενο υλικό ωφελείται από τον συνεχή εμπλουτισμό του με καινοτόμα στοιχεία πολυτροπικής μορφής (εικόνα, ήχος, κείμενο, κλπ.) σε συνδυασμό με το γεγονός ότι η επικοινωνία μηνυμάτων και νοημάτων σήμερα βασίζεται σε σημαντικό βαθμό στην εικόνα. Με βάση τα παραπάνω, ο κινηματογράφος συμπερασματικά μπορεί να αναδειχθεί ως ένα εξαιρετικά ευέλικτο και πλούσιο μέσο για χρήση σε εκπαιδευτικά περιβάλλοντα, ειδικά εφόσον η χρήση του γίνεται σε ένα δομημένο πλαίσιο το οποίο θα βασίζεται συνδυαστικά τόσο σε συμπαγείς θεωρητικές βάσεις όσο και σε ρεαλιστικά εφαρμόσιμες & ωφέλιμες πρακτικές.

Λέξεις-κλειδιά:

κινηματογράφος, πολυμεσική μάθηση, σινεμά, προγράμματα σπουδών

ΦΩΤΕΙΝΗ ΔΗΜΟΠΟΥΛΟΥ – ΕΛΕΝΗ ΖΑΧΑΡΙΑΔΟΥ – ΦΡΟΣΩ ΕΜΜΑΝΟΥΗΛΙΔΟΥ

ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΙΚΗ ΛΕΣΧΗ ΣΤΟ ΣΧΟΛΕΙΟ-ΟΙ ΑΠΟΨΕΙΣ ΤΩΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ. ΜΙΑ ΠΟΙΟΤΙΚΗ ΕΡΕΥΝΑ ΣΤΗΝ ΠΡΩΤΟΒΑΘΜΙΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ.

Στόχος της ερευνητικής μελέτης, ήταν η καταγραφή των απόψεων των εκπαιδευτικών, οι οποίοι οργάνωσαν και υλοποίησαν κινηματογραφικές λέσχες σε σχολικό περιβάλλον κατά τη σχολική χρονιά 2021-2022, στο πλαίσιο του εξ αποστάσεως επιμορφωτικού και εκπαιδευτικού προγράμματος «Κινηματογραφική Λέσχη στο Σχολείο» του Φεστιβάλ Κινηματογράφου Χανίων. Η παρούσα εισήγηση παρουσιάζει τις θεματικές: Οργάνωση και παιδαγωγικά χαρακτηριστικά η υλοποίηση και τα αποτελέσματα του Προγράμματος

Για τη συλλογή των δεδομένων χρησιμοποιήθηκε η μέθοδος των ημιδομημένων συνεντεύξεων σε έξι εκπαιδευτικούς σχολείων της Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης διάσπαρτα σε όλη τη χώρα. Ερευνητές ήταν μέλη της επιμορφωτικής ομάδας του Προγράμματος.

Οι κατηγορίες της έρευνας: (α) Η υποστήριξη του προγράμματος, (β) Η προσωπική ανταπόκριση των επιμορφούμενων, (γ) Η εφικτότητα (λειτουργικότητα) του προγράμματος με τις υπάρχουσες συνθήκες λειτουργίας των σχολείων, (δ) Η Στοχοθεσία του προγράμματος: Στάσεις και απόψεις των επιμορφούμενων, (ε) Η παιδαγωγική και διδακτική καταλληλότητα του προγράμματος, (στ) Τα κριτήρια επιλογής των κινηματογραφικών ταινιών. (ζ) η συμμετοχή/ανταπόκριση των παιδιών, (η) οι προτεινόμενες δραστηριότητες προς εφαρμογή στην σχολική τάξη, (θ) τα παραδοτέα των επιμορφούμενων, (ι) η επίδραση του προγράμματος στην αλλαγή της σχολικής καθημερινότητας στην τάξη, (κ) η επίτευξη των προσδοκώμενων αποτελεσμάτων/στοχοθεσίας (σύγκριση επιπέδου του κινηματογραφικού γραμματισμού πριν και μετά την παρακολούθηση του προγράμματος).

Ως προς τα αποτελέσματα (συνοπτικά), οι επιμορφούμενοι/ες εξέφρασαν αρχικά τις απόψεις ως προς τη στοχοθεσία του προγράμματος, σύμφωνα με τους/τις οποίους/ες απέκτησαν γνώσεις, τις οποίες μετέδωσαν στους/στις μαθητές/τριες και αντιλήφθηκαν τον ορισμό του κινηματογραφικού γραμματισμού. Μέσα από τις δραστηριότητες ενισχύθηκε ο ρόλος του θεατή, του κριτικού και του δημιουργού αναλογικά με τις ηλικίες των παιδιών. Επιπροσθέτως, επισήμαναν την παιδαγωγική και διδακτική καταλληλότητα του προγράμματος, τις αποτελεσματικές διδακτικές μεθόδους και την ομαδοσυνεργατική διδασκαλία. Τέλος, οι εκ-

παιδευτικοί τοποθετήθηκαν ως προς την υποστήριξη του προγράμματος, κατά τη διάρκεια του οποίου ήταν γενικότερα ευχαριστημένοι/ες είτε από την ποικιλία του υποστηρικτικού υλικού και των ταινιών είτε από την επικοινωνία με τους/τις επιμορφωτές/τριες και τη λειτουργία της πλατφόρμας. Η στοχοθεσία και οι απαιτήσεις του επιμορφωτικού προγράμματος ικανοποίησαν τους/τις εκπαιδευτικούς. Κατά τη διάρκεια της εφαρμογής του βελτιώθηκε το παιδαγωγικό κλίμα στην τάξη και η σχέση των εκπαιδευτικών με τα παιδιά και ενισχύθηκε η ομαδοσυνεργατικότητα. Εκπαιδευτικοί και μαθητές/τριες απόκτησαν νέες γνώσεις για τον κινηματογραφικό κώδικα, εμπλούτισαν το κινηματογραφικό τους λεξιλόγιο, διαμόρφωσαν κριτική στάση ως θεατές. Οι εκπαιδευτικοί ανέπτυξαν δεξιότητες για τον σχεδιασμό και την εφαρμογή κινηματογραφικών δραστηριοτήτων, εξοικειώθηκαν με διαφορετικά είδη ταινιών και έδειξαν την πρόθεσή τους να συνεχίσουν ανάλογη ενασχόληση στην τάξη. Όσο αφορά τους μαθητές και τις μαθήτριες ανταποκρίθηκαν σε ολοένα πιο απαιτητικές δραστηριότητες, ανέπτυξαν δεξιότητες όπως η δημιουργικότητα, η παρατηρητικότητα, η συγκέντρωση και βελτίωσαν τη συμπεριφορά τους κατά τη θέαση ταινιών.

Λέξεις-κλειδιά:

κινηματογραφικός γραμματισμός, επιμορφωτικό πρόγραμμα, προσέγγιση ταινίας, κινηματογραφική λέσχη

ΜΑΡΙΑ ΔΡΑΚΑΚΗ

ΜΟΥΣΕΙΟ ΣΧΟΛΙΚΗΣ ΖΩΗΣ ΚΑΙ ΟΠΤΙΚΟΑΚΟΥΣΤΙΚΗ ΠΑΙΔΕΙΑ

Το Μουσείο Σχολικής Ζωής Δήμου Χανίων υπηρετεί την παιδαγωγική του οπτικού πολιτισμού και τις αρχές της πολιτισμικής δημοκρατίας στην επικοινωνιακή του πολιτική. Ζωτική ενότητα στο νέο μουσειολογικό αφήγημα του (2024) αποτελεί το εργαστήριο σύνθεσης τεχνών και οπτικοακουστικής παιδείας. Το εργαστήριο είναι αφιερωμένο στη συλλογή του εκπαιδευτικού υλικού του προγράμματος "ΜΕΛΙΝΑ-Εκπαίδευση και Πολιτισμός" και σχεδιάστηκε από τη γράφουσα στο πλαίσιο της επιμέλειας της νέας εποχής του Μουσείου με δύο βασικούς άξονες-στόχους: 1. Την ανάδειξη του πολυτροπικού χαρακτήρα της συλλογής του εκπαιδευτικού υλικού του προγράμματος "ΜΕΛΙΝΑ-Εκπαίδευση και Πολιτισμός" καθώς και του καινοτόμου χαρακτήρα τους προς την θεματική ευρύτητα και την πολυπρισματικότητα στον σχεδιασμό του και την εφαρμογή του. 2. Την υποστήριξη του βιώματος της σύνθεσης των τεχνών και της οπτικοακουστικής παιδείας στη δυναμική της ομάδας στο εργαστήριο. Με τη λειτουργία του ως πρωτότυπος εκθεσιακός διαδραστικός χώρος όπου η παραδοσιακή εκπαιδευτική τεχνολογία συναντά τη δημιουργικότητα με την συνδρομή της καλλιτεχνικής οπτικοακουστικής έκφρασης και των νέων τεχνολογιών επικοινωνίας και πληροφορίας. Οι εκπαιδευτικές επισκέψεις στην τυπική εκπαίδευση συντελούνται σε πλαίσια επικοινωνίας που σχετίζονται με πρακτικές γραμματισμού. Η διαδικασία αποτελεί μέρος οργανωμένης διδακτικής συνθήκης σε νοηματοδοτημένο πλαίσιο δράσης, με στόχο να μεγιστοποιούνται οι δυνατότητες των μαθητών να χρησιμοποιούν σημειωτικούς πόρους για νοηματοδοτούμενους σκοπούς. Αυτό προϋποθέτει όμως και απαραίτητα μια εξοικείωση-εξειδίκευση των εκπαιδευτικών και επαγγελματιών μουσείων στην «ανάγνωση» των διαφορετικών πολιτισμικών έργων με τη σημειωτική μέθοδο. Πεδίο εφαρμογής των διδακτικών προτάσεων του Μουσείου για τη σύνθεση των τεχνών και την οπτικοακουστική παιδεία αποτελούν οι θεσμοθετημένες στην τυπική εκπαίδευση εκπαιδευτικές επισκέψεις σε χώρους πολιτισμικής αναφοράς. Με την οπτική της πολιτισμικής επικοινωνίας στη μετασηματιστική διαδικασία που ξεκινά και ολοκληρώνεται στο σχολείο, η έμφαση δίδεται στην απόκριση και την ερμηνεία των έργων του οπτικού πολιτισμού, αλλά και η παραγωγή νέων σχεδίων από τους συμμετέχοντες. Τα διδακτι-

κά βήματα η βίωση, σύλληψη, εφαρμογή, ο ελιγμός (Cope&Kalantzis, 2009:184-186) Υλοποίηση 2018-2021, εφαρμογή -αξιολόγηση βλ. ερμηνευτικά μονοπάτια <https://school-life.gr/ermineytika-monopatia/>

Λέξεις-κλειδιά:

εργαστήριο, σύνθεση τεχνών, οπτικοακουστική παιδεία

ΚΛΕΟΝΙΚΗ ΔΡΟΥΓΚΑ – ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ ΚΟΥΝΤΟΥΡΑΣ

ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΙΚΟΣ ΓΡΑΜΜΑΤΙΣΜΟΣ: ΤΟ ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ ΤΗΣ ΤΑΙΝΙΑΣ «ΡΑΓΕΣ ΤΗΣ ΣΙΩ-ΠΗΣ» BUILDING

Η μελέτη εστιάζει στην αναζήτηση του τρόπου με τον οποίο η σύγχρονη εκπαιδευτική πρακτική μπορεί να κινητοποιήσει μαθητές δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης να αποκτήσουν ενσυναίσθηση μέσω του οπτικοακουστικού γραμματισμού και να διευρύνουν τον τρόπο που σκέφτονται και αντιδρούν, ως ενεργοί δέκτες, καταναλωτές, θεατές και δημιουργοί. Η μελέτη βασίζεται σε μια εφαρμοσμένη διδακτική προσέγγιση, στην οποία μαθητές του 2ου Πειραματικού Λυκείου Θεσσαλονίκης διασκεύασαν ένα διήγημα, ανέθεσαν ρόλους και σκηνοθέτησαν την ταινία «Ράγες της Σιωπής», στην οποία διαχειρίστηκαν με συνέπεια το θέμα της διαφορετικότητας. Οι μαθητές παρακολούθησαν αρχικά ταινίες παρόμοιου περιεχομένου και εξοικειώθηκαν οπτικά με την αναπαράστασή τους στον κινηματογράφο, με την καθοδήγηση του δασκάλου μελέτησαν το διήγημα, το οποίο ανέλυσαν, παρήγαγαν κινηματογραφική αφήγηση και μετέτρεψαν τη λογοτεχνική αφήγηση σε σεναριακό κείμενο.

Σήμερα, περίπου δέκα χρόνια αργότερα, συζητούν για τον αντίκτυπο που είχε αυτή η κινηματογραφική δραστηριότητα στη ζωή τους και αυτές οι μαρτυρίες μας οδηγούν σε συμπεράσματα πολύτιμα για τη διδασκαλία πολλών μαθημάτων μέσα από τον κινηματογράφο και την απόκτηση δεξιοτήτων για το σχεδιασμό λύσεων, την αλληλεπίδραση, την ελεύθερη έκφραση ιδεών, σκέψεων, προτάσεων. Η ταινία παρουσιάζεται τόσο με σύγχρονα κείμενα από τους ίδιους τους μαθητές που δημιούργησαν την ταινία και με τον καιρό αντιλαμβάνονται τα οφέλη του οπτικοακουστικού γραμματισμού στη ζωή τους.

Λέξεις-κλειδιά:

κινηματογραφικός γραμματισμός, προσέγγιση ταινίας, σενάριο, ρόλος

KATEPINA ZACHOU

Ο ΡΟΛΟΣ ΤΩΝ PODCASTS ΣΤΟΝ ΚΡΙΤΙΚΟ ΓΡΑΜΜΑΤΙΣΜΟ. Η ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ ΤΩΝ ΠΟΛΗΙΣΤΟΡΙΩΝ ΚΑΙ ΤΩΝ ΠΟΛΗΑΦΗΓΗΣΕΩΝ.

Τα τελευταία χρόνια υπάρχει μια ραγδαία αύξηση των podcasts. Η έρευνα γύρω από τα podcasts έχει καταδείξει ότι ενώ το συγκεκριμένο μέσο δεν λειτουργεί με επιτυχία ως συμπληρωματική τεχνική παράδοσης των μαθημάτων, έχει όμως πολύ καλά αποτελέσματα ως δημιουργικό μέσο συμπληρωματικό της πολιτισμικής εκπαίδευσης από τα κάτω (bottom-up-approach) (Drew 2017). Τα podcasts απηχούν στο κοινό τους μέσω της οικειότητας την οποία προκαλεί η ανθρώπινη φωνή (AdlerBerg 2023). Άλλοι σημαντικοί παράγοντες είναι η ευκολία πρόσβασης/ακρόασης αλλά και η ευκολία δημιουργίας ενός podcast. Αντιθετικά προς αυτά λειτουργεί η ανοικτή έκθεση στον παγκόσμιο ιστό και η δυσκολία διανομής των podcasts στην αγορά. (Rime, Pike&Collins 2022). Η παρούσα ανακοίνωση θα προσπαθήσει να απαντήσει στο ερώτημα «Τι ακριβώς είναι τα podcasts» οριοθετώντας το πεδίο σε σχέση με το ραδιόφωνο και με το κοινωνικό πλαίσιο. Είναι το ραδιόφωνο ο πρόγονος των podcasts; Είναι πράγματι τα podcasts ένα ανεξάρτητο μέσο; Μπορεί το podcast ως μέσο να επαν-αφηγηθεί ιστορίες; Πώς μπορεί να χρησιμοποιηθεί το podcasting ώστε να προκρίνει τον κριτικό γραμματισμό; Πρόκειται για μια υπό εξέλιξη έρευνα η οποία εστιάζει στη δημιουργία podcasts με συγκεκριμένη διαπολιτισμική θεματολογία καθώς και στον αντίκτυπο που μπορούν να έχουν τα podcasts στο φοιτητικό κοινό. Το ερευνητικό υλικό έχει αντληθεί από το podcast «Ποληιστορίες» της γράφουσας και από τις «Ποληαφηγήσεις», μια σειρά επεισοδίων podcast που δημιουργήθηκε από φοιτήτριες στο πλαίσιο μαθήματός στο Τμήμα Γερμανικής Γλώσσας και Φιλολογίας ΑΠΘ (ΕΕ 2023) και είχαν επιλεγεί στο Τμήμα Podcast του 11ου Φεστιβάλ Κινηματογράφου Χανίων. Οι «Ποληιστορίες» ξεκίνησαν τον Μάρτιο του 2022. Πρόκειται για αφηγήσεις σχετικά με τις σχέσεις της Ελλάδας με τις γερμανόφωνες χώρες –κυρίως μέσα από ιστορίες της πόλης της Θεσσαλονίκης αλλά και άλλων περιοχών όπως η Κρήτη. Οι «Ποληιστορίες» έχουν τέσσερις επίσημες συμμετοχές στα Τμήματα Podcast του Φεστιβάλ Ντοκιμαντέρ Θεσσαλονίκης και του Φεστιβάλ Κινηματογράφου Θεσσαλονίκης. Όλα τα επεισόδια είναι διαθέσιμα στην ιστοσελίδα www.polistories.web.auth.gr.

Λέξεις-κλειδιά:

Podcasts, storytelling, ελληνογερμανικές σχέσεις

ΝΤΙΑΝΑ ΖΕΡΒΑΚΗ

ΠΕΡΙΠΕΤΕΙΑ ΑΛΑ ΕΙΚΑΣΤΙΚΑ-ΤΟ ΤΑΞΙΔΙ ΜΙΑΣ ΦΩΤΟΪΣΤΟΡΙΑΣ

Πραγματοποίηση του εννιάμηνου εκπαιδευτικού προγράμματος Φτιάξε μία Φωτοϊστορία, του Φεστιβάλ Κινηματογράφου Χανίων, με το τμήμα Γ2 της τρίτης τάξης του 2ου Δημοτικού Σχολείου Αγίου Νικολάου Κρήτης, κατά το σχολικό έτος 2021-2022. Η υλοποίηση του προγράμματος ακολούθησε τρεις άξονες οι οποίοι διαμορφώθηκαν βάση των εκπαιδευτικών στόχων που τέθηκαν για το τμήμα στην αρχή της χρονιάς. Ο δεύτερος άξονας αφορούσε τον φωτογραφικό γραμματισμό των παιδιών του τμήματος και πραγματοποιήθηκε πάνω στις κατευθυντήριες γραμμές του προγράμματος. Στα πλαίσια αυτά και κατά τη διάρκεια της χρονιάς, οι μαθητές/τριες μάθανε για τη Φωτογραφία ως Τέχνη, για τα διαφορετικά είδη αυτής και το πώς χρησιμοποιούνται και διδαχτήκανε τα βασικά χαρακτηριστικά μίας φωτογραφίας (σύνθεση, κάδρο, χρώμα, φωτισμό κ.ά.), μέσα από ασκήσεις που υλοποίησαν στην τάξη και στο σπίτι. Ο τρίτος άξονας στόχευε στην εκμάθηση των στοιχείων και δομών μίας φωτοϊστορίας, με τελικό σκοπό τη δημιουργία, από την ολομέλεια της τάξης μίας πρωτότυπης Φωτοϊστορίας. Ο πρώτος άξονας υπήρξε πολύ ενδιαφέρον και αφορούσε την κάλυψη της εικαστικής διδακτικής ύλης της χρονιάς μέσα από την υλοποίηση του εν λόγω προγράμματος, στόχος απαραίτητος καθώς το πρόγραμμα εφαρμόστηκε κατά τη διάρκεια του μαθήματος των Εικαστικών. Ως αποτελέσματα του άξονα αυτού, οι μαθητές διδαχτήκανε αρχές σύνθεσης, χρωματικές θεωρίες, ιστορία της Τέχνης και ψηφιακά προγράμματα επεξεργασίας εικόνας. Τα αποτελέσματα της εφαρμογής του προγράμματος ήταν η δημιουργία της φωτοϊστορίας "Περιπέτεια αλά Εικαστικά" και έκθεση φωτογραφίας των μαθητών με θέμα το Τοπίο, τα οποία παρουσιάστηκαν και εκτέθηκαν στην Πινακοθήκη του Δήμου Αγίου Νικολάου. Εξαιρετικά σημαντικό θεωρώ το κλίμα που δημιουργήθηκε στην τάξη κατά τη διάρκεια της πραγματοποίησης των δραστηριοτήτων του προγράμματος, και το οποίο χαρακτηρίστηκε από το παιχνίδι, τη συνεργατικότητα, την επίδειξη πρωτοβουλίας και φαντασίας την καλή διάθεση και το χιούμορ.

Λέξεις-κλειδιά:

Παιχνίδι, Φαντασία, Εικαστικά, Φωτοϊστορία, Φεστιβάλ Κινηματογράφου Χανίων

ΑΡΓΥΡΙΟΣ ΘΕΟΣ

ΤΟ ΣΚΙΤΣΟ ΠΟΥ ΓΕΛΑ - ΜΕΤΕΞΕΛΙΞΗ 2

«Το Σκίτσο που Γελά» αποτελεί ένα work in progress του εμπυχωτή. Στην βιωματική «μετεξέλιξη 2» υιοθετεί τεχνικές θεάτρου του καταπιεσμένου - ειδικότερα "θεάτρου Forum" (Boal A. «Games for Actors and non - actors» 2nd ed. 2002), και «θεάτρου της επινόησης» (Oddey A. «DeviseTheatre» 1994). Οι εκπαιδευόμενοι συνεργάζονται δημιουργικά στην δημιουργία σεναρίου, το οποίο παρουσιάζουν με μορφή θεατρικής παράστασης Forum. Στο Forum το κοινό συμμετέχει ενεργά και προτείνει λύσεις αναφορικά με το πρόβλημα που αντιμετωπίζει ο πρωταγωνιστής. Χρησιμοποιώντας την ανατροφοδότηση του κοινού, οι εκπαιδευόμενοι ξαναγράφουν το σενάριο και προχωρούν στην δημιουργία ταινίας μικρού μήκους. Η γνώση της κινηματογραφικής γλώσσας έρχεται σταδιακά, καθώς οι εκπαιδευόμενοι αναπτύσσουν «ετοιμότητα για μάθηση» (Bruner J. «The Process of Education» 1977). Η ερευνητική υπόθεση είναι ότι η συγκεκριμένη μεθοδολογία έχει θετική επίδραση στην ενσυναίσθηση των εκπαιδευομένων. Εδώ παρουσιάζεται το πρώτο μέρος της έρευνας, που πραγματοποιήθηκε στους ομίλους εκπαίδευσης του βου ΗΓΕΛ Λάρισας και ολοκληρώθηκε μέχρι και την παρουσίαση της παράστασης θεάτρου Forum στα πλαίσια μεταπτυχιακής έρευνας. Ευχαριστίες οφείλονται στην καθηγήτρια κα Χρύσα Βελησσαρίου, η οποία οργάνωσε και συντόνισε αδιαλείπτως τους δύο ομίλους. Χρησιμοποιήθηκε μεθοδολογία μεικτού τύπου. Η ποσοτική έρευνα υιοθέτησε σταθμισμένα ερωτηματολόγια και η ποιοτική έρευνα, στα πρότυπα της θεμελιωμένης θεωρίας, χρησιμοποίησε ημιδομημένες συνεντεύξεις. Η έννοια της ενσυναίσθησης αναφέρεται στην κατανόηση και κοινή μοιρασιά των συμπεριφορών και σκέψεων ενός άλλου ατόμου. Στο πλαίσιο της έρευνας, το Θέατρο Forum χρησιμοποιείται και για να αυξήσει την ενσυναίσθηση των μαθητών. Η δράση περιλάμβανε ασκήσεις, ερωτηματολόγια, αναστοχασμό και παρουσίαση τεχνών του θεάτρου και του κινηματογράφου. Παρουσιάστηκαν δύο παραστάσεις Φόρουμ από τους συμμετέχοντες με ενεργό συμμετοχή του κοινού. Τα αποτελέσματα της έρευνας έδειξαν αύξηση της γνωστικής και μείωση της θυμικής ενσυναίσθησης.

Λέξεις-κλειδιά:

κινηματογράφος, ενσυναίσθηση, θέατρο φορουμ, βιωματική εκπαίδευση

ΔΗΜΗΤΡΑ ΘΛΙΒΕΡΟΥ – ΕΙΡΗΝΗ ΣΗΦΑΚΗ

Η ΧΡΗΣΗ ΤΩΝ ΤΑΙΝΙΩΝ ΚΑΙ ΤΟΥ ΥΠΟΤΙΛΙΣΜΟΥ ΩΣ ΔΙΑΠΟΛΙΤΙΣΜΙΚΑ ΕΡΓΑΛΕΙΑ ΣΤΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ. ΜΙΑ ΘΕΩΡΗΤΙΚΗ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ ΚΑΙ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΠΡΑΚΤΙΚΩΝ.

Πέρα από την καλλιτεχνική τους αξία, οι ταινίες ως πολιτιστικά αντικείμενα μπορούν να λειτουργήσουν εξαιρετικά ως βοηθήματα διδασκαλίας. Σύμφωνα με τον Ευρωπαϊκό Οργανισμό Παιδικού Κινηματογράφου (European Children's Film Association, 1988), ο κινηματογράφος, ως μία από τις επιδραστικότερες τέχνες, έχει τη δύναμη να μεταμορφώνει κοινωνίες και ανθρώπους και κάθε άτομο πρέπει να έχει πρόσβαση σε αυτόν. Η παρούσα μελέτη εξετάζει την χρήση των ταινιών ως οπτικοακουστικά εργαλεία στη σχολική πράξη, εστιάζοντας στον υποτιτλισμό και τις εφαρμογές που μπορεί να έχει στη διαπολιτισμική εκπαίδευση. Η επαφή με τον κινηματογράφο συνιστά έναν από τους καλύτερους τρόπους να γνωρίσει κανείς την ιστορία, τον πολιτισμό, τις παραδόσεις και τη γλώσσα, την τοπική – εθνική – ευρωπαϊκή – παγκόσμια πολιτιστική κληρονομιά (Επιτροπή Πολιτισμού και Παιδείας ΕΚ, 2015). Κατ' επέκταση, ο υποτιτλισμός μιας ταινίας που προβάλλεται σε σχολικό πλαίσιο, φέρνει τον μαθητή σε επαφή με τη χρήση της ιδιωματικής γλώσσας και τις πολιτισμικές αναφορές, αναπόσπαστο μέρος της διαδικασίας εκμάθησης μιας γλώσσας (Kramtsch, C. 1993). Πώς λοιπόν οι ταινίες και ο υποτιτλισμός αυτών, διευκολύνουν την κατανόηση διαφορετικών γλωσσών και πολιτισμών, δημιουργώντας μία γέφυρα σύνδεσης μεταξύ διαφορετικών κοινοτήτων; Ο ρόλος της γλώσσας και του υποτιτλισμού είναι κρίσιμοι παράγοντες για την διαπολιτισμική επικοινωνία; Πώς ο κινηματογράφος αναδεικνύει πολιτισμικές διαφορές και προσεγγίσεις, προβάλλοντας θέματα πολυπολιτισμικότητας και μετανάστευσης μέσα σε ένα σχολικό πλαίσιο; Αυτά τα ερωτήματα επιχειρούνται να απαντηθούν στην συγκεκριμένη μελέτη, μέσα από την παρουσίαση πρακτικών εφαρμογών και διδακτικών προσεγγίσεων που ενσωματώνουν οπτικοακουστικά μέσα, γλώσσα και υποτιτλισμό για τη δημιουργία εμπειριών που προωθούν τον διαπολιτισμικό διάλογο. Πιο συγκεκριμένα, η ανάλυση θα εστιάσει στην κινηματογραφική εκπαίδευση σε περιβάλλοντα μεταναστών στην Ελλάδα αλλά και στην χρήση των ταινιών και του υποτιτλισμού ως μέσα εμπλοκής των μαθητών σε ουσιαστικές διερευνήσεις των στερεοτύπων, του ρατσισμού και της μετανάστευσης.

Λέξεις-κλειδιά:

οπτικοακουστικός γραμματισμός, κινηματογραφικός γραμματισμός, υποτιτλισμός, διαπολιτισμική εκπαίδευση, ετερότητα

ΜΙΧΑΗΛ ΚΑΛΑΜΠΟΚΗΣ – ΕΙΡΗΝΗ ΑΝΤΩΝΙΟΥ

«ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΟΣ ΧΩΡΙΣ ΔΕΣΜΑ»: ΝΤΟΚΙΜΑΝΤΕΡ ΜΙΚΡΟΥ ΜΗΚΟΥΣ ΣΕ ΣΧΟΛΕΙΟ ΔΕΥΤΕΡΗΣ ΕΥΚΑΙΡΙΑΣ ΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΟΣ ΚΡΑΤΗΣΗΣ, ΒΑΣΙΣΜΕΝΟ ΣΤΗ ΔΙΑΛΕΚΤΙΚΗ ΣΧΕΣΗ ΤΕΧΝΗΣ ΚΑΙ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑΣ.

Τις τελευταίες δεκαετίες αναγνωρίζεται ο θετικός-επιεργετικός ρόλος της τέχνης στην κοινωνική επανένταξη των κρατούμενων. Η επαφή με τον οπτικοακουστικό κινηματογραφικό γραμματισμό παρέχει την δυνατότητα για προσωπικές μορφές κατανόησης και ερμηνείας του κόσμου. Η εργασία αφορά την υλοποίηση ενός σχεδίου δράσης στο Κατάστημα Κράτησης της Αγυιάς Χανίων που πραγματοποιήθηκε κατά τη σχολική χρονιά 2021-2022, στο διάστημα Φεβρουαρίου-Ιουνίου, με τη συμμετοχή των εκπαιδευόμενων του Α και Β κύκλου. Το συγκεκριμένο σχέδιο δράσης φιλοδοξεί να αναδείξει τον σύγχρονο άνθρωπο, ως «δεσμώτη», καθώς και να προβληματίσει αναφορικά με τη στάση του ατόμου απέναντι στα πρότυπα που προβάλλουν τα κοινωνικά μέσα δικτύωσης. Παράλληλα επιδιώκει να αναπτύξει τις κοινωνικές τους δεξιότητες για την ομαλότερη κοινωνική επανένταξη. Με μεθοδολογικό εργαλείο τη διαλεκτική σχέση της τέχνης και της φιλοσοφίας έγινε μία προσπάθεια εμπλοκής των εκπαιδευόμενων σε μια διαδικασία κριτικού στοχασμού. Τα διδακτικά βήματα συμπεριλάμβαναν δραστηριότητες με τη συνεργασία διαφορετικών γνωστικών πεδίων: Μουσική, Ζωγραφική, Ποίηση, Μυθολογία, Φιλοσοφία, Κινηματογράφος. Το σχέδιο δράσης ολοκληρώθηκε με τη δημιουργία ντοκιμαντέρ μικρού μήκους, βασισμένο στην αλληγορία του Σπηλαίου του Πλάτωνα, προωθώντας την ενεργή συμμετοχή των εκπαιδευόμενων σε όλα τα στάδια της παραγωγής, Μέσα από όλη τη διαδικασία αναδείχτηκε η σημασία του ρόλου της εκπαίδευσης, ενώ οι εκπαιδευόμενοι φάνηκε να αντιλήφθηκαν τις διαφορετικές οπτικές των πραγμάτων και ταυτόχρονα ανέπτυξαν διαφορετικά εκφραστικά μέσα.

Λέξεις-κλειδιά:

Σχολείο Δεύτερης Ευκαιρίας Καταστήματος Κράτησης, Κινηματογράφος, Τέχνη, Φιλοσοφία, Αλληγορία του σπηλαίου

ΑΘΗΝΑ ΚΑΛΤΑΚΗ

Η ΔΕΞΙΟΠΟΙΗΣΗ ΤΟΥ ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΟΥ ΣΤΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑ ΤΩΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ ΣΤΟ ΣΧΟΛΕΙΟ: ΜΙΑ ΔΙΔΑΚΤΙΚΗ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗ ΓΙΑ ΤΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑ ΤΩΝ ΣΤΕΡΕΟΤΥΠΩΝ ΤΩΝ ΦΥΛΩΝ ΣΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΤΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΑΓΩΓΗΣ ΤΗΣ Γ' ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ.

Συνοπτική περιγραφή διδακτικής πρότασης: «Διδασκαλία των στερεοτύπων των φύλων». Βαθμίδα εκπαίδευσης και τάξη: Γ' γυμνασίου. Μάθημα : Κοινωνική και Πολιτική Αγωγή

Έννοιες που μας απασχόλησαν/σύνδεση με το αναλυτικό πρόγραμμα: στερεότυπα, προκαταλήψεις, σεξισμός, πατριαρχία, κοινωνικοποίηση του φύλου, κουλτούρα βιασμού

Διάρκεια εφαρμογής: τέλη Νοεμβρίου-τέλη Φεβρουαρίου. Επιλογή των ταινιών: βάσει α) της θεματικής (στερεότυπα των φύλων) και β) των γενικών κριτηρίων επιλογής ταινιών ("A Good Film for Education", DET DANSKE FILMINSTITUT, <https://filmeducationframework.eu/choosing-watching-and-talking> και "Υπόθεση σινεμά", του Alain Bergala). Ταινίες: «Σονίτα» (από την πλατφόρμα Cinedu) της Rokhsareh GhaemMaghami (2015), «The Accused» του Τζόνναθαν Καπλάν (1988), «Manity» του Hussienbraheem (2023)

Συνοπτική περιγραφή:

- Εξοικείωση με στοιχεία της κινηματογραφικής γλώσσας (κάδρο, πλάνο, γωνίες λήψης, μοντάζ).
- Προετοιμασία της τάξης πριν την προβολή της κάθε ταινίας. Συζήτηση με σημείο αφετηρίας το trailer (Σονίτα) ή την αφίσα της ταινίας (The Accused) ή ένα βίντεο προβληθέν στο BBC που αφορούσε πείραμα για τη κοινωνικοποίηση των φύλων (Manity).
- Προβολή της ταινίας
- Εργασία σε ομάδες πάνω σε φυλλάδιο με ερωτήσεις ανοικτού τύπου βασισμένο στο Universal Film Study Guide του Μένι Θεοδωρίδη με κριτικό αναγνώστη τον Mark Reid (<https://dev.filmeducationframework.eu/defining-film-education/the-outcomes>) και τα ανοικτά ερωτήματα TellMe για τη συζήτηση μιας ταινίας στην τάξη (<https://filmeducationframework.eu/AidanChambers>)
- Συζήτηση των απαντήσεων

Παράλληλες δράσεις:

- Για τη «Σονίτα»: σύνθεση ραπ μουσικού κομματιού και συγγραφή στίχων από όλη την τάξη και ηχογράφησή του σε στούντιο ηχογράφησης

- Για το «The Accused»: θεατρικό δρώμενο με αφορμή πραγματικό περιστατικό (2022) σεξουαλικής παρενόχλησης σε σχολείο της Ιταλίας (η τάξη «έπαιξε» δικαστήριο)

- Για το «Manity»: συνέντευξη από τον σκηνοθέτη μέσω Zoom

- Εθνογραφική έρευνα των παιδιών με συνεντεύξεις από άτομα του περιβάλλοντός τους (Κατσαρού, 2020)

Μεθοδολογία: affectivemethod για τη συζήτηση των ταινιών (Mirjana Borc'ic, 2020), ομαδοσυνεργατική και βιωματική μέθοδος. Στόχοι/επιδιώξεις: συνάντηση με την ετερότητα, καλλιέργεια του γούστου, ανάπτυξη κριτικής σκέψης και δημιουργία. Αξιολόγηση: focusgroup/συνεντεύξεις από τα παιδιά

Λέξεις-κλειδιά:

κινηματογράφος, μουσική, θέατρο, στερεότυπα φύλων

ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ ΚΑΡΑΓΙΑΝΝΗ

Ο ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΟΣ ΩΣ ΜΕΣΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΤΟΥ ΜΕΛΛΟΝΤΙΚΟΥ ΕΝΕΡΓΟΥ ΠΟΛΙΤΗ. Ο «ΜΕΤΑΜΟΝΤΕΡΝΟΣ ΕΜΙΛ»

Ο σκοπός της παρουσίασης είναι να υποστηρίξει το επιχείρημα ότι η προβολή επιλεγμένων κινηματογραφικών και τηλεοπτικών παραγωγών, στο πλαίσιο του άτυπου σχολικού προγράμματος, μπορεί να αποτελέσει μια εναλλακτική, αλλά και συμπληρωματική πηγή διδασκαλίας των πολιτικών και κοινωνικών θεσμών, και να συνδράμει με τρόπο δημιουργικό, διαδραστικό, αλλά και καθοριστικό, στην εκπαίδευση και διαμόρφωση του μελλοντικού ορθολογικά σκεπτόμενου πολίτη, στην ενδυνάμωση της κοινωνικής συνοχής και στην προώθηση των δημοκρατιών αξιών. Οι βασικές προσεγγίσεις δημιουργίας της «ιδανικής πολιτείας» και των μορφών διακυβέρνησης, το πώς, και ποιες από αυτές μπορούν να διασφαλίσουν τις προϋποθέσεις για την ευημερία και την ανάπτυξη της κοινωνίας και του πολίτη ξεκινώντας από τον Πλάτωνα, τον Αριστοτέλη, και φτάνοντας μέχρι τις «συμβολαϊκές θεωρίες» των Χομπς, Λοκ και Ρουσσώ, θα έπρεπε να συνιστούν θεμελιώδη κεφάλαια της αγωγής του πολίτη, τουλάχιστον στην δευτεροβάθμια εκπαίδευση. Αντ' αυτού παρατηρείται η μονομερής προώθηση του μοντέλου STEM (science, technology, engineering and mathematics). Η απλοποίηση των πέντε (5) αυτών βασικών θεωριών με την ταυτόχρονη παρακολούθηση «σεναρίων» εφαρμογή τους σε μία υποθετική κοινότητα, μπορεί να αποδειχθεί επωφελής και να επιτευχθεί μέσω ενός γόνιμου συγκερασμού διδασκαλίας και αξιοποίησης των οπτικοακουστικών παραγωγών. Η εισήγηση θα εστιάσει στο πώς οι (5) βασικές θεωρίες διακυβέρνησης μπορούν να διδαχθούν, και να γίνουν κατανοητές και αντιληπτές μέσα από το συσχετισμό τους με τις δύο εμβληματικές ταινίες Το Κύμα (2008), Ο Άρχοντας των Μυγών (1963 και 1997), καθώς και από την τηλεοπτική σειρά του Netflix Κοινωνία από το Μηδέν (2019) στις οποίες κεντρικοί ήρωες είναι έφηβοι, που καλούνται να δημιουργήσουν, να οργανώσουν και να διοικήσουν τη δική τους κοινότητα. Η συμβολή των κινηματογραφικών και τηλεοπτικών παραγωγών στη διδασκαλία μαθημάτων που σχετίζονται με την αγωγή του πολίτη. Η συνδρομή τους στη διαμόρφωση των αυριανών πολιτών, κοινωνικά και πολιτικά υπεύθυνων που θα πράττουν σκεπτόμενοι ορθολογικά, και με πνεύμα κριτικό συμβάλλοντας στην κοινωνική οργάνωση, την κοινωνική συνοχή και τη διασφάλιση του δημοκρατικού πολιτεύματος.

Λέξεις-κλειδιά:

Κινηματογράφος, Θεωρίες Διακυβέρνησης, Αγωγή του Πολίτη

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΚΑΡΚΑΝΗΣ – ΑΡΓΥΡΩ ΤΖΑΓΚΑΡΑΚΗ – ΕΛΠΙΔΑ ΧΕΛΙΟΥΔΑΚΗ

ΠΡΟΣΕΓΓΙΖΟΝΤΑΣ ΤΙΣ ΤΑΙΝΙΕΣ ΜΙΚΡΟΥ ΜΗ-ΚΟΥΣ ΤΟΥ ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ ΑΛΙΚΙΑΝΟΥ ΧΑΝΙΩΝ ΜΕΣΑ ΑΠΟ ΤΟ ΑΡΧΑΙΟΕΛΛΗΝΙΚΟ “ΘΕΩΡΕΙΝ”

Στο αρχαιολογικό Μουσείο Ηρακλείου εκτίθεται ένα αινιγματικό πήλινο ομοίωμα ενός κυκλικού κτηρίου, όπου μέσα στον οικίσκο απεικονίζεται σε στάση δέησης μία θεότητα. Στην κορυφή του κτηρίου δύο ανδρικές ξαπλωμένες μορφές κοιτούν μέσα από την οπή το εσωτερικό του «οικίσκου». Τι άραγε συνδέει τις ταινίες του Γυμνασίου Αλικιανού με το αρχετυπικό βλέμμα, που οπτικοποιεί το πήλινο αγγείο των Αρχανών; Στο ερώτημα αυτό έρχεται ν' απαντήσει η παρούσα εισήγηση. Σκοπός της είναι ν' αναδείξει τα μορφολογικά και υφολογικά χαρακτηριστικά των ταινιών μικρού μήκους ενός επαρχιακού σχολείου της Κρήτης (π.χ. δομή της αφήγησης, οπτική γωνία), τα οποία αναπαρθελεύουν μέσα σ' ένα διαφορετικό ιστορικο-πολιτισμικό πλαίσιο και μέσω μιας διαφορετικής μορφής τέχνης από εκείνη της μινωικής αγγειοπλαστικής, το ίδιο ακριβώς θέμα, την κρυφή (ποιητική) θέαση του κόσμου.

Λέξεις-κλειδιά:

σχολικές ταινίες, αρχαιοελληνικό θεωρείν, οπτικοποιείν

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΑ ΚΑΤΣΙΒΕΛΗ – ΑΓΓΕΛΙΚΗ ΤΟΤΟΛΟΥ – ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΗΛΙΑΔΗΣ

ΕΝΤΑΣΣΟΝΤΑΣ ΤΗΝ ΟΠΤΙΚΟΑΚΟΥΣΤΙΚΗ ΠΑΙΔΕΙΑ ΣΤΟ ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ – ΑΠΟΤΙΜΗΣΗ ΜΙΑΣ ΚΑΙΝΟΤΟΜΟΥ ΔΙΔΑΚΤΙΚΗΣ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗΣ

Το παρόν άρθρο περιγράφει το κινηματογραφικό project «Σχολείο με Φως», το οποίο εκπονήθηκε το σχολικό έτος 2022-23 στο Α' Δημοτικό Σχολείο Ληξουρίου με τη σύμπραξη του Τμήματος Ψηφιακών Μέσων και Επικοινωνίας του Ιονίου Πανεπιστημίου. Με αφετηρία τη ρήση του Πλάτωνα «Η Παιδεία είναι δεύτερος ήλιος για τους ανθρώπους», σχεδιάστηκε μια διδακτική παρέμβαση η οποία είχε ως κυρίαρχο δομικό στοιχείο την παραγωγή μιας υποτυπώδους μυθοπλαστικής ταινίας στον χώρο του σχολείου. Εντασσόμενη στον ευρύτερο χώρο της παιδαγωγικής των μέσων, η δράση αυτή αξιοποίησε τη δημιουργική γραφή των εκπαιδευτικών προκειμένου οι μαθητές/τριες της Ε' τάξης με παιχνιδάκια αλλά και συντεταγμένο τρόπο να πρωταγωνιστήσουν στην ταινία, βιώνοντας τα βαθύτερα νοήματά της και συνδέοντας τα με τη σχολική τους πραγματικότητα. Στο άρθρο αναλύονται οι παιδαγωγικές προεκτάσεις της παρέμβασης μέσα από μια διαδικασία post-session μαθημάτων, στις οποίες αναδύονται πτυχές της ταινίας με τη σκηνοθετική ανάλυση των εκπαιδευτικών. Αποτελεί σημαντικό εύρημα για την έρευνά μας, ένα πλαίσιο αντιλήψεων, γνώσεων και εμπειριών των μικρών μαθητών/τριών, οι οποίες προέκυψαν από την αποτίμηση της όλης παρέμβασης και οι οποίες αναλύονται διεξοδικά στο άρθρο. Η αποτίμηση αυτή μας δείχνει τον δρόμο για τη συνέχεια, αφού οι μαθητές/τριες μέσα από τον πειραματισμό, την έκθεση στη διαδικασία παραγωγής και την αλληλεπίδραση με τους διαμεσολαβητές-φοιτητές, επέδειξαν μια έφεση μαθησιακή. Αξίζει να σημειωθεί ότι οι φοιτητές, πέρα από τον πρωτεύοντα ρόλο τους ως πλήρωμα παραγωγής, είχαν τον ρόλο των εκπαιδευτικών διαμεσολαβητών, αφού συνετέλεσαν ως συνδιαμορφωτές και εφαρμογείς του εκπαιδευτικού σεναρίου – αποδίδοντας ενδιαφέροντα αποτελέσματα. Το όλο έργο επιδεικνύει μια περίπτωση συλλογικής προσπάθειας η οποία πέρα από την προβολή στην τοπική κοινωνία, τη σύμπραξη ενός δημοτικού σχολείου με το οικείο πανεπιστημιακό τμήμα, τη δημιουργικότητα από πλευράς εκπαιδευτικών και το πεδίο πρακτικής τριβής των φοιτητών, είχε πολλαπλά οφέλη. Η σύνδεση της δράσης με γονείς και μαθητές/τριες του σχολείου υπήρξε καταλυτική για την επιτυχία του εγχειρήματος, ως κοινωνικού γεγονότος. Παράλληλα, η εισαγωγή της οπτικοακουστικής παιδείας στο σχολείο απέδωσε σημαντικό όφελος σε επίπεδο αξιών, φιλολογίας και ανθρωπισμού.

Λέξεις-κλειδιά:

οπτικοακουστική δημιουργία, εκπαίδευση, δεξιότητες 21ου αιώνα

ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ ΚΟΣΜΑΣ

ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΟΣ ΚΑΙ ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΣΚΕΨΗ: ΕΞΟΙΚΕΙΩΝΟΝΤΑΣ ΜΑΘΗΤΕΣ/ΤΡΙΕΣ ΜΕ ΤΙΣ ΔΕΥΤΕΡΟΒΑΘΜΙΕΣ ΕΝΝΟΙΕΣ ΤΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΜΕΣΩ ΤΗΣ ΑΞΙΟΠΟΙΗΣΗΣ ΤΑΙΝΙΩΝ

Οι αναπαραστάσεις μαθητών/-τριών για το παρελθόν διαμορφώνονται όχι μόνο από τη σχολική Ιστορία αλλά και από ποικίλα μέσα μαζικής κουλτούρας και ψυχαγωγίας, όπως ο κινηματογράφος. Από τη δεκαετία του 1990 έρευνες έχουν αναδείξει προβληματικές και γόνιμες πτυχές της επίδρασης των ταινιών στις ιδέες μαθητών/τριών για την Ιστορία. Αφενός, συχνά θεωρούν τις ταινίες ουδέτερες πηγές άντλησης πληροφοριών και πιστές αναπαραστάσεις του παρελθόντος, ειδικά αν αυτές συνάδουν με οικεία πολιτισμικά σχήματα. Αφετέρου, με κατάλληλη διδακτική υποστήριξη, μπορούν να αναστοχαστούν πάνω στον διαμεσολαβημένο χαρακτήρα των κινηματογραφικών έργων. Τέλος, υπάρχει και η εξελικτική διάσταση, καθώς η εκλέπτυνση των ιδεών για την κινηματογραφική αποτύπωση του παρελθόντος συμβαδίζει με την ηλικία ως έναν βαθμό. Τις τελευταίες δεκαετίες η σκοποθεσία του μαθήματος της Ιστορίας στον δυτικό κόσμο τείνει να διαφοροποιηθεί. Ένας από τους σκοπούς είναι η ανάπτυξη της ιστορικής σκέψης, δηλαδή η εξοικείωση μαθητών/-τριών με τη διαδικασία παραγωγής της ιστορικής γνώσης και η καλλιέργεια ιστορικών δεξιοτήτων. Στην αγγλοσαξονική βιβλιογραφία η ιστορική σκέψη περιλαμβάνει διάφορες πτυχές, αλλιώς «διαδικαστικές» ή «δευτεροβάθμιες» έννοιες: τεκμήρια, αιτίες και συνέπειες, αλλαγή και συνέχεια, ενσυναίσθηση, σημαντικότητα, αφηγήσεις. Η διδασκαλία και εκμάθηση της Ιστορίας που εστιάζει στις παραπάνω έννοιες ευνοεί την κριτική σκέψη, εφόδιο ενός σύγχρονου πολίτη. Στη διδακτική πράξη η αξιοποίηση ταινιών στην ιστορική εκπαίδευση περιστρέφεται συνήθως γύρω από τρεις άξονες: α) το ιστορικό ζήτημα, β) την ίδια την ταινία, γ) τους διδακτικούς στόχους. Η παρούσα εισήγηση αφορά στην τελευταία κατηγορία και διατυπώνει ένα πλαίσιο προτάσεων αξιοποίησης του κινηματογράφου με σκοπό την εξοικείωση με τις δευτεροβάθμιες ιστορικές έννοιες. Οι προτάσεις βασίζονται στη μέθοδο της σύγκρισης των αναπαραστάσεων του παρελθόντος στο σινεμά και σε άλλες πηγές. Κάθε πρόταση αφορά σε μία ιστορική έννοια, διαρκεί μία έως τρεις διδακτικές ώρες, απευθύνεται σε συγκεκριμένη τάξη Δημοτικού, Γυμνασίου και Λυκείου με έμφαση στην κριτική προσέγγιση των ιστορικών ταινιών και στην ανάδειξη του διαμεσολαβημένου χαρακτήρα τους.

Λέξεις-κλειδιά:

Ιστορία, ιστορική σκέψη, δευτεροβάθμιες έννοιες

ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ ΚΟΣΜΟΠΟΥΛΟΣ

Η ΣΥΜΒΟΛΗ ΤΟΥ ΜΕΝΗ ΘΕΟΔΩΡΙΔΗ ΣΤΗΝ ΘΕ- ΜΕΛΙΩΣΗ ΤΗΣ ΟΠΤΙΚΟΑΚΟΥΣΤΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ: ΜΙΑ ΠΡΩΤΗ ΑΠΟΠΕΙΡΑ ΑΠΟ- ΤΙΜΗΣΗΣ ΜΙΑ ΜΑΡΤΥΡΙΑ, ΜΙΑ ΟΦΕΙΛΟΜΕΝΗ ΑΝΑΓΝΩΡΙΣΗ

Η εισήγηση θα επιχειρήσει μια πρώτη αποτίμηση της συμβολής του Μένη Θεοδωρίδη (1949-2021) στην θεμελίωση της Οπτικοακουστικής Παιδείας στην Ελλάδα, εστιάζοντας κυρίως στο έργο του, ως υπεύθυνου του εργαστηρίου οπτικοακουστικής έκφρασης και μέλους της ομάδας σχεδιασμού του εκπαιδευτικού υλικού στο Πρόγραμμα «ΜΕΛΙΝΑ – Εκπαίδευση και Πολιτισμός» (1994-2004) με ιδιαίτερη έμφαση στην εφαρμογή του προγράμματος στον νομό Χανίων (2001-2004). Διερευνάται επίσης η συνεισφορά του ως υπευθύνου του πεδίου “Πολιτισμός – Αισθητική Παιδεία” και του Προγράμματος Σπουδών για την Οπτικοακουστική Έκφραση στο πλαίσιο της συμμετοχής του στον σχεδιασμό των Προγραμμάτων Σπουδών για το Νέο Σχολείο. Στο πλαίσιο αυτό, θα αναζητηθούν οι παιδαγωγικές αρχές, η διδακτική φιλοσοφία, οι επιρροές αλλά και οι διαφοροποιήσεις από τα επιστημονικά ρεύματα ή/και τις πρακτικές των συναφών σπουδών σε διεθνές επίπεδο τις τελευταίες δεκαετίες και η ποιοτική διάσταση της εφαρμογής που διέπουν το έργο και την έμπρακτη παρέμβασή του στα ζητήματα της εκπαίδευσης με επίκεντρο την Οπτικοακουστική Παιδεία. Εξετάζεται επίσης η φυσιογνωμία της παιδαγωγικής και επιστημονικής παρέμβασης του Μ.Θ. σε διαλεκτική σχέση με τα προγράμματα αμιγούς κινηματογραφικής παιδείας (Cinema ή FilmLiteracy), τα Προγράμματα Γραμματισμού στα Μέσα Μαζικής Επικοινωνίας (MediaLiteracy) και τα Προγράμματα οπτικοακουστικού γραμματισμού (AudiovisualLiteracy) ή προγράμματα οπτικοακουστικής παιδείας και γνωριμίας με την οπτικοακουστική έκφραση. Ως προς την περίπτωση του Προγράμματος «Μελίνα – Εκπαίδευση και Πολιτισμός», η εισήγηση έχει διττό χαρακτήρα: 1. της επιστημονικής προσέγγισης του διδακτορικού ερευνητή με εμπειρία στα ζητήματα Οπτικοακουστικής Παιδείας και 2. της άμεσης μαρτυρίας, καθώς ο εισηγητής υπήρξε βασικός συνεργάτης του Μ.Θ. στο εργαστήριο οπτικοακουστικής έκφρασης και ήταν παρών στην γενίκευση στο νομό Χανίων, που αποτέλεσε την πληρέστερη εφαρμογή του προγράμματος.. Υπό το ευρύτερο αυτό πρίσμα, επιχειρείται να αποτιμηθεί η σημασία, να εδραιωθεί επιστημονικά η αναγνώριση της παιδαγωγικής και ποιοτικής διάστασης του έργου του και η ενδεχόμενη πρωτοπορία της συμβολής του Μένη Θεοδωρίδη μέσα στο ελληνικό και διεθνές τους πλαίσιο.

Λέξεις-κλειδιά:

Μένης Θεοδωρίδης, Πρόγραμμα «Μελίνα – Εκπαίδευση και Πολιτισμός», Οπτικοακουστική έκφραση, Νέο Σχολείο, Εκπαιδευτική πολιτική

ΕΛΕΝΗ ΚΡΕΜΥΔΑ – ΗΡΩ ΛΑΣΚΑΡΗ

Η ΤΥΠΟΓΡΑΦΙΑ ΩΣ ΑΦΗΓΗΜΑΤΙΚΗ ΠΑΡΑΜΕΤΡΟΣ ΤΗΣ ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΙΚΗΣ ΤΕΧΝΗΣ

Η έρευνα αυτή αποτελεί μια αναζήτηση στον κόσμο της τυπογραφίας και της κινηματογραφικής αφήγησης, εστιάζοντας στον τρόπο που αλληλεπιδρούν μεταξύ τους. Μέσα από κινηματογραφικά παραδείγματα, η έρευνα αναδεικνύει πώς η τυπογραφία διαδραματίζει έναν ουσιαστικό ρόλο στην κατανόηση και ανάλυση της κινηματογραφικής εμπειρίας. Μέσα από μια σύγκριση της εξέλιξης της κινηματογραφικής τέχνης με την ανάπτυξη της τέχνης γενικότερα, επιχειρείται η ανίχνευση των τάσεων και θεμάτων που διαμορφώνουν την αισθητική προσέγγιση του κινηματογράφου. Ταυτόχρονα, εξετάζονται οι θεωρίες που αναπτύχθηκαν από τους πρωτοπόρους του κινηματογράφου και τη σημειολογία, με στόχο τη σύνδεσή τους με τη χρήση της τυπογραφίας. Στη συνέχεια, εξετάζεται η ενσωμάτωση της τυπογραφίας ως κινηματογραφικού στοιχείου, αναδεικνύοντας τον ρόλο της στη δημιουργία ενός μοναδικού κινηματογραφικού ύφους. Κυρίαρχος στόχος της έρευνας είναι να διαπιστωθεί πώς ο συνδυασμός των γραφικών κανόνων και των κινηματογραφικών πρακτικών μπορεί να οδηγήσει στη δημιουργία μιας πρωτότυπης και συναρπαστικής οπτικοακουστικής εμπειρίας μέσω της τυπογραφίας.

Λέξεις-κλειδιά:

Τυπογραφία, Κινηματογραφική αφήγηση, Σημειολογία, Γραφιστική

ΜΑΡΙΑ ΛΕΩΝΙΔΑ – ΚΟΥΛΑ ΠΑΝΑΓΟΥ – ΚΩΣΤΑΣ ΒΩΡΟΣ

ΒΛΕΠΩ ΚΑΙ ΣΥΖΗΤΩ, ΜΙΚΡΕΣ ΤΑΙΝΙΕΣ, ΜΕΓΑΛΕΣ ΙΔΕΕΣ

Η έρευνα μελετά την διδακτική αξιοποίηση του εκπαιδευτικού προγράμματος “Βλέπω και Συζητώ”, που σχεδιάστηκε από τον Καρπό. Το πρόγραμμα βασίζεται στις αρχές της οπτικοακουστικής εκπαίδευσης και τέχνης, ως εστίες που αναδεικνύουν τον διάλογο και γεφυρώνουν την προσωπική ματιά με την ομαδική εμπειρία. Σκοπός της έρευνας είναι να μελετήσει την ενεργοποίηση της κριτικής σκέψης για σύγχρονα κοινωνικά θέματα μέσω ομαδικής θέασης ταινιών στο σχολικό περιβάλλον. Το πρόγραμμα αξιοποιεί επιλεγμένες ταινίες μικρού μήκους με κοινά στοιχεία (αφηγηματικά, τεχνοτροπικά, παραγωγής). Οι ταινίες προβάλλονται σε σχολικές ομάδες με διαφορετικά χαρακτηριστικά σε όλη την επικράτεια. Μετά την προβολή ακολουθεί συζήτηση και ψηφοφορία σε ομάδες η οποία βασίζεται σε μία σειρά ερωτημάτων με στόχο την:

- Ανάδειξη του περιεχομένου
- Ανάδειξη της κινηματογραφικής οπτικής
- Συγκριτική προσέγγιση των ταινιών και η σχέση τους με το κοινό.

Τα ερευνητικά ερωτήματα συνοψίζονται στα εξής:

- Πόσο τα θέματα των ταινιών και ο συσχετισμός τους προκάλεσαν προβληματισμό;
- Πόσο ενισχύθηκε η συμμετοχή μαθητών που συνήθως είναι αφανείς στην τάξη;
- Με ποια γνωστικά αντικείμενα του σχολικού προγράμματος μπορεί να συνδεθεί;
- Μπορεί μια κινηματογραφική δράση να έχει ευελιξία και εφαρμοσιμότητα ώστε να αποκτήσει εθνική εμβέλεια;

Μεταξύ Δεκεμβρίου 2023 - Φεβρουαρίου 2024, έχουν συμμετάσχει 1185 παιδιά, από 46 σχολεία όλης της χώρας, ενώ έχουν δηλώσει συμμετοχή ακόμα 75 σχολικά τμήματα.

Τα ερευνητικά δεδομένα συλλέγονται από τα αποτελέσματα της ψηφοφορίας μέσω διαδικτυακής πλατφόρμας και μέσω ημιδομημένων συνεντεύξεων με εκπαιδευτικούς και μαθητές. Η ανάλυση γίνεται με τη μέθοδο της θεματικής ανάλυσης από τις γραπτές απαντήσεις ανά ταινία με βάση τις θεματικές περιοχές που είχαν οριστεί, όσο και βάση των ποσοτικών στοιχείων που αναδύονται από τα κλειστά ερωτήματα τα οποία

προϋποθέτουν ζύμωση και κοινωνική κριτική. Στα συμπεράσματα συγκαταλέγονται η τεκμηρίωση της θετικής ανταπόκρισης προς το πρόγραμμα, τα διδακτικά, μαθησιακά, κοινωνικά και κινηματογραφικά οφέλη και η διερεύνηση συγκεκριμένης πρότασης εισαγωγής μιας διάστασης της κινηματογραφικής παιδείας στο σχολείο.

Λέξεις-κλειδιά:

οπτικοακουστική εκπαίδευση, διάλογος, ταινία μικρού μήκους, δομημένες ερωτήσεις, συμμετοχή

ΘΕΟΔΩΡΑ ΜΑΛΛΙΑΡΟΥ

Η ΨΗΦΙΑΚΗ ΠΛΑΤΦΟΡΜΑ ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΙΚΩΝ ΤΑΙΝΙΩΝ ΓΙΑ ΤΑ ΣΧΟΛΕΙΑ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΚΕΝΤΡΟΥ ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΟΥ CINEDU

Το CINEDU του ΕΚΚ είναι μια εθνικής εμβέλειας πλατφόρμα streaming ταινιών για τα Δημοτικά, Γυμνάσια, Λύκεια και ΣΔΕ όλης της χώρας. Εκπαιδευτικοί, με βάση τη σχολική μονάδα τους, έχουν τη δυνατότητα να επιλέξουν την ταινία που επιθυμούν για προβολή στο πλαίσιο του μαθήματός τους και να αξιοποιήσουν το ειδικά διαμορφωμένο εκπαιδευτικό υλικό, βάσει του ΑΠΣ. Τα σημαντικά αποτελέσματα, αυτού του πανελλαδικού έργου διασύνδεσης κινηματογράφου και εκπαίδευσης, αντανακλώνται στα στοιχεία που προκύπτουν από τον πρώτο χρόνο λειτουργίας του CINEDU.

Λέξεις-κλειδιά:

Ψηφιακή πλατφόρμα, κινηματογραφικές ταινίες, κινηματογραφική εκπαίδευση

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΜΑΝΤΖΟΣ – ΑΣΠΑΣΙΑ (ΣΙΣΣΥ) ΘΕΟΔΟΣΙΟΥ – ΑΧΙΛΛΕΑΣ ΚΑΜΕΑΣ

ΟΠΤΙΚΟΑΚΟΥΣΤΙΚΟΣ ΓΡΑΜΜΑΤΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ ΦΥΛΟΥ: ΑΝΑΠΤΥΣΣΟΝΤΑΣ ΔΙΚΤΥΑΚΕΣ ΔΡΑΣΕΙΣ ΚΑΙ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΕΣ ΠΡΩΤΟΒΟΥΛΙΕΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ ΤΗΣ ΠΑΡΑ-ΠΛΗΡΟΦΟΡΗΣΗΣ ΣΕ ΖΗΤΗΜΑΤΑ ΦΥΛΟΥ

Η προώθηση της ισότητας των φύλων και η ενδυνάμωση των γυναικών όλων των ηλικιών αποτελεί πρωταρχικό στόχο τόσο της αναπτυξιακής ατζέντας του ΟΗΕ όσο και της στρατηγικής της ΕΕ για την ισότητα των φύλων 2020-2025. Τα στερεότυπα, που συναντά κανείς διάχυτα στα μέσα ενημέρωσης, διαιωνίζουν συχνά έμφυλες αφηγήσεις, οι οποίες ενισχύουν τους παραδοσιακούς ρόλους και συμβάλλουν στις διακρίσεις ιδιαίτερα σε βάρος των γυναικών. Παρά την αυξανόμενη αναγνώριση της έμφυλης παραπληροφόρησης ως ένα κρίσιμο ζήτημα που αφορά τα πολλαπλά σημεία τομής των πεδίων της δημοκρατίας, της τεχνολογίας και το έμφυλο, και παρά τις εμβληματικές επιτελέσεις της με τη μορφή της διάχυτης έμφυλης λογοκρισίας ή/και της διαδικτυακής βίας, σπανίζουν οι δράσεις για την κατανοήση και την καταπολέμηση του προβλήματος αυτού. Το έργο GenderEDCoalition- a crosscountrycoalition against gender disinformation for equitable societies, που παρουσιάζουμε εδώ και το οποίο χρηματοδοτείται στο πλαίσιο του χρηματοδοτικού εργαλείου της Δημοκρατικής Ευρώπης, αποτελεί μια πρωτοβουλία ακαδημαϊκών και μη φορέων, από την Ιταλία, τη Γαλλία, την Ελλάδα και τη Βουλγαρία και στοχεύει στην καταπολέμηση της παραπληροφόρησης και της βίας κατά του φύλου στα ΜΚΔ μέσω της προώθησης μιας μορφή γραμματισμού που διατέμνει το οπτικοακουστικό και το έμφυλο πεδίο. Με επίκεντρο την ανάδειξη των διαφορετικών εκφάνσεων της έμφυλης παραπληροφόρησης και της διαδικτυακής βίας, το έργο υιοθετεί μια διπλή στρατηγική που εστιάζει τόσο στην εκπαίδευση όσο και στη διαδικτυακή ακτιβιστική δράση. Βασικός στόχος είναι να αμφισβητηθούν και να αναδιαμορφωθούν οι διαδικτυακές αφηγήσεις που αφορούν τις γυναίκες, καταρρίπτοντας ψευδείς και προβληματικές αναπαραστάσεις που έχουν τις ρίζες τους στον κοινωνικό-πολιτισμικό μισογυνισμό. Η παρουσίαση πέρα από την αναφορά στις επιμέρους στοχευμένες δράσεις του έργου, θα επιδιώξει να προβεί σε μια εννοιολογική διερεύνηση των συχνά ασαφών αλλά διαπλεκόμενων πεδίων της έμφυλης παραπληροφόρησης, προπαγάνδας, ρητορική μίσους και διαδικτυακού μισογυνισμού, και σε μια πρώτη χαρτογράφηση το πεδίου της έμφυλης παραπληροφόρησης στα ΜΜΕ και τα ΜΚΔ στην ελληνική πραγματικότητα, προκειμένου να αναδείξει τη σημασία της ενσωμάτωσης του έμφυλου πεδίου στην εκπαίδευση για τον οπτικοακουστικό γραμματισμό.

Λέξεις-κλειδιά:

Ψηφιακός γραμματισμός, Φύλο

ΕΥΓΕΝΙΑ ΜΑΡΑΓΚΟΥ

Ο ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΟΣ ΤΩΝ ΑΠΑΡΧΩΝ ΩΣ ΕΡΓΑΛΕΙΟ ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΙΚΟΥ ΓΡΑΜΜΑΤΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΚΟΤΗΤΑΣ ΣΤΗΝ ΠΡΩΤΟΒΑΘΜΙΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΣΤΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΤΟΥ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ ΤΗΣ ΘΕΑΤΡΙΚΗΣ ΑΓΩΓΗΣ.

Η παρούσα μελέτη εμπνεύστηκε από το ιδιαίτερο ενδιαφέρον της ερευνήτριας για τον κινηματογράφο και τις θετικές εμπειρίες που έχει αποκτήσει -ως εκπαιδευτικός θεατρικής αγωγής - στη χρήση του βωβού κινηματογράφου ως συμπληρωματικού εργαλείου στη διδασκαλία του σωματικού θεάτρου και της παντομίμας. Με αφορμή την συμμετοχή στο πρόγραμμα της Ταινιοθήκης της Ελλάδας και του CinEd «Ο κινηματογράφος των Απαρχών» (συλλογή ταινιών των αρχών της δεκαετίας του 1900, σκηνοθετών όπως οι αδελφοί Lumière, G. Méliès, GastonVelle, Segundo de Chomón) σχεδιάστηκε μια σειρά μαθημάτων που περιελάμβανε την προβολή των ταινιών και την προσέγγισή τους μέσω θεατρικών τεχνικών και τεχνικών εκπαιδευτικού δράματος κατά την διαδικασία των οποίων μελετήθηκε η απήχηση των ταινιών αυτών στους μαθητές και ο βαθμός δημιουργικής εμπλοκής τους στο μάθημα. Σε μια εποχή υψηλής τεχνολογίας που χαρακτηρίζεται από προηγμένα ψηφιακά μέσα και διαδραστική ψυχαγωγία, θα μπορούσαν βωβές ασπρόμαυρες ταινίες να προσελκύσουν τα παιδιά και αν ναι με ποιόν τρόπο; Μπορεί ο κινηματογράφος των απαρχών να οδηγήσει στον κινηματογραφικό γραμματισμό και να εμπνεύσει μαθητές δημοτικού ώστε να εκφραστούν και να δημιουργήσουν;

Εργαλεία - Μεθοδολογία: Μελέτη περίπτωσης (cases-tudy) - 6 τμήματα Ε' Δημοτικού (150 μαθητές)- Διάρκεια 8 διδακτικές ώρες. Τα συμπεράσματα προέκυψαν μέσα από την παρατήρηση, ημερολόγιο, ερωτηματολόγιο. Το αποτέλεσμα της επαφής με αυτές τις ταινίες είχε τα εξής αποτελέσματα για τους μαθητές/τριες: Εισήχθησαν στην ιστορία του κινηματογράφου και την έννοια της κινούμενης εικόνας. Είχαν την ευκαιρία μέσω ασκήσεων να εξερευνήσουν τον κώδικα υποκριτικής των βωβών ταινιών (γλώσσα σώματος, εκφράσεις προσώπου και χειρονομίες). Γνώρισαν τις παραλλαγές των ειδών βωβών ταινιών, όπως ντοκιμαντέρ, κωμωδία, μελόδραμα, περιπέτεια, φαντασία. Ανέπτυξαν αναλυτικές δεξιότητες εντοπίζοντας και συζητώντας στοιχεία όπως πλάνα, γωνία λήψης, κίνηση κάμερας και πρώιμες τεχνικές μοντάζ και εφέ. Εμπνεύστηκαν από τις μονόλεπτες ταινίες των αδελφών Lumière για να δημιουργήσουν τις δικές τους. Η μεγάλη πλειοψηφία των μαθητών/τριών, επιθυμεί και να ξαναχρησιμοποιήσουμε ταινίες βωβού κινηματογράφου στο πλαίσιο

του μαθήματος αλλά και να τους ανατεθεί ως εργασία η δημιουργία μιας μικρής ταινίας.

Λέξεις-κλειδιά:

Βωβός κινηματογράφος, Κινηματογράφος των απαρχών, Θεατρική Αγωγή, Κινηματογραφικός Γραμματισμός, Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση

ΕΛΕΝΗ-ΜΕΛΙΝΑ ΜΑΤΣΙΑ – ΧΡΙΣΤΙΝΑ ΣΙΔΗΡΟΠΟΥΛΟΥ

SCHOOLMONIES ΚΑΙ ΓΑΛΛΙΚΟΣ ΚΙΝΗΜΑΤΟ- ΓΡΑΦΟΣ: ΜΙΑ ΑΝΑΓΝΩΣΗ ΤΩΝ ΤΑΙΝΙΩΝ ΤΟ ΧΑΡΤΖΙΛΙΚΙ, ΤΑ ΠΑΙΔΙΑ ΤΗΣ ΧΟΡΩΔΙΑΣ, Ο ΔΑ- ΣΚΑΛΟΣ ΠΟΥ ΑΦΗΝΕ ΤΑ ΠΑΙΔΙΑ ΝΑ ΟΝΕΙΡΕΥ- ΟΝΤΑΙ

Η συγκεκριμένη έρευνα εξετάζει τον τρόπο με τον οποίο αναπαρίστανται οι μαθητές, οι εκπαιδευτικοί και η μεταξύ τους σχέση σε ταινίες από τον γαλλικό κινηματογράφο. Παράλληλα, εξετάζει τις εκπαιδευτικές πρακτικές, εστιάζοντας στις παιδαγωγικές αντιλήψεις και θεωρητικές παραδοχές για την παιδική ηλικία και μάθηση από τις οποίες αντλούν. Το σώμα της μελέτης αποτελείται από τις τρεις ταινίες Τα Παιδιά της Χορωδίας, Το Χαρτζιλίκι, Ο Δάσκαλος που άφηνε τα παιδιά να ονειρεύονται, οι οποίες ανήκουν στο είδος των schoolmonies κι έχουν ως κεντρικό θεματικό άξονα την εκπαίδευση και τους τρόπους προσέγγισης της παιδικής ηλικίας. Για την ανάλυσή τους βασιστήκαμε στη μέθοδο της θεματικής ανάλυσης, ενώ παράλληλα αξιοποιήσαμε και στοιχεία από τη θεωρία του κινηματογράφου. Σύμφωνα με τα αποτελέσματα της έρευνας οι συγκεκριμένες ταινίες σκιαγραφούν παράλληλα παραδοσιακά/συμπεριφοριστικά μοντέλα μάθησης, και πιο σύγχρονα/ κonstrouκτιβιστικά μοντέλα, μέσα από τη σύγκριση και σύγκρουση των οποίων αναδεικνύουν τα δεύτερα. Μέσα από το δίπολο «εκπαιδευτικοί που ακολουθούν σύγχρονες, συνεργατικές, συμμετοχικές πρακτικές» και «εκπαιδευτικοί που ακολουθούν πιο παραδοσιακά, δασκαλοκεντρικά μοντέλα διδασκαλίας και μάθησης», οι ταινίες υπογραμμίζουν την πολλαπλότητα της παιδικής ηλικίας, τη σημασία των μαθητοκεντρικών δημοκρατικών εκπαιδευτικών προσεγγίσεων και αναγνωρίζουν τα παιδιά ως ενεργά υποκείμενα που είναι ικανά να διαμορφώσουν την ίδια τους τη ζωή.

Λέξεις-κλειδιά:

schoolmonies, γαλλικός κινηματογράφος, παιδαγωγικές προσεγγίσεις, εκπαιδευτικές πρακτικές

ΝΑΤΑΛΙΑ ΜΠΑΖΑΙΟΥ

Η ΣΥΖΕΥΞΗ ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΙΚΩΝ ΚΑΙ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΩΝ ΕΡΓΑΛΕΙΩΝ ΣΤΗΝ ΕΡΕΥΝΑ ΓΙΑ ΤΟΝ ΧΩΡΟ: Η ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ ΤΟΥ ΣΧΟΛΙΚΟΥ ΚΑΤΩΦΛΙΟΥ

Η σχολική είσοδος ως τομή μεταξύ σχολείου και δημόσιου χώρου της πόλης, είναι ένας από τα πιο σημαντικούς τόπους στην καθημερινή ζωή των παιδιών. Ανάλογα με τον τρόπο λειτουργίας του, μπορεί να λειτουργεί ως κατώφλι ή ως όριο. Το σχολικό κατώφλι έχει μεγάλη αξία για την υποστήριξη του ρόλου του σχολείου ως κόμβου μέσα στην πόλη και ως γέφυρας μεταξύ των διαφόρων δυναμικών της καθημερινής ζωής των παιδιών. Προσφέρει δυνατότητες ανοίγματος στην κοινότητα και σύνδεσης με τις ανάγκες της και μπορεί να αποτελέσει χώρο κοινωνικής συναναστροφής και παιχνιδιού. Στην παρούσα έρευνα, εξετάζουμε τον ρόλο του σχολικού κατωφλιού ως ενδιάμεσου χώρου μεταξύ σχολείου, πόλης και οικογενειακής ζωής, μέσα από τα εργαστήρια αρχιτεκτονικής και φιλμ για παιδιά Δημοτικού. Σκοπός της έρευνας είναι να διαπιστώσουμε α. ποιος είναι ο ρόλος της σχολικής εισόδου σήμερα; β. ποια είναι η αντίληψη των παιδιών για την είσοδο-όριο/κατώφλι του σχολείου; γ. ποιες οι επιθυμίες των παιδιών σε σχέση με τη χωρική μετάβαση από την πόλη στο σχολείο; δ. η πρόταση μιας μεθοδολογίας για τη συνέργεια εργαλείων κινηματογράφου-αρχιτεκτονικής, με επίκεντρο την δημιουργία, την προβολή και την επεξεργασία μιας ταινίας παρατήρησης. Πως η συνέργεια των εργαλείων τροφοδοτεί, εμπλουτίζει, ανοίγει νέες δυνατότητες στην κατανόηση και την αναπαράσταση χωρικών και κοινωνικών φαινομένων;

Λέξεις-κλειδιά:

φιλμ, αρχιτεκτονική, σχολείο, κατώφλι

ΕΥΘΥΜΙΟΣ ΜΠΑΡΜΠΑΣ

@FILMING TOGETHER - ΕΝΙΣΧΥΟΝΤΑΣ ΤΙΣ ΣΥΝΕΡΓΑΤΙΚΕΣ ΠΡΑΚΤΙΚΕΣ ΣΤΗ ΣΧΟΛΙΚΗ ΜΟΝΑΔΑ, ΜΕΣΩ ΤΗΣ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑΣ ΕΝΟΣ ΟΠΤΙΚΟΑΚΟΥΣΤΙΚΟΥ ΕΡΓΟΥ

Βασικός στόχος του σχεδίου δράσης μας ήταν η δημιουργία ενός κινηματογραφικού έργου, το οποίο θα είχε άμεσο αντίκτυπο στους εμπλεκόμενους μαθητές, καθώς και έμμεσο στο σύνολο της σχολικής κοινότητας. Με την αξιοποίηση τεχνικών του κοινωνικού εποικοδομισμού αλλά και της θεωρίας της δραστηριότητας, έγινε εφικτό να συμμετάσχει στη διαδικασία της δημιουργίας μίας ταινίας μικρού μήκους ένα ευρύ σύνολο παιδιών (συμμετοχή των τριών τμημάτων της Ε' Δημοτικού, μαθητές από το Γυμνάσιο, μαθητές του Νηπιαγωγείου και του Λυκείου), ενώ αυξημένος ήταν και ο αριθμός των Εκπαιδευτικών (9) που συμμετείχαν σε κάποιο από τα στάδια της υλοποίησής της. Με τον τρόπο αυτό διαμορφώθηκε ένα έργο το οποίο διέτρεχε κάθετα και οριζόντια τη σχολική μονάδα. Ως έναυσμα αξιοποιήθηκε ένα project της Ομάδας Σχολικής Διαμεσολάβησης του Γυμνασίου, που αφορούσε κυρίως την ενημέρωση των μαθητών για τον ρόλο της. Σχεδιάστηκε, εξ αρχής, μία ολοκληρωμένη προσέγγιση του project στην οποία περιλαμβάνονταν και σεμινάρια για τον κινηματογραφικό γραμματισμό των μαθητών. Τα παιδιά του Γυμνασίου συνέγραψαν το σενάριο και ανέλαβαν την καθοδήγηση των μικρότερων μαθητών οι οποίοι, με τη σειρά τους, υποδύθηκαν τους ρόλους και ανέλαβαν αρκετά από τα καθήκοντα μιας κινηματογραφικής παραγωγής. Η διδακτική πρόταση αφορά τον τρόπο με τον οποίο ένα σχέδιο δράσης μπορεί να αποτελέσει αφορμή για τη διεύρυνση των συνεργασιών εντός της σχολικής μονάδας. Επιπλέον, αναλύονται τα οφέλη που προκύπτουν από μία τέτοια δράση, αλλά και οι δυσκολίες ενός τέτοιου πονήματος. Το σχέδιο δράσης υλοποιήθηκε από τον Δεκέμβριο του 2022 μέχρι και τον Μάιο του 2023, όταν και το σύνολο του project (ταινία και έρευνα μαθητών) παρουσιάστηκε στο διήμερο Φιλανθρωπικό Φεστιβάλ των Εκπαιδευτηρίων Γεωργίου Ζώη (ανοιχτό για το κοινό) και απέσπασε θερμά σχόλια. Σημειώνεται ότι υπάρχει η δυνατότητα προβολής της ταινίας, τόσο κατά τη διάρκεια του Συνεδρίου ή/και on demand, εφόσον επιθυμούν οι συμμετέχοντες.

Λέξεις-κλειδιά:

συνεργατικές πρακτικές, διαμεσολάβηση, εποικοδομισμός, εκφοβισμός

ΛΕΝΑ ΜΠΕΝΙΣΗ

ΠΟΙΗΣΗ ΚΑΙ ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΟΣ ή Η ΠΟΙΗΣΗ ΣΤΟΝ ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΟ (ΔΙΑΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΕΣ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΕΙΣ)

Η εισήγηση μου θα προσεγγίσει (θεωρητικά/πρακτικά) σχέσεις-αναλογίες ανάμεσα σε δύο διαφορετικές μορφές τέχνης, ποίηση και κινηματογράφο. Τα ερωτήματα που τίθενται προς διερεύνηση είναι: 1. Τι σημαίνει Διακαλλιτεχνικότητα και τι μεθόδους χρησιμοποιεί; 2. Με ποια κοινή βάση μπορούν να προσεγγισθούν δύο μορφές τέχνης, οι οποίες-φαινομενικά-κινούνται σε διαφορετικά επίπεδα. Ο αφηγηματικός κινηματογράφος και η φανταστική/συναισθηματική ποίηση. Πως η μία τέχνη εμπεριέχει την άλλη και με ποιους τρόπους αισθητικής εκφράζεται αυτή η σχέση; 3. Ποιος ο στόχος αυτής της συγκριτικής μελέτης στη σύγχρονη εποχή; Προς τεκμηρίωση αυτών θα γίνει αναφορά σε καλλιτέχνες που άσκησαν και τα δύο είδη τέχνης, καθώς και παρουσίαση αποσπασμάτων (ποιημάτων και ταινιών) συγκριτικά, που αποδεικνύουν σχέσεις ανάμεσα στο περιεχόμενο, τη φόρμα και τις τεχνικές, που ισχύουν στις δύο τέχνες. Τέλος θα γίνει ιδιαίτερη αναφορά και σε κάποιες ταινίες τεκμηρίωσης (ντοκιμαντέρ), οι οποίες προσεγγίζουν φανερά την ποίηση ή εμπεριέχουν μεταφορές και συμβολισμούς αυτής.

Λέξεις-κλειδιά:

Διακαλλιτεχνικότητα, σύγκριση ποίησης και κινηματογράφος

ΙΩΑΝΝΗΣ ΜΠΛΕΤΑΣ

ΟΙ ΟΠΤΙΚΟΑΚΟΥΣΤΙΚΕΣ ΤΕΧΝΕΣ ΚΑΙ ΤΑ ΑΤΟΜΑ ΜΕ ΑΝΑΠΗΡΙΑ

Οι οπτικοακουστικές τέχνες αναμφίβολα, μπορούν να συμβάλουν για μια συμμετοχική, συμπεριληπτική, πρόσβαση στο εκπαιδευτικό σύστημα ομάδων πληθυσμού, με ιδιαιτερότητες, αλλά και γενικότερο στο εκπαιδευτικό σύστημα των ανθρώπων τυπικής ανάπτυξης ώστε να εξοικειωθούν με την αναπηρία και με τις διάφορες μορφές της.

Στα πλαίσια του Μεταπτυχιακού διπλώματος του τμήματος Πολιτισμική Πληροφορική και Επικοινωνία, με κατεύθυνση πολιτισμός και παραγωγή ταινιών ντοκιμαντέρ, του Πανεπιστημίου Αιγαίου, με επιβλέπουσα καθηγήτρια την Δέσποινα Πούλου, το 2023, πραγματοποιήθηκε η δημιουργία οπτικοακουστικού υλικού, ταινίας ντοκιμαντέρ, με θεματική τα άτομα με αναπηρία. Η έρευνα βασίστηκε στο κατά πόσο το θεατρικό κείμενο επηρεάζει τα υποκείμενα, ως προς τον τρόπο που αντιλαμβάνονται την πραγματικότητα. Η εστίαση έγινε σε συγκεκριμένα μέλη της θεατρικής ομάδας Αντιήρωες, μια μεικτή θεατρική ομάδα, με διάφορες μορφές αναπηρίας, η οποία δραστηριοποιείται στο Ρέθυμνο, ενώ το θεατρικό κείμενο πάνω στο οποίο βασίστηκε η έρευνα, ήταν μια διασκευή του κλασικού έργου του Ουίλλιαμ Σαίξπηρ, Όνειρο θερινής νυχτός. Μέσα από αυτή τη διαδικασία και τη δημιουργία του ντοκιμαντέρ Σαν όνειρο καλοκαιρινό, έγινε η προσπάθεια προσέγγισης ενός σύγχρονου κοινωνικού φαινομένου, που αφορά τα δικαιώματα των ανθρώπων με αναπηρία στον πολιτισμό και στη ζωή, γενικότερα. Με την επαφή τους με τις τέχνες, μέσα σε ένα προστατευμένο πλαίσιο τα άτομα με αναπηρία, αναπτύσσουν την συναισθηματική τους νοημοσύνη, μαθαίνουν να υπακούουν σε ορισμένους κανόνες, αλληλεπιδρούν και μαθαίνουν να συνεργάζονται. Όλα τα παραπάνω συμβάλουν στην τόνωση της αυτοπεποίθησής τους, κοινωνικοποιούνται και αναπτύσσεται η ενσυναίσθησή τους. Το συγκεκριμένο οπτικοακουστικό υλικό θα μπορεί να αποτελέσει και εκπαιδευτικό υλικό, για την προσέγγιση της αναπηρίας, για τις σχέσεις που αναπτύσσονται όσο δημιουργείται, αλλά και μια αφορμή για συνεργασία με διάφορους Συλλόγους, που αγωνίζονται για τα δικαιώματα της συγκεκριμένης κοινωνικής ομάδας. Μέσα από τη συνεργασία, θα μπορέσουν να υποστηρίχθούν οργανώσεις, με το οπτικοακουστικό υλικό που προέκυψε αλλά και δημιουργώντας καμπάνιες για κοι-

νωνική αλλαγή. Οι οπτικοακουστικές τέχνες με αυτόν τον τρόπο μπορούν να συμβάλουν στην προσέγγιση σύγχρονων κοινωνικών προβλημάτων.

Λέξεις-κλειδιά:

Ανάπτυξη-εκδήλωση Συναισθηματικής Νοημοσύνης, μελέτη μορφών πολιτικής και κοινωνικής δράσης, προσέγγιση κοινωνικών ζητημάτων.

ΑΓΓΕΛΙΚΗ ΜΥΛΩΝΑΚΗ

ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΙΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ, ΔΗΜΟΣΙΑ ΙΣΤΟΡΙΑ ΚΑΙ ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΙΚΟΣ ΓΡΑΜΜΑΤΙΣΜΟΣ: ΤΟ ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ ΤΟΥ «ΣΙΝΕ-ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ»

Η εργασία μελετά τις πολύπλευρες αποτυπώσεις της κινηματογραφικής ιστορίας της Θεσσαλονίκης, όπως καταγράφεται και παρουσιάζεται σε διαφορετικά μέσα (θεματικός ιστορικός περίπατος, εκπαιδευτικό κινηματογραφικό πρόγραμμα, εφαρμογή για κινητές συσκευές), λειτουργώντας ως δημόσια ιστορία και, ταυτόχρονα, ως εργαλείο εκπαίδευσης και κινηματογραφικού γραμματισμού. Ως περίπτωση μελέτης αξιοποιείται η συλλογική έκδοση «Σινέ Θεσσαλονίκη: Ιστορίες από την πόλη και τον κινηματογράφο» (επιμ. Α. Μυλωνάκη και Γ. Γκροσδάνη, εκδ. UniversityStudioPress, 2012), που αποτυπώνει την πολυετή κινηματογραφική ιστορία της πόλης. Σκοπός της εργασίας είναι να παρακολουθήσει την διαμεσική εξέλιξη της έκδοσης «Σινέ Θεσσαλονίκη», που γίνεται αφετηρία νέων πολιτισμικών διαδρομών για την ανάδειξη και προβολή της κινηματογραφικής ιστορίας της Θεσσαλονίκης. Παράλληλα, η εργασία διερευνά τους τρόπους με τους οποίους το «Σινέ Θεσσαλονίκη» επανασχεδιάζεται και αναπτύσσεται ως ένα ιδιαίτερα αποτελεσματικό και δυναμικό εργαλείο κινηματογραφικού γραμματισμού, καθώς και τις πρακτικές διάδοσης της κινηματογραφικής ιστορίας της Θεσσαλονίκης σε διαφορετικές κατηγορίες εκπαιδευόμενων (ενήλικες, μαθητές, φοιτητές κ.ά.). Ειδικότερα, η εργασία επικεντρώνεται σε τρεις κομβικές φάσεις εξέλιξης της έκδοσης «Σινέ Θεσσαλονίκη»: α) τον ιστορικό θεματικό περίπατο «Σινεπερίπατος», που αναδεικνύει την αμφίδρομη σχέση κινηματογράφου και αστικού χώρου, συνδέοντας τόπους και μνήμες της Θεσσαλονίκης. β) Το εκπαιδευτικό πρόγραμμα «Σινέ Θεσσαλονίκη», ένα πρόγραμμα βιωματικού χαρακτήρα για μαθητές πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, που εφαρμόστηκε πιλοτικά σε σχολεία της Θεσσαλονίκης. γ) την εφαρμογή (application) «Cinometro» για φορητές συσκευές, με αντικείμενο την κινηματογραφική ιστορία της Θεσσαλονίκης, που σχεδίασαν για εκπαιδευτικούς σκοπούς προπτυχιακοί και μεταπτυχιακοί φοιτητές του Τμήματος Πληροφορικής του ΑΠΘ, υπό την εποπτεία της καθηγήτριας Αθηνάς Βακάλη, σε συνεργασία με τους επιμελητές της έκδοσης. Η εργασία παρακολουθεί και σχολιάζει κριτικά τους τρόπους επαναδιαπραγμάτευσης της κινηματογραφικής ιστορίας της Θεσσαλονίκης σε διαφορετικά πολιτισμικά και εκπαιδευτικά περιβάλλοντα (τυπική

και μη τυπική εκπαίδευση), που εμπνέονται από το «Σινέ Θεσσαλονίκη», δημιουργώντας νέα εργαλεία κινηματογραφικού γραμματισμού και, ταυτόχρονα, νέους τρόπους προβολής της πολιτισμικής μνήμης, ιστορίας και ταυτότητας της Θεσσαλονίκης.

Λέξεις-κλειδιά:

κινηματογραφική ιστορία, δημόσια ιστορία, Θεσσαλονίκη

ANNA NEMΠΑΥΛΑΚΗ

ΚΑΛΛΙΕΡΓΕΙΑ ΑΥΤΟΕΚΤΙΜΗΣΗΣ ΚΙ ΕΝΣΥΝΑΙΣΘΗΣΗΣ ΣΤΟ ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΜΕΣΑ ΑΠΟ ΔΥΟ ΤΑΙΝΙΕΣ ΜΙΚΡΟΥ ΜΗΚΟΥΣ ΤΟΥ ΘΟΔΩΡΗ ΠΑΠΑΔΟΥΛΑΚΗ

Η καλλιτεχνική παιδεία ως φορέας γνώσης, έκφρασης και επικοινωνίας μπορεί να εξελίξει την πορεία του παιδιού και να επηρεάσει την ποιότητα ζωής του ως μελλοντικός ενήλικας. Η επαφή με τις τέχνες επιτρέπει τον πειραματισμό, την έρευνα και την αυτογνωσία και ενισχύει την ικανότητα του παιδιού να ανακαλύψει εκείνες τις αρχές και αξίες που χρειάζεται για να επιβιώσει σε μια κοινωνία, όπως η σημερινή που είναι γεμάτη αβεβαιότητες, ανισότητες και διακρίσεις. Η οπτικο-ακουστική εμπειρία του κινηματογράφου, μιας τέχνης που περιλαμβάνει εντός της τις περισσότερες τέχνες, συμβάλει ιδιαίτερα στην ανάπτυξη κριτικής συνείδησης μέσα από τις ταινίες που περιλαμβάνουν προβληματισμούς και προωθούν γενικότερα την ηθική, κοινωνική και αισθητική καλλιέργεια σε συνδυασμό με πρακτικές γνώσεις και δεξιότητες. Τέτοιες είναι οι δύο μικρού μήκους ταινίες του σκηνοθέτη Θοδωρή Παπαδουλάκη, η «Πιλάλα» (19 λεπτά, 2004) και «Ο αδερφός μου» (4 λεπτά, 2018). Οι ταινίες αυτές θα αποτελέσουν εκπαιδευτικό εργαλείο στην περιγραφή ενός διδακτικού σεναρίου για κάθε μία με στόχο την καλλιέργεια της αυτοεκτίμησης και την ανάπτυξη της ενσυναίσθησης του μαθητή, κάτι που κρίνουμε επιτακτικής σημασίας σε μια εποχή όπου η βία αυξάνει δραματικά και η συμπερίληψη είναι πλέον ανάγκη. Η «Πιλάλα», δείχνει τον Αντύπα, ένα μικρό αγόρι, ζωηρό, σκανδαλιάρικο κι επίμονο, που κυνηγά με θάρρος, πείσμα και αυτοπεποίθηση τον στόχο του -να παρακολουθήσει τον ήρωά του στην τηλεόραση- προσπερνώντας εμπόδια και κακοτοπιές. Ιδρώνει, ανεβάζει παλμούς, αλλά τα καταφέρνει γιατί εκτιμά τις δυνάμεις του κι έτσι βγαίνει νικητής όπως κι ο ήρωάς του. «Ο αδερφός μου» στέλνει ένα ηχηρό μήνυμα σεβασμού της ζωής, αφού δείχνει τις δυσκολίες που αντιμετωπίζουν οι άνθρωποι σε αναπηρικές καρέκλες όταν προσπαθούν να μετακινηθούν στην πόλη των Χανίων και μας προτρέπει να αλλάξουμε τις συνήθειές μας, να σκεφτούμε πέρα από την άνεσή μας και να αρχίσουμε να μοιράζουμε τον κοινό μας χώρο μεταξύ μας με ίσους όρους.

Λέξεις-κλειδιά:

αυτοεκτίμηση, ενσυναίσθηση, κριτική σκέψη

ΣΟΦΙΑ ΝΕΜΠΑΥΛΑΚΗ - ΟΜΑΔΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΩΝ ΤΟΥ CFF

«CINEMAΘΗΜΑΤΑ» ΕΝΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕΣΑ ΑΠΟ ΤΗ ΣΥΝΕΡΓΕΙΑ ΤΥΠΙΚΗΣ ΚΑΙ ΑΤΥΠΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

Η ραγδαία εξάπλωση των οπτικοακουστικών μέσων και η συνεπακόλουθη μετάδοση πλήθους πληροφοριών και πολυτροπικών μηνυμάτων (συνδυασμός κειμένου, εικόνας και ήχου) απαιτούν, για την αποτελεσματική αποκωδικοποίησή τους, γνώσεις οπτικοακουστικού γραμματισμού. Γνώσεις που μπορούν να παραχθούν μέσω της κινηματογραφικής παιδείας.

Τα τελευταία χρόνια έχουν αναπτυχθεί δυο κυρίως τάσεις για την ένταξη της οπτικοακουστικής παιδείας στην τυπική εκπαίδευση. Η μια εστιασμένη στην κατεύθυνση προγραμμάτων κινηματογραφικής παιδείας και η άλλη σε προγράμματα παροχής οπτικοακουστικής αγωγής για τα μέσα μαζικής επικοινωνίας. Πάρα τις διαφορές τους συγκλίνουν με την πρόταση του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου για την εισαγωγή του κινηματογραφικού γραμματισμού σε όλα τα επίπεδα της σχολικής εκπαίδευσης είτε ως ειδικό μάθημα είτε ως τρόπος προσέγγισης και εκμάθησης των άλλων μαθημάτων. Το βασικό ερώτημα που προκύπτει είναι πώς οι εκπαιδευτικοί θα αποκτήσουν τις απαιτούμενες οπτικοακουστικές γνώσεις, πώς θα διδαχθούν την οπτικοακουστική γλώσσα και την χρήση της; Μέσω της ένταξης ειδικού μαθήματος κινηματογραφικής παιδείας στις Παιδαγωγικές Σχολές; Ή μέσω εγκεκριμένων εκπαιδευτικών προγραμμάτων από πιστοποιημένους πολιτιστικούς φορείς; Το εκπαιδευτικό πρόγραμμα «Cinemaθήματα» του Φεστιβάλ Κινηματογράφου Χανίων αποτελεί ένα παράδειγμα συνεργασίας τυπικής και άτυπης εκπαίδευσης για την ένταξη της κινηματογραφικής παιδείας στο σχολικό περιβάλλον.

Πραγματοποιήθηκε συνολική απολογιστική έρευνα αξιολόγησης μέσω του μοντέλου των 4 επιπέδων: 1ο επίπεδο: Αντίδραση , 2ο επίπεδο: Μάθηση , 3ο επίπεδο: Συμπεριφορά , 4ο επίπεδο: Αποτέλεσμα.

Λέξεις-κλειδιά:

Οπτικοακουστικός γραμματισμός, τυπική και άτυπη εκπαίδευση, συνέργεια, Ομάδα εκπαιδευτικών προγραμμάτων του Φεστιβάλ Κινηματογράφου Χανίων

ΣΟΦΙΑ ΝΙΚΟΛΙΔΑΚΗ

ΦΙΛΟΣΟΦΩΝΤΑΣ ΜΕ ΜΙΚΡΑ ΠΑΙΔΙΑ ΜΕΣΑ ΑΠΟ ΤΑΙΝΙΕΣ ΜΙΚΡΟΥ ΜΗΚΟΥΣ

Στην παρούσα εργασία παρουσιάζεται μια διδακτική προσέγγιση ταινιών μικρού μήκους, συμπεριλαμβανομένων και κινουμένων σχεδίων, σε παιδιά προσχολικής ηλικίας η οποία έλαβε χώρα κατά τη σχολική χρονιά 2017-2018 σε ένα τμήμα ολοήμερου νηπιαγωγείου. Η διδακτική προσέγγιση εντάσσεται στο πλαίσιο μιας μελέτης περίπτωσης η οποία είχε διερευνητικό χαρακτήρα και στόχο να εξετάσει τη σχέση μεταξύ κριτικού κινηματογραφικού γραμματισμού και φιλοσοφίας με παιδιά και τα κριτήρια που πρέπει να πληροί μια ταινία ώστε να είναι κατάλληλη για περαιτέρω φιλοσοφική ενασχόληση με τα παιδιά. Η διδακτική προσέγγιση έγινε ενόσω η ερευνήτρια παρακολουθούσε η ίδια μαθήματα κινηματογραφικού γραμματισμού. Επιμέρους επιδιώξεις της διδακτικής προσέγγισης ήταν: α) η εξοικείωση των παιδιών με ταινίες μικρού μήκους και η αισθητική τους απόλαυση, β) η προσεκτική-κριτική θέαση και γ) η χρήση των ταινιών ως ερεθίσματα για περαιτέρω συζήτηση με τα παιδιά με σκοπό την ανάπτυξη της κριτικής και δημιουργικής τους σκέψης. Η μεθοδολογία που ακολουθήθηκε ήταν η παρατήρηση, η καταγραφή και η κριτική ανάλυση των σχολίων και διαλόγων μεταξύ των παιδιών με αφορμή την θέαση της ταινίας. Η διδάσκουσα και ερευνήτρια είχε οργανώσει ερωτήσεις και ενίοτε σύντομες δραστηριότητες πριν την θέαση της ταινίας. Τα παιδιά μετά την θέαση της ταινίας εμπλέκονταν, εφόσον υπήρχε ενδιαφέρον, σε περαιτέρω διάλογο με ερωτήματα σχετικά με τις ταινίες και τις έννοιες που διαπραγματεύονται, τα οποία προέρχονταν είτε από τα παιδιά, είτε από την διδάσκουσα. Η παρουσίαση πλαισιώνεται από συγκεκριμένα παραδείγματα μέσα από την τάξη και την τελική αξιολόγηση της διδακτικής πρότασης.

Λέξεις-κλειδιά:

κινηματογραφικός γραμματισμός, φιλοσοφία με παιδιά, προσχολική εκπαίδευση, διδακτική, κριτική σκέψη

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΝΤΑΝΟΠΟΥΛΟΣ

ΤΟ ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΙΚΟ ΣΕΝΑΡΙΟ ΠΑΕΙ ΣΧΟΛΕΙΟ: ΑΠΟ ΤΗΝ ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΙΚΗ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ ΣΤΗ ΣΧΟΛΙΚΗ

Οι Κινηματογραφικές Σπουδές και ειδικότερα οι Σπουδές για τη Διασκευή ασχολούνται με το στατικό / παραγόμενο προϊόν (κινηματογραφική ταινία), καθώς και με το αρχικό κείμενο (λογοτεχνικό) από το οποίο προήλθε. Τι συμβαίνει, όμως, στο ενδιάμεσο της διαδικασίας; Ποια η σημασία που έχει δοθεί στο κινηματογραφικό σενάριο ως κειμενικό είδος; Μπορεί το κινηματογραφικό σενάριο να αξιοποιηθεί στην εκπαιδευτική διαδικασία και ειδικότερα στο ελληνικό σχολείο; Με την παρούσα ανακοίνωση θα προσπαθήσουμε να αναζητήσουμε απαντήσεις στα παραπάνω ερωτήματα, βασιζόμενοι στην ιδιότυπη μακροχρόνια εθνογραφική μας έρευνα, που συνοδεύτηκε από ανάλογη βιβλιογραφική μελέτη, κατά την οποία παρακολουθήσαμε τη διαδικασία διασκευής ενός αυτοβιογραφικού μυθιστορήματος σε κινηματογραφικό σενάριο. Έχοντας ως πατρίδα το επιστημονικό πεδίο της Παιδαγωγικής και ζώντας ερευνητικά στις γνωστικές περιοχές της Εφαρμοσμένης Γλωσσολογίας, της Κοινωνιογλωσσολογίας και των Κινηματογραφικών Σπουδών, θα προσπαθήσουμε να παρουσιάσουμε προτάσεις, με βάση τις οποίες θα μπορούσαν να μεταφερθούν πρακτικές της επαγγελματικής κοινότητας των κινηματογραφιστών στη σχολική κοινότητα, υπό το κοινωνικο-πολιτισμικό πρίσμα της Κριτικής Παιδαγωγικής των (πολυ)Γραμματισμών.

Λέξεις-κλειδιά:

κινηματογραφικό σενάριο, κειμενικό είδος, παραγωγή γραπτού λόγου, Κριτική Παιδαγωγική

ΧΡΗΣΤΟΣ ΞΕΝΟΣ

ΠΑΙΔΕΙΑ ΚΑΙ ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΙΚΗ ΠΑΡΑΓΩΓΗ. ΟΙ ΔΥΟ ΠΛΕΥΡΕΣ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΣΙΝΕΜΑ ΤΙΣ ΔΕΚΑΕΤΙΕΣ 1950-1990

Η παιδεία (κινηματογραφικές σχολές, λέσχες, κ.ά.) τεχνικού και δημιουργικού προσωπικού στον κινηματογράφο έχει προσεγγιστεί με διάφορους γόνιμους τρόπους. Στην ελληνική περίπτωση η έρευνα έχει περιοριστεί σε αποσπασματικές και μεμονωμένες προσπάθειες, ενώ σε καμία περίπτωση ο ρόλος της παιδείας διαχρονικά δε συνδέθηκε συστηματικά με τη διαδικασία της κινηματογραφικής παραγωγής. Η προσέγγισή μας αφορά την αλληλοσυσχέτιση της παιδείας του τεχνικού και δημιουργικού προσωπικού στον κινηματογράφο με την παραγωγή ως διαδικασία, κατά τις δεκαετίες 1950-1990. Πρόκειται για τέσσερις δεκαετίες όπου περιλαμβάνονται δύο σημαντικές περιόδους του ελληνικού σινεμά, α) του Παλαιού Ελληνικού Κινηματογράφου (1950-1972) κατά την οποία η μαζική παραγωγή στην κινηματογραφική βιομηχανία έφερε εκατομμύρια εισιτήρια και κοινό στις αίθουσες, καθιερώνοντας και εκλαϊκεύοντας τον μύθο των «σuar», ενώ τις ταινίες τους βλέπουν ακόμη μεγάλα ακροατήρια στην τηλεόραση, όπου προβάλλονται συστηματικά., και β) του Νέου Ελληνικού Κινηματογράφου (1972-1990) κατά την οποία αναπτύσσεται ο ανεξάρτητος κινηματογράφος καλλιτεχνικών αξιώσεων, με δημιουργούς που ακόμη απασχολούν έως σήμερα ακόμα και σε διεθνές επίπεδο (π.χ. Αγγελόπουλος). Στην ανάλυσή μας χρησιμοποιήσαμε κριτικά την προοπτική της κουλτούρας της παραγωγής και τις σπουδές στην παραγωγή, τις μακρο-κοινωνικο-οικονομικές θεωρίες του φορντισμού και μετα-φορντισμού, τις κοινωνιολογικές πτυχές της παραγωγής της κουλτούρας του Peterson και τους κόσμους της τέχνης του Becker.

Λέξεις-κλειδιά:

ελληνικός κινηματογράφος, κινηματογραφικές σχολές

ΜΑΡΙΑ ΠΑΪΖΗ-ΝΤΙΝΟΥ

ΜΙΣΙΡΛΟΥ ΤΟΥ ΤΑΡΑΝΤΙΝΟ, ΤΟΥ ΡΟΥΜΠΑΝΗ, ΤΩΝ BLACKKEYEDPEAS, ΤΟΥ DICKDALE, ΤΟΥ ΔΗΜΗΤΡΙΑΔΗ, ΤΗΣ ΒΑΝΔΗ: Η ΙΣΤΟΡΙΑ ΕΝΟΣ ΤΡΑΓΟΥΔΙΟΥ Η ΟΙ ΙΣΤΟΡΙΕΣ ΓΥΡΩ ΑΠΟ ΜΙΑ ΜΕΛΩΔΙΑ

Η εισήγηση αυτή ακολουθεί τις πορείες και τις μορφές του τραγουδιού «Μισιρλού» και επιχειρεί μία κριτική προσέγγιση όσον αφορά στις αφηγήσεις που το συνοδεύουν στις διάφορες εκδοχές του. Η κεντρική ερώτηση που τίθεται είναι: Μπορούμε να μιλάμε για μια και μοναδική ιστορική αφήγηση που ακολουθεί το τραγούδι από την αβέβαιη γέννησή του στην περιοχή της Ανατολικής Μεσογείου, στο SurfRock της Καλιφόρνιας, στον αμερικανικό κινηματογράφο και την επιστροφή του ως τραγούδι λήξης των Ολυμπιακών Αγώνων στην Αθήνα του 2004 και την ταυτόχρονη ύπαρξή του στο ρεπερτόριο του ρεμπέτικου; Ακολουθώντας τους διάφορους σταθμούς και μορφές του, παρατηρώ ότι κάθε κόμβος συνοδεύεται από τη δική του αφήγηση, η οποία συνδυάζει, αποσιωπεί ή μυθοποιεί τις άλλες μορφές ανάλογα με τις ιστορικές ανάγκες και τις σκοπιμότητες της εκάστοτε συγκυρίας. Εντούτοις, καθώς πρόκειται για την ίδια χαρακτηριστική μελωδία και όνομα σε διαφορετικά μουσικά είδη (ρεμπέτικο, surfrock, soundtrack κλπ.), τι μπορεί να μας πει μια συνδιαστική εξέταση για τον τρόπο που προσεγγίζουμε το καθένα ξεχωριστά ή και σε συνδιασμό; Για τον σκοπό αυτό, επιλέγω μια κριτική διαπολιτισμική (transcultural) (εθνο-)μουσικολογική προσέγγιση που κοιτά πέρα από τον ήχο αυτόν καθαυτό, συνυπολογίζοντας τις υποδομές (infrastructuralturn) που συντέλεσαν στη διάδοση και διάσωση του τραγουδιού στις διάφορες μορφές του, όσο και τις σύγχρονες τεχνολογίες που επιτρέπουν την παράλληλη εξέταση των μορφών αυτών (sampling, cover, interpolation κλπ.). Για το σκοπό αυτό, βασίζομαι τόσο σε μουσικολογικές μελέτες που αφορούν στα μουσικά είδη που το τραγούδι αυτό εμπίπτει, όσο και σε ανάλυση οπτικοακουστικού υλικού. Κάποια γενικότερα ερωτήματα που τίθενται με βάση αυτήν τη μελέτη είναι τα εξής: Μπορεί η ενασχόληση με το soundtrack ταινιών που εμπίπτει στην κατηγορία της pop μουσικής, όπως και η ίδια η pop, να αποτελέσει αφορμή για κριτική ενασχόληση με την ιστορία; Κατά πόσον η κυρίαρχη (mainstream) ιστορική αφήγηση αποτελεί μια μόνο εκδοχή από τις παράλληλες πραγματικότητες οι οποίες τόσο συνυπάρχουν αλλά και, με το πέρασμα των χρόνων, πολλαπλασιάζονται;

Λέξεις-κλειδιά:

ρεμπέτικο, soundtrack, criticalinfrastructures, sampling, εθνομουσικολογία

ΣΤΑΥΡΟΣ ΠΑΠΑΓΕΩΡΓΙΟΥ

ΣΥΝεΚΠΑΙΔΕΥΣΗ: ΜΙΑ ΚΑΙΝΟΤΟΜΟΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗ ΔΡΑΣΗ ΑΠΟ ΤΗΝ ΚΥΠΡΟ

Η προτεινόμενη εισήγηση έχει ως θέμα την παρουσίαση της εκπαιδευτικής δράσης μη τυπικής μάθησης με τίτλο ΣΥΝεΚΠΑΙΔΕΥΣΗ η οποία ξεκίνησε από το 2018 και συνεχίζεται μέχρι σήμερα με μεγάλη επιτυχία. Η Δράση διοργανώνεται από τον μη κερδοσκοπικό πολιτιστικό Οργανισμό Α.Ε.Ι. AUDIOVISUAL FORUM σε συνεργασία πάντα με το Δίκτυο Εταιρικών Σχολείων UNESCO, Κύπρου και με την έγκριση του Διευθυντή Μέσης Εκπαίδευσης του Υπουργείου Παιδείας, Αθλητισμού και Νεολαίας της Κύπρου. Το δε Τμήμα Νεότερου και Σύγχρονου Πολιτισμού του Υφυπουργείου Πολιτισμού της Κύπρου, η Αρχή Ραδιοτηλεόρασης και η Κυπριακή Εθνική Επιτροπή UNESCO αποτελούν τους θεσμικούς χορηγούς της. Η Δράση ΣΥΝεΚΠΑΙΔΕΥΣΗ απευθύνεται πρωτίστως σε μαθητές δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης και σε φοιτητές κυπριακών πανεπιστημίων. Συμμετέχουν επίσης εκπαιδευτικοί και καθηγητές, ως υπεύθυνοι των ομάδων. Από το 2018 μέχρι το 2023, συμμετείχαν στη Δράση 1000 μαθητές και 120 φοιτητές και έχουν παραχθεί γύρω στα 60 ντοκιμαντέρ. Στο φετινό κύκλο (τον 7ο στη σειρά) συμμετέχουν 26 μαθητικές ομάδες προερχόμενες από 20 Γυμνάσια και Λύκεια, από όλες τις επαρχίες της ελεύθερης Κύπρου, και μία φοιτητική ομάδα από το Τμήμα Ιστορίας του Πανεπιστημίου Κύπρου. Ο κύκλος της Δράσης περιλαμβάνει διάφορες δραστηριότητες απλωμένες μέσα σε ένα διάστημα 9 μηνών. Σ αυτή περιλαμβάνονται κινηματογραφικά εργαστήρια, masterclasses με ειδικούς, συμμετοχή στο AEI FilmFestival και μια μαθητική ημερίδα. Στόχος της Δράσης ΣΥΝεΚΠΑΙΔΕΥΣΗ αποτελεί η απόκτηση δεξιοτήτων στην κινηματογραφική παραγωγή, με έμφαση στο είδος του ντοκιμαντέρ. Ταυτόχρονα συμβάλλει στην ανάπτυξη της κινηματογραφικής παιδείας, της ενσυναίσθησης και της κριτικής σκέψης. Ως παραδοτέο, είναι η δημιουργία από κάθε μαθητική και φοιτητική ομάδα που συμμετέχει στη Δράση, ενός δεκάλεπτου ντοκιμαντέρ με θέμα από την ιστορία, την αρχαιολογία ή την πολιτιστική κληρονομιά της Κύπρου. Τα ντοκιμαντέρ της Δράσης συμμετέχουν στο ετήσιο κινηματογραφικό Φεστιβάλ AEI FilmFestival, που διοργανώνει ο ίδιος πολιτιστικός Οργανισμός, σε ξεχωριστό Τμήμα και διεκδικούν χρηματικά βραβεία από τους Θεσμικούς μας χορηγούς.

Λέξεις-κλειδιά:

Κινηματογραφικά εργαστήρια, Κινηματογραφική παιδεία, Εκπαιδευτική δράση

ΒΑΣΙΛΙΚΗ ΠΑΠΑΓΙΑΝΝΗ

ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΟΣ ΚΑΙ ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΜΑΘΗΣΗ

Έχει διαπιστωθεί ότι οι μαθητές και μαθήτριες συγκροτούν τις γνώσεις και τις αντιλήψεις τους για το παρελθόν περισσότερο μέσω ιστορικών ταινιών ή τηλεοπτικών σειρών, παρά μέσω της σχολικής ιστορικής διδασκαλίας. Με αυτό το δεδομένο, οι εκπαιδευτικοί έχουν εισαγάγει στις πρακτικές τους τον κινηματογράφο, χωρίς ωστόσο πάντοτε να ενθαρρύνουν τους μαθητές τους να σκεφτούν κριτικά πάνω στα φιλμ που παρακολουθούν. Ο κινηματογράφος συμβάλλει στην ανάπτυξη ιστορικής οπτικής. Παρέχει δηλαδή τη δυνατότητα στον θεατή να δει τα γεγονότα με τη ματιά των ανθρώπων του παρελθόντος, κατανοώντας τα κίνητρα και τις πράξεις τους. Ωστόσο, η γοητεία του κινηματογράφου μπορεί να συσκοτίσει το γεγονός ότι αποτελεί δημιουργία ανθρώπων οι οποίοι λειτουργούν σε συγκεκριμένο χρονικό και κοινωνικό πλαίσιο, έχουν απόψεις, προθέσεις, προσβλέπουν στο να μεταδώσουν μηνύματα και απευθύνονται σε συγκεκριμένο κοινό. Στο πλαίσιο διδακτορικής έρευνας που διεξήχθη κατά τη σχολική χρονιά 2021- 2022, 238 μαθητές και μαθήτριες της Α΄ Λυκείου από ΓΕΛ, ΕΠΑΛ και Πρότυπα- Πειραματικά λύκεια της Αθήνας κλήθηκαν να συμπληρώσουν ένα ερωτηματολόγιο, αφού παρακολούθησαν την ταινία «Το παιχνίδι της μίμησης» του Morten Tyldum, η οποία αναφέρεται στη ζωή και το έργο του βρετανού μαθηματικού Άλαν Τιούρινγκ κατά τη διάρκεια του Β΄ Παγκόσμιου Πόλεμου. Ο στόχος της έρευνας ήταν να φωτίσει συγκεκριμένα στοιχεία της ιστορικής σκέψης των εφήβων, όπως η αντίληψη της αιτιότητας. Ζητήθηκε από τα παιδιά να απαντήσουν σε μια ανοιχτού τύπου ερώτηση σχετικά με το τι θα έπρεπε να εξετάσουν προκειμένου να αναζητήσουν τα αίτια της ήττας των δυνάμεων του Άξονα στον Β΄ Παγκόσμιο Πόλεμο. Από τις απαντήσεις τους διαπιστώνεται, μεταξύ άλλων, ότι ένας σημαντικός αριθμός χρησιμοποιεί την ταινία ως αξιόπιστη και ενίοτε αποκλειστική πηγή γνώσης. Η δύναμη του κινηματογράφου όσον αφορά την απεικόνιση του παρελθόντος αποδεικνύεται πολύ ισχυρή. Ορισμένα παιδιά, παρόλο που είχαν διδαχθεί την ιστορική περίοδο του Β ΠΠ λίγους μήνες πριν, ανακαλούν γνώσεις μόνο από την ταινία. Ωστόσο, φαίνεται ότι δεν αντιλαμβάνονται πως η ταινία αποτελεί μια σύγχρονη ανθρώπινη κατασκευή και όχι αξιόπιστη ιστορική πηγή.

Λέξεις-κλειδιά:

ιστορική κριτική σκέψη, ιστορικές ταινίες

ΣΟΦΙΑ ΠΑΠΑΔΗΜΗΤΡΙΟΥ – ΛΟΪΖΟΣ ΣΟΦΟΣ

ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ ΠΛΑΙΣΙΟΥ ΕΝΤΑΞΗΣ ΨΗΦΙΑΚΟΥ ΓΡΑΜΜΑΤΙΣΜΟΥ ΣΤΑ ΟΠΤΙΚΟΑΚΟΥΣΤΙΚΑ ΜΕΣΑ: ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΕΡΕΥΝΑΣ ΔΡΑΣΗΣ ΣΤΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΑΙΓΑΙΟΥ

Το πρόγραμμα επιμόρφωσης «Ψηφιακός Γραμματισμός σε Οπτικοακουστικά Μέσα σε Διαδικτυακά Περιβάλλοντα Μάθησης» του Πανεπιστημίου Αιγαίου και της Εκπαιδευτικής Ραδιοτηλεόρασης για εκπαιδευτικούς πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης στο πλαίσιο μεταδιδακτορικής έρευνας, σχεδιάστηκε με στόχο την προσέγγιση του παραδοσιακού τρόπου αξιοποίησης Ο/Α υλικού στην τάξη αλλά κυρίως των σύγχρονων τάσεων που προσφέρει η ψηφιακή τεχνολογία και το Διαδίκτυο, δίνοντας έμφαση στις πιο κάτω κατηγορίες: Ανοικτοί Εκπαιδευτικοί Πόροι και Ανοικτά Αποθετήρια στο Διαδίκτυο, Παιδαγωγική αξιοποίηση μέσα στην τάξη, Ενσωμάτωση σε περιβάλλοντα μάθησης στο Διαδίκτυο και αλληλεπίδραση, Μεθοδολογία ανεστραμμένης τάξης, Κριτική προσέγγιση των Ο/Α Μέσων, Μέθοδοι Δημιουργίας βίντεο στο σχολείο. Οι ενότητες του προγράμματος παρείχαν ένα εύρος ανοικτών μεθοδολογιών, διδακτικών σεναρίων και καλών πρακτικών που εφαρμόζονται στο πεδίο του γραμματισμού στα ψηφιακά Ο/Α Μέσα σε εθνικό και διεθνές επίπεδο, τα οποία γνώρισαν οι εκπαιδευτικοί και προσπάθησαν να ενσωματώσουν στη διδασκαλία τους. Στηριζόμενοι στα ευρήματα της μεταδιδακτορικής έρευνας προτείνεται η ανάπτυξη Πλαισίου ψηφιακού γραμματισμού για την οπτικοακουστική παιδεία, το οποίο θα αναπτυχθεί σε 7 άξονες: Άξονας παιδαγωγικής αξιοποίησης των Ο/Α Μέσων στην τάξη, Άξονας κριτικής προσέγγισης, Άξονας κινηματογραφικής παιδείας, Άξονας δημιουργικής παραγωγής, Άξονας ενσωμάτωσης και διαδραστικότητας, Άξονας μεθοδολογίας Αντεστραμμένης Τάξης σε πιλοτική εφαρμογή, Άξονας σχολικής εξΑΕ σε πιλοτική εφαρμογή. Το άρθρο απαντά στο ερευνητικό ερώτημα «Με ποιες μεθόδους, οι καλές πρακτικές μπορούν να επεκταθούν ή/και προσαρμοστούν στο ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα ώστε να υποστηρίξουν ένα πλαίσιο ψηφιακού γραμματισμού και ένταξης ψηφιακών Ο/Α Μέσων στη Σχολική Εκπαίδευση και ιδιαιτέρως στη Σχολική εξ αποστάσεως Εκπαίδευση;» και αφορά την αναγκαιότητα επέκτασης του ελληνικού εκπαιδευτικού συστήματος στη θεματική του ψηφιακού γραμματισμού και ένταξης ψηφιακών Ο/Α Μέσων αφενός στο υπάρχον σύστημα και αφετέρου στη σχολική εξΑΕ. Παρουσιάζει ακόμα τους 7 άξονες του προτεινόμενου Πλαισίου και τους συνδέει με έξι κατηγορίες στόχων

για τον προσανατολισμό των εκπαιδευτικών παρεμβάσεων όπου τα Μέσα προσεγγίζονται ως δυνατότητες κριτικής διάδρασης στον βίοκοσμο των μαθητών.

Λέξεις-κλειδιά:

Καλές πρακτικές, ψηφιακός γραμματισμός, οπτικοακουστικά Μέσα, Διαδικτυακά περιβάλλοντα μάθησης, έρευνα δράσης

ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ

Η ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΗ ΤΟΥ ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΟΥ ΩΣ ΜΕΤΑΣΧΗΜΑΤΙΣΤΙΚΗ ΕΜΠΕΙΡΙΑ: ΜΙΑ ΠΟΙΟΤΙΚΗ ΑΝΑΛΥΣΗ 121 ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΩΝ ΦΟΙΤΗΤΩΝ/ΤΡΙΩΝ ΤΟΥ ΤΜΗΜΑΤΟΣ ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΟΥ ΤΟΥ Α.Π.Θ.

Η Παιδαγωγική του Κινηματογράφου ως μετασχηματιστική εμπειρία: Μία ποιοτική ανάλυση 121 ημερολογίων φοιτητών/τριών. Στην παρούσα εισήγηση επιχειρείται η μελέτη των εμπειριών 121 φοιτητών/τριών του Τμήματος Κινηματογράφου του Α.Π.Θ οι οποίοι συμμετέχουν σε εκπαιδευτικά προγράμματα Παιδαγωγικής του Κινηματογράφου στο πλαίσιο της τυπικής εκπαίδευσης, μέσω μιας συστηματικής ανάλυσης ημερολογίων. Στο πλαίσιο αυτών των ημερολογίων οι φοιτητές/τριες καταγράφουν δομημένα τη βιωμένη εμπειρία τους κατά τη διάρκεια εννέα διδακτικών συναντήσεων με τους μαθητές/τριες. Κατά τεκμήριο τα ημερολόγια αποτελούν ένα ιδιαίτερα χρήσιμο μεθοδολογικό εργαλείο, η χρήση του οποίου μπορεί να συμβάλλει σε μια διαδικασία συστηματικής καταγραφής, προβληματισμού, ερμηνείας, σχεδιασμού και θεωρητικοποίησης των εκπαιδευτικών πρακτικών (Αυγητίδου 2011, σ. 30, McIndosh 2010, Holly 1989, Elliott 2011). Τα ημερολόγια έχουν τη μορφή σύντομων σημειώσεων σε προκαθορισμένες κατηγορίες ενός σχεδίου καταγραφής δεδομένων παρατήρησης, εγγραφές με τη μορφή υπομνημάτων μετά την ολοκλήρωση κάθε εκπαιδευτικής δραστηριότητας, σημειώσεις αναστοχασμού και ενδοσκοπήσης ή εκτενείς, ανοργάνωτες αναφορές για συγκεκριμένα γεγονότα (Altrichteretal 2001). Η μελέτη των ημερολογίων των φοιτητών/τριών, έγινε με τη βοήθεια του λογισμικού ATLAS.ti, προκειμένου να γίνει μία συστηματική κωδικοποίηση, θεματική κατηγοριοποίηση και ανάλυση. Η Παιδαγωγική του Κινηματογράφου ως γνωστικό αντικείμενο στο Τμήμα Κινηματογράφου του Α.Π.Θ. αποτελεί έναν δυναμικό πεδίο, όπου οι φοιτητές/τριες εκπαιδεύονται προκειμένου να μεταφέρουν στους μαθητές/τριες την συνολική τους αποκτηθείσα ακαδημαϊκή γνώση. Σκοπός αυτής της πρακτικής είναι οι μαθητές/τριες να αυξήσουν τις γνώσεις τους και τις εμπειρίες τους ως θεατές και δημιουργοί, να εμβαθύνουν στην κατανόηση της κινηματογραφικής τέχνης και να εμπλουτίσουν τις ευρύτερες πολιτιστικές τους εμπειρίες προκειμένου να καλλιεργηθεί μία νέα γενιά ενημερωμένων κριτικών θεατών και αφοσιωμένων σινεφίλ με βαθύτερη εκτίμηση στην τέχνη του κινηματογράφου (Παπαδόπουλος, 2021). Σκοπός της έρευνας είναι να συμβάλλει σε μια πλουσιότερη κατανόηση της συνεχιζόμενης επίδρα-

σης της Παιδαγωγικής Κινηματογράφου στη γνωστική, συναισθηματική και δημιουργική ανάπτυξη των μαθητών καθώς και στην ενδυνάμωσή τους. Με την εφαρμογή των τεχνικών της ποιοτικής ανάλυσης, η παρούσα μελέτη αποκαλύπτει τα διαφοροποιημένα στρώματα νοήματος που ενσωματώνονται στα ημερολόγια των φοιτητών/τριών. Αναδύονται θέματα γύρω από τις συναντήσεις τους με τους μαθητές/τριες που συνδέονται με παιδαγωγικές προσεγγίσεις στο πλαίσιο της κινηματογραφικής εκπαίδευσης. Καταγράφονται μία σειρά από θετικά αποτελέσματα αλλά και προβληματισμοί. Στο πλαίσιο της ανακοίνωσης θα συζητηθούν:

- Τα κοινά θέματα ή μοτίβα που προκύπτουν από τους προβληματισμούς των φοιτητών/τριών σχετικά με τις εμπειρίες τους από τη συμμετοχή τους στο πρόγραμμα της Παιδαγωγικής του Κινηματογράφου.
- Τα πολυδιάστατα οφέλη που καταγράφονται (ομαδικότητα, συνεργατικότητα, γνωστική και συναισθηματική ανάπτυξη, νέες πολιτισμικές εμπειρίες κλπ.) αλλά και η αλλαγή των αντιλήψεων των μαθητών/τριών για τον κινηματογράφο και την εκπαίδευση ως αποτέλεσμα της συμμετοχής τους στο εκπαιδευτικό μας πρόγραμμα.
- Τα οφέλη και οι προκλήσεις της ενσωμάτωσης της Παιδαγωγικής του Κινηματογράφου σε όλες τις βαθμίδες της εκπαίδευσης.

Συνολικά, η παρουσίαση στοχεύει να ενημερώσει για την αποτελεσματικότητα και τις επιπτώσεις της Παιδαγωγικής του Κινηματογράφου στα πλαίσια της τυπικής εκπαίδευσης, ρίχνοντας φως στις δυνατότητές της να εμπλουτίσει τις μαθησιακές εμπειρίες των μαθητών και να προωθήσει την ολιστική τους ανάπτυξη.

Λέξεις-κλειδιά:

Παιδαγωγική του Κινηματογράφου, ημερολόγια, ποιοτική ανάλυση, Τμήμα Κινηματογράφου ΑΠΘ, τυπική εκπαίδευση

ΜΑΡΗΛΙΑ ΠΑΠΑΣΤΕΡΓΙΟΥ – ΤΡΙΑΝΤΑΦΥΛΛΟΣ ΜΠΟΣΤΑΝΤΖΗΣ

ΔΙΔΑΚΤΙΚΗ ΠΡΟΤΑΣΗ: ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΑΝΑΓΝΩ- ΡΙΣΗΣ, ΑΝΑΛΥΣΗΣ ΚΑΙ ΑΠΟΔΟΜΗΣΗΣ ΤΩΝ ΠΡΟΩΘΗΤΙΚΩΝ ΒΙΝΤΕΟ ΜΙΚΡΗΣ ΔΙΑΡΚΕΙΑΣ ΣΤΟ ΔΙΑΔΙΚΤΥΟ ΑΠΟ ΜΑΘΗΤΕΣ ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ/ ΛΥΚΕΙΟΥ

Στο προτεινόμενο διδακτικό πρόγραμμα οι μαθητές εξασκούνται στην κριτική ανάλυση οπτικοακουστικών έργων που συναντούν στην καθημερινότητά τους (κυρίως σε μέσα κοινωνικής δικτύωσης), τα οποία προάγουν καταναλωτικές συνήθειες. Το πρόγραμμα απευθύνεται σε μαθητές Β Γυμνασίου έως Α Λυκείου, ενώ η χρονική του διάρκεια ορίζεται στους τρεις μήνες και κατανέμεται σε δύο ωριαία μαθήματα την εβδομάδα (24 διδακτικές ώρες). Συγκεκριμένα, επιδίωξη της πρότασης είναι οι μαθητές που θα παρακολουθήσουν το πρόγραμμα να είναι σε θέση, μετά το πέρας του, να αποδομούν τα οπτικοακουστικά κείμενα που υποκρύπτουν διαφημιστικές πρακτικές, αναγνωρίζοντας τις προωθητικές ενέργειες που αυτά μετέρχονται και επισημαίνοντας τα συναισθήματα που επιχειρούν να τους προκαλέσουν. Χαρακτηριστικό του προγράμματος αποτελεί η φιλοδοξία να εμπεδωθεί στους μαθητές η δεξιότητα κριτικής ανάλυσης σχετικά με το πώς η αγορά καταβάλλει προσπάθειες να τους 'κατασκευάσει' και να τους ορίσει ως καταναλωτές. Στην αρχή του προγράμματος οι μαθητές θα εισαχθούν σε θεωρίες κινηματογράφου και marketing, όπου θα έρθουν σε επαφή με το πως πραγματοποιείται η επίκληση συναισθημάτων μέσω τεχνικών συναρμογής εικόνας και ήχου (μοντάζ), αλλά και με το πως η σύγχρονη διαφήμιση επιδιώκει να οδηγήσει τους ανθρώπους να συμπεριφέρονται με συγκεκριμένους τρόπους (8 ώρες). Στη συνέχεια, θα γίνει συζήτηση στην τάξη για τον (υπερ) καταναλωτισμό και τις αρνητικές του συνέπειες, όπως η περιβαλλοντική αλλαγή και οι επιδράσεις στην ψυχική υγεία του ατόμου (2 ώρες). Με βάση τα παραπάνω, οι μαθητές θα παρακολουθήσουν στην τάξη βίντεο αναφοράς με παρελκυστικές διαφημιστικές πρακτικές, επιλεγμένα από τους εισηγητές (6 ώρες). Στην τελική αξιολόγηση θα χρησιμοποιηθεί η θεωρία της δομής και της δράσης: οι μαθητές (σε ομάδες) θα κληθούν να δημιουργήσουν και να προβάλλουν στην τάξη οπτικοακουστικά κείμενα παρόμοια με τα βίντεο αναφοράς (δομή), ενώ οι συνάδελφοί τους θα κληθούν να εντοπίσουν τα παρελκυστικά σημεία αυτών (δράση)• κατ' αυτόν τον τρόπο οι μαθητές αντιλαμβάνονται τη διαδικασία κατασκευής προτύπων και οξύνουν τις αντιστάσεις τους (4 ώρες).

Λέξεις-κλειδιά:

Υπερκαταναλωτισμός, Κριτική σκέψη, Εργαλεία ανάλυσης, Διαδίκτυο, Contentcreator (δημιουργός περιεχομένου)

ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΠΑΠΑΧΑΡΑΛΑΜΠΟΥΣ

ΜΕΣΑ ΑΠΟ ΤΟΝ ΦΑΚΟ ΤΗΣ ΜΑΘΗΣΗΣ: ΔΡΑΣΕΙΣ ΟΠΤΙΚΟΑΚΟΥΣΤΙΚΟΥ ΓΡΑΜΜΑΤΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗΣ ΤΟΥ ΕΘΝΙΚΟΥ ΚΕΝΤΡΟΥ ΟΠΤΙΚΟΑΚΟΥΣΤΙΚΩΝ ΜΕΣΩΝ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ (ΕΚΟΜΕ)

Το Εθνικό Κέντρο Οπτικοακουστικών Μέσων και Επικοινωνίας έχει ως κύριους στόχους τη στήριξη και ανάπτυξη της οπτικοακουστικής παραγωγής, την προστασία της οπτικοακουστικής κληρονομιάς και την προώθηση της οπτικοακουστικής παιδείας και κατάρτισης. Η εισήγηση προσπαθεί να καταγράψει τις βασικές κατευθυντήριες γραμμές της πολιτικής του ΕΚΟΜΕ στον τομέα του οπτικοακουστικού γραμματισμού για την ενίσχυση της πνευματικής και αισθητικής καλλιέργειας, των δημιουργικών δεξιοτήτων, της μάθησης και της κριτικής ικανότητας, της υπεύθυνης πολιτειότητας, της κοινωνική ένταξης και συμπεριλήψης.

Παρουσιάζονται και αποτιμώνται οι κυριότερες δράσεις του ΕΚΟΜΕ από την αρχή της λειτουργίας του έως σήμερα, καθώς και οι στόχοι και τα σχέδια για τη διεύρυνση των δραστηριοτήτων και των συνεργασιών στο μέλλον:

ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ ΟΠΤΙΚΟΑΚΟΥΣΤΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ

- Ταινίες: Μια γλώσσα χωρίς σύνορα
- Edumediaest

- Cin(e)περίληψη στην τάξη
- Είσαι (στα) Μέσα;

(ΣΥΝ) ΔΙΟΡΓΑΝΩΣΗ ΜΑΘΗΤΙΚΩΝ ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΩΝ ΟΠΤΙΚΟΑΚΟΥΣΤΙΚΗΣ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑΣ

- Διεθνής Μαθητικός Διαγωνισμός Δημιουργίας Επιτραπέζιου και Ψηφιακού Αφηγηματικού Παιχνιδιού.
- Διεθνής Μαθητικός Διαγωνισμός Οπτικοακουστικής και Ψηφιακής Δημιουργίας «Η ιστορία σου, είναι ιστορία της πόλης σου».

- Διεθνής Μαθητικός Διαγωνισμός Ταινιών Μικρού Μήκους «Cinema... διάβασες;».

- Μαθητικός Διαγωνισμός Δημιουργίας Μαθητικού Ραδιοφωνικού Μηνύματος και Τραγουδιού «Καν' το ν' ακουστεί».

ΕΚΠ.ΔΡΑΣΕΙΣ ΣΕ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ ΜΕ ΦΕΣΤΙΒΑΛ ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΟΥ

- Φεστιβάλ Κινηματογράφου Χανίων.

- Διεθνές Φεστιβάλ Κινηματογράφου για Παιδιά και Νέους Ολυμπίας.

- Διεθνές Φεστιβάλ Ταινιών Μικρού Μήκους Δράμας

- AnimaSyros - Διεθνές Φεστιβάλ Animation Σύρου.

- Διεθνές Φεστιβάλ Ντοκιμαντέρ ΚαστελλόριζουBe-

yondBorders

- Διεθνές Φεστιβάλ Κινηματογράφου Λάρισας

- Διεθνές Φεστιβάλ Ντοκιμαντέρ Πελοποννήσου.

- Takorama International Animation Film Festival.

ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ ΜΕ ΔΙΚΤΥΑ

- UNESCO MIL Alliance/ UNESCO MIL Alliance European Sub-Chapter Mediterranean Group

- ECFA- European Children's Film Association

- Εθνικό Θεματικό Δίκτυο «Παιδεία στα Μέσα: Τηλεόραση, Διαδίκτυο, Κινηματογράφος

- Περιφερειακό Θεματικό Δίκτυο «Κινηματογραφική Εκπαίδευση» της ΠΔΕ Κεντρικής Μακεδονίας

ΚΑΤΑΡΤΙΣΗ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΩΝ ΟΠΤΙΚΟΑΚΟΥΣΤΙΚΟΥ ΚΛΑΔΟΥ.

- Διαπανεπιστημιακό πρόγραμμα ΔΙΑΠΛΑΣΙΣ.

- Πρόγραμμα μαθητείας-έμμισθης πρακτικής άσκησης στα NuBojana Studios

- Εργαστήριο Script2Film (Mediterranean Film Institute - MFI)

- Ευρωπαϊκό εργαστήριο επαγγελματικής επιμόρφωσης ApostLab

- Animation Storytelling Workshop: Pitching Your Animation Project in the Global Market.

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΕΚΟΜΕ - iDea

- Στέλιος Κυμιωνής, Δέσποινα Λαμπαδά (επιμ.) Το μάθημα...παχνίδι!

- Σοφία Παπαδημητρίου, Λοΐζος Σοφός, Αξιοποίηση των Οπτικοακουστικών Μέσων στο Σύγχρονο Σχολείο

- Δ. Παπαχαράλαμπος-Μ. Παπαδημητρίου, Cin(e) περίληψη στην τάξη.

- Δ. Παπαχαράλαμπος, Είσαι (στα) Μέσα;

- Κ. Καρπούζης (επιμ.) Adapting to the Changing Tides: Media & Information Literacy New Trends and Challenges

Λέξεις-κλειδιά:

Οπτικοακουστική παιδεία, Οπτικοακουστική κατάρτιση, Μαθητικοί διαγωνισμοί οπτικοακουστικής δημιουργίας, εγχειρίδια οπτικοακουστικής παιδείας, δικτυαοπτικοακουστικής παιδείας

ΝΙΚΟΣ ΠΟΥΛΑΚΗΣ

ΤΟ ΟΠΤΙΚΟΑΚΟΥΣΤΙΚΟ ΔΟΚΙΜΙΟ: ΝΕΕΣ ΔΙΑΣΤΑΣΕΙΣ ΣΤΗ ΘΕΩΡΙΑ, ΤΗΝ ΕΡΕΥΝΑ ΚΑΙ ΤΗΝ ΠΡΑΚΤΙΚΗ ΤΩΝ ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΙΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ

Η χρήση του οπτικοακουστικού δοκιμίου ως μέσου διερεύνησης των αποκρίσεων των φοιτητών στη σύγχρονη κινηματογραφική θεωρία και ανάλυση παρέχει μια σύγχρονη προσέγγιση για την κατανόηση της δυναμικής γνωσιακής εμπειρίας στο πλαίσιο των σχετικών αντικειμένων. Στην προτεινόμενη εισήγηση παρουσιάζεται σειρά οπτικοακουστικών δοκιμίων που δημιουργήθηκαν από φοιτητές ως μέρος της αξιολόγησης τους σε ακαδημαϊκά μαθήματα όπως λ.χ. μουσικολογία του κινηματογράφου, οπτική ανθρωπολογία και εθνογραφικός κινηματογράφος. Σήμερα, τα οπτικοακουστικά μέσα, ιδιαίτερα ο κινηματογράφος, το βίντεο και η τηλεόραση, όχι μόνο κατέχουν έναν κυρίαρχο ρόλο στην καθημερινότητα αλλά επηρεάζουν σημαντικά όλες τις πτυχές της ανθρώπινης δραστηριότητας. Σε θεωρητικό επίπεδο, η εισήγηση εδράζεται σε ένα σύγχρονο βιβλιογραφικό πλαίσιο, τονίζοντας την ανάγκη για εμπειρική μάθηση, οπτικοακουστικό γραμματισμό και ενσωμάτωση πολυμεσικών στοιχείων κατά την εκπαιδευτική εμπειρία. Στη βάση προηγούμενων κριτικών αξιολογήσεων του οπτικοακουστικού δοκιμίου ως εργαλείου εκπαίδευσης, κύριος στόχος της εισήγησης είναι να εξετάσει τις διαφορετικές προσεγγίσεις των φοιτητών και να αξιολογήσει πώς η συγκεκριμένη πρακτική επηρεάζει τη βιωματική γνώση τους. Η μεθοδολογία της εν λόγω έρευνας έγκειται σε μία ποιοτική διερεύνηση των οπτικοακουστικών δοκιμίων μέσω της κριτικής ανάλυσης λόγου. Η εισήγηση στηρίζεται μία σειρά οπτικοακουστικών δοκιμίων φοιτητών που ασχολούνται με τις κινηματογραφικές σπουδές και εκπονήθηκαν ως τμήμα των προπτυχιακών υποχρεώσεων τους σε σχετικά μαθήματα. Τα ευρήματα της έρευνας αποκαλύπτουν ότι το οπτικοακουστικό δοκίμιο, όταν χρησιμοποιείται ως μέσο αξιολόγησης φοιτητών σε μαθήματα κινηματογραφικών σπουδών, προσφέρει άμεση, ουσιαστική και πολυεπίπεδη αντίληψη της εφαρμογής θεωρητικών και αναλυτικών εργαλείων στη μιντιακή εκπαίδευση. Συμπερασματικά, σε αντίθεση με τα παραδοσιακά γραπτά κείμενα, αναδεικνύονται οι δυνατότητες του οπτικοακουστικού δοκιμίου ως παιδαγωγικού εργαλείου για την καλλιέργεια της κριτικής σκέψης, την προώθηση της ενεργού συμμετοχής και την προώθηση της βαθύτερης κατανόησης των επιστημονικών εννοιών και πρακτικών μεταξύ των φοιτητών.

Λέξεις-κλειδιά:

οπτικοακουστικό δοκίμιο, κινηματογράφος, πανεπιστήμιο, κριτική ανάλυση λόγου, οπτικοακουστική εκπαίδευση

ΝΑΤΑΣΑ ΡΟΥΣΤΑΝΗ

ΣΗΜΕΙΩΤΙΚΗ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ ΣΤΟ ΕΡΓΟ ΤΟΥ RAFAEL LOZANO-HEMMER ΚΑΙ ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΣΤΟ ΣΧΟΛΕΙΟ

Η παρακάτω πρόταση εισήγησης είναι αποτέλεσμα της έρευνας της Μεταπτυχιακής Διπλωματικής Εργασίας «Σημειωτική προσέγγιση στο έργο του Rafael Lozano-Hemmer και εφαρμογή στο σχολείο» που υποστηρίχθηκε στις 30/9/23 στο Μ.Π.Σ. «Γραφικές Τέχνες και Πολυμέσα» του Ε.Α.Π. με επιβλέποντα καθηγητή τον κ. Ξενοφώντα Μπήτσικα και δεύτερο επιβλέποντα τον κ. Ιωάννη Παπαδόπουλο. Η παρούσα έρευνα προσεγγίζει το έργο του συγκεκριμένου καλλιτέχνη (διαδραστικές εγκαταστάσεις με τεχνολογικά μέσα και ισχυρό κοινωνικό έρεισμα) από σημειωτική σκοπιά, μέσα από τη βιβλιογραφική ανασκόπηση και χρησιμοποιώντας τα εργαλεία των Roland Barthes, Michel Foucault, Marshall McLuhan κ.α. Στόχος, όσον αφορά το θεωρητικό της μέρος, είναι η εύρεση των σημειωτικών εργαλείων για την αποκωδικοποίηση του έργου του Lozano-Hemmer, η ανάλυση των μέσων που χρησιμοποιεί και των νοημάτων που αυτά μπορεί να φέρουν εντός των συστημάτων που δημιουργούνται. Σκοπός είναι τα συμπεράσματα της βιβλιογραφικής έρευνας να χρησιμεύσουν ως οδηγός για τη δημιουργία μιας πιλοτικής εφαρμογής για το χώρο του σχολείου, βασισμένη στα μέσα και στο περιεχόμενο του έργου του Lozano-Hemmer. Η παρούσα έρευνα συμβάλλει σε μια ανασκόπηση των τρόπων με τους οποίους δημιουργεί νόημα ένα έργο ψηφιακής τέχνης, ορίζει τις διατομές του ψηφιακού καλλιτεχνικού έργου με τον χώρο του σχολείου και ανακαλύπτει ένα πρωτοποριακό μοντέλο (πρωτοποριακό διότι κατά τη διάρκεια εκπόνησης της έρευνας δεν βρέθηκε παρόμοια εφαρμογή σύνδεσης heartpulsesensors με animationassets στο Mind+ και έπρεπε να επινοηθεί εκ νέου με βάση παρεμφερείς λειτουργίες) υλοποίησης διαδραστικού καλλιτεχνικού και εκπαιδευτικού έργου με κινούμενη εικόνα, χρησιμοποιώντας μικροελεγκτές και αισθητήρες καρδιακών παλμών χαμηλού κόστους, στο Mind+. Το πρότζεκτ που δημιουργήθηκε εφαρμόστηκε σε πέντε εκπαιδευτικούς του 56ου Δημοτικού Σχολείου Αθήνας, επιβεβαιώνοντας την υπόθεση ότι η σύνδεση των καρδιακών παλμών των συμμετεχόντων με τα στοιχεία animation, μέσα σε ένα συγκεκριμένο πλαίσιο συζήτησης, δεν αποτελεί απλώς μια έμπρακτη εφαρμογή της τεχνολογικής διάστασης του κοινωνικού υποκειμένου αλλά υπηρετεί τον πυρηνικό λόγο δημιουργίας του έργου, τη σύνδεση των συμμετεχόντων μεταξύ τους.

Λέξεις-κλειδιά:

ψηφιακή τέχνη, πιλοτική εφαρμογή, διάδραση, τέχνη και τεχνολογία, εφαρμογή στο σχολείο

ΔΕΣΠΟΙΝΑ ΣΕΡΕΜΕΤΗ – ΕΛΙΣΑΒΕΤ ΦΡΑΓΚΟΥ – ΑΘΑΝΑΣΙΑ ΝΤΑΗ

ΔΙΚΤΥΩΝΟΜΑΣΤΕ ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΙΚΑ (ΘΕΜΑΤΙΚΑ ΔΙΚΤΥΑ ΣΤΗΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ) – ΤΟ ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ ΤΟΥ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΟΥ ΔΙΚΤΥΟΥ «ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΙΚΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ»

Τα θεματικά δίκτυα είναι ένας θεσμός, ο οποίος προωθεί τη συνεργασία μεταξύ σχολείων διαφόρων περιοχών, που διαπραγματεύονται ένα κοινό θέμα. Βασικά χαρακτηριστικά και στόχοι των Δικτύων, είναι η ανταλλαγή εμπειριών και απόψεων μεταξύ μαθητών/τριών και εκπαιδευτικών, η καλλιέργεια αισθήματος συμμετοχής σε μια κοινή προσπάθεια και η ανάπτυξη κοινής δράσης για την πραγματοποίηση των στόχων. Όσον αφορά την Κινηματογραφική Εκπαίδευση δεν υπάρχει ένα ενιαίο θεωρητικό και πρακτικό ευρωπαϊκό πλαίσιο προσέγγισής της, καθώς οι πρακτικές που υιοθετούν οι ευρωπαϊκές χώρες, παρουσιάζουν διαφορές μεταξύ τους (Παπαδόπουλος, 2021) και στην Ελλάδα διαπιστώνεται έλλειμμα εθνικής στρατηγικής όσον αφορά την Κινηματογραφική Εκπαίδευση και τη συστηματική ενσωμάτωση της στο εκπαιδευτικό σύστημα (Study of the current trends and approaches to media literacy in Europe, 2007; Screening literacy country profiles, 2012). Επιπλέον στην βιβλιογραφία αναφέρεται ότι ένας από τους παράγοντες που περιορίζουν την εφαρμογή της Κινηματογραφικής Εκπαίδευσης, είναι η έλλειψη συνεργασίας μεταξύ εκπαιδευτικών κι η έλλειψη δικτύων (European Commission, 2015: Films in Schools Study, 2015 όπ. αναφ. στο Παπαδόπουλος, 2021, σ. 274). Η φιλοσοφία των Δικτύων, σε συνάρτηση με την απουσία Κινηματογραφικής Εκπαίδευσης στην τυπική Εκπαίδευση στην Ελλάδα και την έλλειψη συνεργασίας σχολείων και εκπαιδευτικών, ήταν βασικός προβληματισμός για την ίδρυση του Δικτύου «Κινηματογραφική Εκπαίδευση». Η παρούσα ανακοίνωση αναφέρεται στη σημασία των θεματικών Δικτύων στην εκπαίδευση, στις παιδαγωγικές τους αρχές, στους τρόπους επικοινωνίας, αλληλεπίδρασης και συνεργασίας των μελών τους και στη συμβολή τους στην εκπαιδευτική διαδικασία και παρουσιάζει το παράδειγμα του Περιφερειακού Θεματικού Δικτύου Π.Δ.Ε. Κεντρικής Μακεδονίας “Κινηματογραφική Εκπαίδευση” επιχειρώντας να απαντήσει στα ερωτήματα: Τα δίκτυα ως κοινότητα συνεργασίας και ενδυνάμωσης, σε ποιο βαθμό βοηθούν, ζητήματα παιδαγωγικής του κινηματογράφου; Ποιος ο αντίκτυπος της επιμόρφωσης εκπαιδευτικών σε θέματα Κινηματογραφικής Εκπαίδευσης; Ποιες εκπαιδευτικές προσδοκίες εκπληρώνονται κατά την πρακτική εφαρμογή της Κ.Ε. στην τυπική εκπαίδευση;

Λέξεις-κλειδιά:

όμιλος κινηματογράφου, οπτικοακουστικός γραμματισμός

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΣΙΠΗΤΑΝΟΣ

Η ΚΑΤΑΣΚΕΥΗ ΕΝΟΣ ΝΤΟΚΙΜΑΤΕΡ ΑΠΟ ΜΑ- ΘΗΤΕΣ/ΤΡΙΕΣ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΗΣ ΜΕ ΤΙΤΛΟ: ENTREVISTAALPASADO: DEMOCRACIA Y EUROPA HOY!

Στο πλαίσιο ερευνητικού προγράμματος KA200 χρηματοδοτούμενο από τα ευρωπαϊκά προγράμματα Erasmus μαθητές/τριες του Πειραματικού Γυμνασίου Ρεθύμνου του Πανεπιστημίου Κρήτης σε συνεργασία με σχολεία από Ισπανία, Πορτογαλία, Ιταλία και Γαλλία (σύνολο: 74 μαθητές/τριες) κατασκεύασαν ένα ντοκιμαντέρ με θέμα η Δημοκρατία στην Ευρώπη σήμερα. Ο τίτλος του προγράμματος είναι EntrevistaalPasado: Democracy y Europa hoy (Συνέντευξη με το παρελθόν: Η Δημοκρατία και η Ευρώπη σήμερα). Η δράση βασίστηκε στη θεωρία του γραμματισμού ως αυτοεθνογραφία (Katsarou&Sipitanos, 2019), όπου οι μαθητές/τριες ως αυτοεθνογράφοι γραμματισμού συλλέγουν αρχικά ιστορίες προσωπικές με φωτοστόρι, στη συνέχεια συλλέγουν συνεντεύξεις και στη συνέχεια θετούν ερωτήματα προς απάντηση στους δρόμους ευρωπαϊκών πόλεων. Αρχικά δηλαδή οι μαθητές/τριες βασισμένοι στο πλαίσιο τους αναγνώρισαν τις οικονομικές και κοινωνικές συνθήκες που διαμορφώνουν τις ζωές τους και κατέληξαν σε ερωτήματα, όπως η εκπαίδευση σήμερα και το παρελθόν. Στη συνέχεια έθεσαν αυτά τα ερωτήματα. Για να ενισχυθεί η κριτική σκέψη αλλά και η κριτική ικανότητα οι μαθητές/τριες συνέλεξαν ιστορίες και στοιχεία αναφορικά με τη ζωή στην αρχαία Ελλάδα, αρχαία Ρώμη, αλλά και τους θεσμούς που διαμορφώνουν την Ευρώπη σήμερα. Τα ερωτήματα που οι μαθητές συνέλεξαν απαντήθηκαν με δύο τρόπους. Ο πρώτος τρόπος αφορούσε το τι συνέβαινε στο παρελθόν. Για το λόγο αυτό στήθηκε και μαγνητοφωνήθηκε συνέντευξη με το παρελθόν με σημαντικές προσωπικότητες όπως ο Σωκράτης και η Υπατία. Το δεύτερο μέρος αφορούσε τη συλλογή συνεντεύξεων από το δρόμο, όπου οι μαθητές σε Στρασβούργο, Λυών, Μιλάνο, Βερόνα, Χανιά, Ρέθυμνο και Ηράκλειο έθεσαν ερωτήσεις σε περαστικούς. Το αποτέλεσμα ήταν η κατασκευή ενός ντοκιμαντέρ. Παράλληλα, καθόλη τη διάρκεια συλλέχθηκαν ερωτηματολόγια από μαθητές/τριες και εκπαιδευτικούς, όπως και ημερολόγια και τελικές αναφορές των μαθητών/τριών. Τα ερωτηματολόγια αναλύθηκαν με θεματική ανάλυση. Τα αποτελέσματα έδειξαν πως η σύνδεση με το παρελθόν, αλλά και η σύνδεση με το οικογενειακό και προσωπικό περιβάλλον των μαθητών/τριών σε συνδυασμό με τον οπτικό και κινηματογραφικό γραμματισμό είναι σε θέση να ενεργοποιήσουν του

μαθητές/τριες, να εμπλουτίσουν τη μαθησιακή διαδικασία αλλά και να ευαισθητοποιήσουν τους μαθητές/τριες, δίδοντας τους την ευκαιρία να δράσουν ως ενεργά μέλη της κοινότητας τους. Στην εισήγηση αυτή θα παρουσιαστούν αποσπάσματα από το ντοκιμαντέρ, αλλά και τα αποτελέσματα της ερευνητικής εργασίας.

Λέξεις-κλειδιά:

φωνή μαθητών/τριών, δημοκρατία, γραμματισμός, συμμετοχική έρευνα δράση, αυτοεθνογραφία

ΣΚΟΠΕΤΕΑΣ ΙΩΑΝΝΗΣ – ΚΑΤΕΡΙΝΑ ΓΙΩΤΟΠΟΥΛΟΥ

ΟΙ ΟΠΤΙΚΟΑΚΟΥΣΤΙΚΕΣ ΤΕΧΝΕΣ ΣΤΗ ΣΧΟΛΙΚΗ ΗΛΙΚΙΑ: Η ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΤΩΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ

Νέοι και νέες σχολικής ηλικίας έρχονται σε επαφή με την τέχνη της κινούμενης εικόνας ενώ παρακολουθούν ταινίες, συζητούν και μοιράζονται απόψεις μέσα στην τάξη ή δημιουργούν οι ίδιοι/ες οπτικοακουστικά έργα. Οι ταινίες συνδέονται άμεσα με κοινωνικά ζητήματα, όπως ο ρατσισμός, το προσφυγικό, το φύλο κ.ά. αλλά και με την καλλιτεχνική διάσταση της κινηματογραφικής δημιουργίας. Αυτά μπορεί να συμβαίνουν τόσο στο σχολείο όσο και σε μαθήματα κινηματογραφικής και οπτικοακουστικής εκπαίδευσης ή δραστηριότητες που διοργανώνονται από κινηματογραφικούς φορείς, φεστιβάλ και άλλες πρωτοβουλίες. Οι εκπαιδευτικοί σε όλες αυτές τις περιπτώσεις είναι είτε κινηματογραφιστές είτε εκπαιδευτικοί Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης διαφόρων ειδικοτήτων. Σειρά από ερωτήματα ανακύπτουν: αρκούν οι καλλιτεχνικές δεξιότητες και σχετικές τεχνικές γνώσεις, για να είναι κανείς εκπαιδευτικός σε αυτό αντικείμενο; Αρκεί η σιναφιλία των εκπαιδευτικών των σχολείων για να εμπλέξουν τους μαθητές και τις μαθήτριες στην τέχνη του κινηματογράφου και να τους εμπνεύσουν να δημιουργήσουν δικά τους οπτικοακουστικά έργα; Τι παιδαγωγικό πλαίσιο και τι εκπαιδευτικές πρακτικές πρέπει να πλαισιώνουν τα σχετικά μαθήματα; Πώς πρέπει να είναι εκπαιδευμένοι οι εκπαιδευτικοί για να διαχειριστούν τέτοια θέματα σε τέτοιο κοινό; Επιχειρούμε να απαντήσουμε σε αυτά τα ερωτήματα και να στοχαστούμε πάνω στην εκπαίδευση των εκπαιδευτικών (που χρησιμοποιούν ή καλλιεργούν τον κινηματογράφο) σε προπτυχιακό, μεταπτυχιακό ή σεμιναριακό επίπεδο με μαθήματα από το πεδίο των επιστημών της αγωγής και της διδακτικής της τέχνης και του κινηματογράφου. Με άλλα λόγια, μας απασχολούν οι διαφορετικές προσεγγίσεις και πρακτικές κινηματογραφικής εκπαίδευσης που έχουν διαμορφωθεί, καθώς και η παιδαγωγική και η καλλιτεχνική σκευή που χρειάζεται να διαθέτουν οι εκπαιδευτικοί, ώστε οι ταινίες ως εργαλείο ή ως πεδίο δημιουργίας να έχουν λειτουργικό και δημιουργικό χαρακτήρα.

Λέξεις-κλειδιά:

εκπαίδευση εκπαιδευτικών, πανεπιστήμιο, παιδαγωγικό πλαίσιο

ΧΡΙΣΤΙΝΑ ΣΜΑΡΟΠΟΥΛΟΥ – ΑΙΚΑΤΕΡΙΝΗ ΒΑΣΙΟΥ

ΕΠΙΜΟΡΦΩΣΗ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΚΑΙ ΣΥΝΑΙΣΘΗΜΑΤΙΚΗΣ ΜΑΘΗΣΗΣ ΜΕΣΩ ΝΕΩΝ ΜΟΡΦΩΝ ΟΠΤΙΚΟΑΚΟΥΣΤΙΚΗΣ ΕΚΦΡΑΣΗΣ ΚΑΙ ΨΗΦΙΑΚΩΝ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΩΝ

Η κοινωνική και συναισθηματική μάθηση έχει ως στόχο την καλλιέργεια δεξιοτήτων, όπως η αυτεπίγνωση, η αυτοδιαχείριση, η κοινωνική επίγνωση, οι δεξιότητες σχέσεων και η υπεύθυνη λήψη αποφάσεων, οι οποίες συμβάλουν στην ακαδημαϊκή επιτυχία και στην ευημερία του ατόμου στη ζωή γενικότερα. Οι ραγδαίες εξελίξεις και οι δυνατότητες που εισήχθησαν με την άφιξη της τεχνητής νοημοσύνης σηματοδοτούν την έναρξη μιας νέας εποχής στην εκπαίδευση. Η επαυξημένη πραγματικότητα, οι ψηφιακές δημιουργίες και η τεχνητή νοημοσύνη μπορούν να αξιοποιηθούν ως εργαλεία της κοινωνικής και συναισθηματικής μάθησης για την καλλιέργεια δεξιοτήτων, παρέχοντας μαθησιακές εμπειρίες με ποικίλες, περιεκτικές και πλουραλιστικές προοπτικές. Η παρούσα εισήγηση αφορά νέες μορφές οπτικοακουστικής έκφρασης και ψηφιακές δημιουργίες, οι οποίες αξιοποιήθηκαν για την επιμόρφωση φοιτητικού πληθυσμού στην κοινωνική και συναισθηματική μάθηση. Συμμετείχαν συνολικά 150 φοιτητές/ριες-υποψήφιοι/ες εκπαιδευτικοί, στο πλαίσιο ημερίδας που διοργανώθηκε από το Παιδαγωγικό Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης του Πανεπιστημίου Κρήτης. Ο σκοπός της επιμόρφωσης ήταν να ασκηθούν οι φοιτητές/ριες σε πρακτικές καλλιέργειας κοινωνικών και συναισθηματικών δεξιοτήτων με τη χρήση οπτικοακουστικών προϊόντων (animation και ψηφιακές δημιουργίες). Συγκεκριμένα, αξιοποιήθηκε προβολή animation για να γίνει παρουσίαση του βιβλίου "To Neon", το οποίο εικονογραφήθηκε με τη βοήθεια της τεχνητής νοημοσύνης και λογισμικών, προκειμένου να «ζωντανέψουν» οι εικόνες και να προστεθεί αφήγηση και μουσική υπόκρουση. Μέσω των οπτικοακουστικών προϊόντων αναδείχθηκαν θέματα σχετικά με την ταυτότητα του φύλου και τα στερεότυπα που συνδέονται με αυτό και καλλιεργήθηκε η ενσυναίσθηση και ο αλληλοσεβασμός. Τέλος, πραγματοποιήθηκε ψηφιακή αξιολόγηση, στην οποία τέθηκαν στους/τις συμμετέχοντες/ουσες ερωτήματα με σκοπό τον προβληματισμό, την υιοθέτηση στάσεων και την άρση των προκαταλήψεων. Η εισήγηση αναδεικνύει την αξιοποίηση οπτικοακουστικών προϊόντων σε επιμορφώσεις κοινωνικής και συναισθηματικής μάθησης στην πανεπιστημιακή εκπαίδευση.

Λέξεις-κλειδιά:

κοινωνική και συναισθηματική μάθηση, οπτικοακουστική έκφραση, ψηφιακή δημιουργία, επιμόρφωση, πανεπιστημιακή εκπαίδευση

ΑΛΙΒΙΖΟΣ (ΛΟΪΖΟΣ) ΣΟΦΟΣ - ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΣΠΑΝΟΣ

ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΒΙΝΤΕΟ ΚΑΙ ΔΙΑΠΟΛΙΤΙΣΜΙΚΗ ΙΚΑΝΟΤΗΤΑ

Το άρθρο παρουσιάζει το διεπιστημονικό πλαίσιο ανάπτυξης οπτικοακουστικής και διαπολιτισμικής ικανότητας, όπως αυτό εφαρμόζεται στο Παιδαγωγικό Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης στο Πανεπιστήμιο Αιγαίο στο πλαίσιο του μαθήματος με τίτλο «Εργαστήριο εκπαιδευτικής ταινίας και διαφοροποιημένου εκπαιδευτικού υλικού σε διαπολιτισμικά περιβάλλοντα για τη συμπερίληψη ευάλωτων ομάδων». Πιο συγκεκριμένα εφαρμόζεται μοντέλο ενσωμάτωσης σύμφωνα με το οποίο οι φοιτητές/τριες μέσα από τη μελέτη θεματικών περιοχών και την εφαρμοσμένη πρακτική, αναπτύσσουν δεξιότητες και στα δύο επιστημονικά πεδία. Αναφορικά με το πρώτο επιστημονικό πεδίο, αυτό της διαπολιτισμικής εκπαίδευσης, γίνεται μελέτη των διαστάσεων της διαπολιτισμικής ικανότητας και εξετάζονται ψηφιακά εργαλεία τα οποία μπορούν να αξιοποιηθούν για την ενδυνάμωσή της. Στο πλαίσιο αυτό αξιοποιείται ο επεξεργασμένος πίνακας 2 διαστάσεων που εμπεριέχει πολιτισμικούς στόχους στην εκπαίδευση. Το δεύτερο επιστημονικό πεδίο, που σχετίζεται με την ανάπτυξη της οπτικοακουστικής παιδείας σε ανερχόμενους εκπαιδευτικούς, πραγματοποιείται με εισαγωγικές πληροφορίες που σχετίζονται με την γλώσσα και συμβάσεις από τον οπτικοακουστικό χώρο, ενώ στη συνέχεια ακολουθείται συγκεκριμένη μεθοδολογία την ανάπτυξη σύντομου εκπαιδευτικού βίντεο από κάθε φοιτητή/τρια και την δημιουργία εκπαιδευτικού τετραδίου εργασίας πάνω στο βίντεο που έχει παραχθεί. Στο πλαίσιο της εφαρμοσμένης πρακτικής, φοιτητές/τριες πραγματοποιούν μία σειρά από ενέργειες όπως συγγραφή σεναρίου, κινηματογράφιση, μοντάζ, δημιουργία δραστηριοτήτων εμπλοκής. Έχουν επίσης τη δυνατότητα να πειραματίζονται με πιο συγκεκριμένες τεχνικές, όπως η αξιοποίηση του autocue, η δημιουργία εφέ με πράσινο πανί και άλλα. Η εργαστηριακή παραγωγή εκπαιδευτικών βίντεο ολοκληρώνεται με την αποτίμηση του παραχθέντος έργου βάσει κριτηρίων ποιότητας των βίντεο, όπως αυτά έχουν διατυπωθεί στην σχετική βιβλιογραφία. Μέσω αυτής της διαδικασίας οι φοιτητές/τριες έχουν δυνατότητα να αναπτύξουν ικανότητες και δεξιότητες δημιουργίας οπτικοακουστικού βίντεο, ενισχύοντας την ευαισθητοποίηση και την κριτική τους σκέψη σε θέματα διαπολιτισμικής εκπαίδευσης.

Λέξεις-κλειδιά:

οπτικοακουσική ικανότητα, διαπολιτισμική ικανότητα, διαπολιτισμικά περιβάλλοντα, διαπολιτισμική εκπαίδευση

ΕΥΦΡΟΣΥΝΗ ΤΖΙΑΦΑΛΙΑ – ΣΜΑΡΑΓΔΗ ΓΑΛΗΜΙΤΑΚΗ

ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΝΤΟΚΙΜΑΝΤΕΡ ΣΕ ΣΧΟΛΙΚΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ: ΜΕΛΕΤΗ ΠΕΡΙΠΤΩΣΗΣ ΕΝΗΛΙΚΩΝ ΜΑΘΗΤΩΝ/ΤΡΙΩΝ (ΕΚΠΑΙΔΕΥΟΜΕΝΩΝ)

Η εκπαιδευτική δράση “Δημιουργία ντοκιμαντέρ σε σχολικό περιβάλλον” πραγματοποιήθηκε στο Σχολείο Δεύτερης Ευκαιρίας (Σ.Δ.Ε.) Χανίων, στο πλαίσιο σχεδίου δράσης (project) με τον τίτλο “Δημιουργία ντοκιμαντέρ”, το σχολικό έτος 2019-2020. Είχε διάρκεια ενός έτους και ήταν απόρροια του εκπαιδευτικού προγράμματος Σινεμά του Φεστιβάλ Κινηματογράφου Χανίων. Παραγόμενο αποτέλεσμα ήταν η ταινία μικρού μήκους “Μην πεις ποτέ σου Είναι αργά”. Συμμετείχαν 10 εκπαιδευόμενοι/ες, Έλληνες και αλλοδαποί, από τον Α και τον Β κύκλο και 2 εκπαιδύτριες. Οι συναντήσεις της ομάδας πραγματοποιούνταν σε εβδομαδιαία βάση για 3 διδακτικές ώρες. Οι στόχοι-προσδοκίες της δράσης ήταν οι εκπαιδευόμενοι/ες να καλλιεργήσουν την κινηματογραφική παιδεία, να γνωρίσουν τα στάδια υλοποίησης ενός ντοκιμαντέρ, να εκφραστούν, να συνεργαστούν και τελικά να δημιουργήσουν μια ταινία τεκμηρίωσης επανεκτιμώντας την εκπαιδευτική διαδικασία. Για την υλοποίηση του ντοκιμαντέρ πραγματοποιήθηκαν δύο συναντήσεις με τη δημιουργική ομάδα του Φεστιβάλ Κινηματογράφου Χανίων για κατευθυντήριες γραμμές και θεωρητικό υλικό (γενικές οδηγίες σεναρίου/γυρίσματος, οδηγός συνέντευξης). Ακολούθησαν αναζήτηση αρχειακού υλικού και πρωτότυπης μουσικής επένδυσης, γύρισμα στον χώρο του σχολείου και επιλογή αποσπασμάτων από τις συνεντεύξεις για το μοντάζ. Τέλος προβολή της ταινίας στο 8ο Φεστιβάλ Κινηματογράφου Χανίων και διάχυσή της. Πρόκειται για μια πολύ ενδιαφέρουσα και σημαντική εκπαιδευτική δράση, όχι μόνο για τη χαρά της δημιουργίας, αλλά και για την ενίσχυση της αυτοεικόνας των ενήλικων μαθητών/τριών καθώς και για τον μετασχηματισμό πρότερων.

Λέξεις-κλειδιά:

δημιουργία ντοκιμαντέρ, ενήλικες, έκφραση, καλλιέργεια κινηματογραφικής παιδείας, αξία της Διά Βίου Μάθησης.

ΕΥΦΡΟΣΥΝΗ ΤΖΙΑΦΑΛΙΑ – ΣΜΑΡΑΓΔΗΓΑΛΗΜΙΤΑΚΗ

Η ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΙΚΗ ΛΕΣΧΗ ΣΤΟ ΣΧΟΛΕΙΟ - ΜΕΛΕΤΗ ΠΕΡΙΠΤΩΣΗΣ ΕΝΗΛΙΚΩΝ ΜΑΘΗΤΩΝ/ΤΡΙΩΝ (ΕΚΠΑΙΔΕΥΟΜΕΝΩΝ)

Το σχολικό έτος 2021-22 υλοποιήθηκε το εκπαιδευτικό πρόγραμμα του Φεστιβάλ Κινηματογράφου Χανίων "Κινηματογραφική Λέσχη στο σχολείο" στο Σχολείο-Δεύτερης Ευκαιρίας (Σ.Δ.Ε.) Χανίων ως μέρος του Σχεδίου Δράσης - project: «Κινηματογράφος στο σχολείο: από τη θεωρία στην πράξη», παράλληλα με το εκπαιδευτικό πρόγραμμα του Φεστιβάλ Κινηματογράφου Χανίων «Δημιουργία ταινίας σε σχολικό περιβάλλον». Συμμετείχαν 12 εκπαιδευόμενοι/ες (Έλληνες & αλλοδαποί), μεταξύ τους 2 κωφοί εκπαιδευόμενοι/ες καθώς και 1 διερμηνέας νοηματικής γλώσσας (Ε.Ν.Γ.) και 2 εκπαιδευτές. Το project υλοποιούνταν κάθε Πέμπτη στο Σχολείο Δεύτερης Ευκαιρίας (Σ.Δ.Ε.) Χανίων για 3 διδακτικές ώρες. Μέσω της εκπαιδευτικής πλατφόρμας <https://e-learning.cff-e-edu.gr/> πραγματοποιήσαμε 8 διαδικτυακές συναντήσεις με παραδοτέες εργασίες με την επιμορφωτική ομάδα του Φεστιβάλ Κινηματογράφου Χανίων. Επιδιώξαμε με βιωματικές δράσεις οι εκπαιδευόμενοι/ες να καλλιεργήσουν την κινηματογραφική παιδεία μέσω δραστηριοτήτων, να έρθουν σε επαφή με ταινίες μικρού μήκους (animation, ντοκιμαντέρ), να υιοθετήσουν την ενεργητική θέση στην παρακολούθηση ταινιών, να αναπτύξουν κριτική σκέψη, να εκφραστούν μέσω δημιουργικής γραφής και τέλος, να συνεργαστούν ομαδικά και δημιουργικά. Στον σχεδιασμό των δραστηριοτήτων για την προσέγγιση κάθε ταινίας συμπεριλάβαμε προτεινόμενες δραστηριότητες που αφορούσαν σε πολιτιστικούς -τεχνικούς κώδικες και διαθεματικές δραστηριότητες. Με τη βοήθεια του διερμηνέα νοηματικής (Ε.Ν.Γ.), οι δύο κωφοί εκπαιδευόμενοι συμμετείχαν σε όλες τις δραστηριότητες. Παρακολουθώντας ταινίες χωρίς λόγια η ομάδα λειτούργησε ισότιμα, καθώς επικεντρωνόμασταν στις εκφράσεις του προσώπου, στη γλώσσα του σώματος και γενικά στην εικόνα. Παρατηρήσαμε ότι οι ενήλικες ως θεατές προσεγγίζουν διαφορετικά τον τρόπο με τον οποίο νοηματοδοτούν τις κινηματογραφικές ταινίες σε σχέση με τα παιδιά. Συνοψίζοντας, θεωρούμε ότι οι εκπαιδευόμενοι μετά τη συμμετοχή τους στο εκπαιδευτικό πρόγραμμα είναι σε θέση να κάνουν ομαδική και κριτική θέαση ταινίας. Καλλιέργησαν την κριτική τους σκέψη και την κινηματογραφική τους κουλτούρα. Συμμετείχαν δημιουργικά & ισότιμα σε όλες τις δραστηριότητες (κωφοί & ακούοντες) καλλιεργώντας τη συμπερίληψη μέσω της ενσυναίσθησης και ενισχύοντας την αυτοεικόνα τους.

Λέξεις-κλειδιά:

Κινηματογραφική Λέσχη, ενήλικες, καλλιέργεια κινηματογραφικής παιδείας, ενεργητική θέαση.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΧΑΤΖΕΛΕΝΗΣ - ΕΙΡΗΝΗ ΠΑΠΑΔΑΚΗ

ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟΣ ΓΡΑΜΜΑΤΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΟΣ: ΤΟ ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ ΤΩΝ ΜΟΥΣΕΙΩΝ ΣΕ ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΙΚΕΣ ΑΦΗΓΗΣΕΙΣ

Οι ταινίες θεωρούνται ταυτόχρονα ως πολιτιστικά προϊόντα/έργα τέχνης και ως μέσα επικοινωνίας. Η κινηματογραφική βιομηχανία χαρακτηρίστηκε, στην πραγματικότητα, πρώτα ως μέσο επικοινωνίας και πολλά χρόνια αργότερα ως μορφή τέχνης. Έχοντας εμπνεύσει την έννοια της «πολιτισμικής βιομηχανίας» (Σχολή της Φρανκφούρτης), ο κινηματογράφος δέχθηκε αρχικά κριτική ως παραγωγός τυποποιημένου και εμπορευματοποιημένου περιεχομένου που απευθυνόταν σε μαζικό κοινό και αργότερα επαίνους ως προσπάθεια εκδημοκρατισμού πολιτιστικών πρακτικών (Σχολή του Μπέρμινγχαμ). Οι ταινίες θεωρούνται σήμερα ως πηγές γνώσης (Cavell, 1979; Wartemberg, 2015), καθώς μπορούν να αναπαραστήσουν το παρελθόν, να ταξιδέψουν τους θεατές στο χωροχρόνο, να διαμεσολαβήσουν την κοινωνική και προσωπική μνήμη, «να επανακαθορίσουν τις σημασίες του παρελθόντος και να διανοίξουν νέες οπτικές σε κυρίαρχες αναγνώσεις» (Δερμεντζόπουλος και Καλούδη, 2022). Πολλές ταινίες έχουν σήμερα αναλυθεί ως πρωτότυπες ιστορικές πηγές (Bailey, 2021). Το κείμενο αυτό εξετάζει τις ταινίες ως μέσα που προσφέρουν στους θεατές εκδημοκρατισμένη οπτική πρόσβαση σε πολιτιστική πληροφορία, ενδυναμώνοντας το πολιτιστικό τους κεφάλαιο—την έξη (Bourdieu, 2015). Οι συγγραφείς εστιάζουν στον τρόπο με τον οποίο οι ταινίες διαμεσολαβούν σημαντικά μουσεία—τα κτίρια και τα εκθέματά τους, καθώς και την ιστορία και την αξία τους. Ταινίες όπως “Blackmail” και “Vertigo” (1958) του Hitchcock (1929), “Bringing up Baby” (1939) του Hawkes και “Manhattan” (1979) του Allen, αλλά και εισπρακτικές επιτυχίες του Hollywood όπως “The Da Vinci Code” (2006), “Illuminati” (2009) και “A Night at the Museum”, έχουν παρουσιάσει μουσεία όπως το Βρετανικό Μουσείο και το Λούβρο ως παρασκήνια σε σκηνές δράσης, εξοικειώνοντας το κινηματογραφικό κοινό με τους πολιτιστικούς χώρους. Ταυτόχρονα, ταινίες όπως “Museum Hours” του Cohen (2012), “Band of Outsiders” του Godard (1964) και “The Dreamers” (2003) του Bertolucci ξετυλίγουν την πλοκή τους μέσα σε συγκεκριμένα μουσεία και καταφέρνουν να μεταφέρουν στο κοινό παιδαγωγική πληροφορία σχετικά με έργα τέχνης και πολιτιστικές πηγές. Το άρθρο εστιάζει τις περιπτώσεις τριών ταινιών: “The Mysteries of Hieronymus Bosch” του

José Luis López-Linarez (2016), που παρουσιάζει το Prado στη Μαδρίτη, “Russian Ark” (2002) και “Francophonía” (2015), του Alexander Sokurov, που παρουσιάζουν το Hermitage Museum στην Αγία Πετρούπολη και το Λούβρο στο Παρίσι αντίστοιχα. Οι συγγραφείς αναλύουν τις ταινίες αυτές με μεθοδολογικά εργαλεία όπως η ανάλυση περιεχομένου και η σημειωτική ανάλυση και συμπεραίνουν ότι δίνοντας στο κοινό πρόσβαση σε διεθνείς πολιτιστικούς οργανισμούς, ο κινηματογράφος μπορεί να ενδυναμώσει ή/και να διευρύνει το πολιτιστικό κεφάλαιο που δημιουργείται από την οικογένεια, το σχολείο ή κάθε μορφή θεσμικού παιδαγωγικού πλαισίου, συντελώντας στη διαμόρφωση «πολιτιστικών επισκεπτών/ τουριστών» την ανάπτυξη, δηλαδή, κοινού για τα μουσεία και την αύξηση του τουρισμού στις περιοχές που φιλοξενούν τα μουσεία αυτά.

Bailey, S.C.M. (2021). *Approaching Recent World History Through Film*. London: Routledge.

Bourdieu, P. (2015). *Distinction: A Social Critique of the Judgement of Taste*. London: Routledge.

Cavell, S. (1979). *The World Viewed: Reflections on the Ontology of Film, Enlarged Edition*. Cambridge, MA: Harvard University Press.

Δερμεντζόπουλος, Χ, Καλούδη, Κ. (2022). Σινεμά και Ιστορία: Η μνήμη μιας χώρας και οι χώρες της μνήμης. *Θεάτρου Πόλις. Διεπιστημονικό περιοδικό για το θέατρο και τις τέχνες*, 9-13. <https://doi.org/10.12681/30794>

Wartemberg, T. (2015). “Philosophy of Film” in the *Stanford Encyclopedia of Philosophy*, accessed 05/01/2024.

Λέξεις-κλειδιά:

Κινηματογράφος, πολιτιστικός γραμματισμός, μουσεία

ΣΤΕΛΛΑ ΧΑΤΖΗΜΙΧΕΛΑΚΗ

ΤΟ «ΚΟΚΚΙΝΟ ΜΠΑΛΟΝΙ» ΩΣ ΘΕΑΤΡΟΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ

Η διδακτική πρόταση αφορά στην δημιουργία και εφαρμογή ενός θεατροπαιδαγωγικού προγράμματος στο πλαίσιο της θεατρικής αγωγής με αφορμή την ταινία «Το κόκκινο μπαλόνι» του Albert Lamorisse η οποία προβλήθηκε και προσεγγίστηκε με βιωματικό τρόπο.

Το πρόγραμμα εφαρμόστηκε στο πλαίσιο του μαθήματος της θεατρικής αγωγής, σε δυο τμήματα Δ' Δημοτικού στο 4ο Δημοτικό σχολείο Περάματος και ολοκληρώθηκε πολύ πρόσφατα. Διάρκεια: 5 διδακτικές ώρες (Δεκέβριος - Ιανουάριος 2024). Στόχος: Διερεύνηση των νοημάτων της ταινίας με βιωματικό τρόπο μέσω τεχνικών εκπαιδευτικού δράματος και διερευνητικής δραματοποίησης. Επαφή των μαθητών/τριών με βασικές κινηματογραφικές έννοιες (πλάνο, κάδρο, σκηνή, μοντάζ). Η προβολή της ταινίας έγινε σε 3 μαθήματα, καθώς ανά τακτά διαστήματα, την σταματούσαμε σε κρίσιμα σημεία προκειμένου να ερωτηθούν τα παιδιά ποιά πίστευαν ότι θα ήταν η εξέλιξή της. Στην συνέχεια χωριζόντουσαν σε ομάδες και παρουσίαζαν την δική τους εκδοχή - σενάριο για την εξέλιξη της ταινίας. Συνεχίζαμε βλέποντας την εκδοχή του σκηνοθέτη. Χρησιμοποιήθηκε η τεχνική της παγωμένης εικόνας και της διερεύνησης σκέψης καθώς και η τεχνική της αναπαράστασης αλλά και η τεχνική του διαδρόμου συνείδησης, προκειμένου να διερευνηθεί η σκέψη του εκάστοτε ήρωα που επιλέγαμε να αναλύσουμε από την ταινία. Στα τελευταία δύο μαθήματα ξαναείδαμε σκηνές από την ταινία, αυτή τη φορά αναλύοντας ορισμένα τεχνικά στοιχεία, όπως τα πλάνα συζητώντας τι εξυπηρετούσαν τα γενικά και τι τα κοντινά πλάνα, αλλά και την σημασία της διαδοχής των εικόνων (μοντάζ). Ολοκληρώσαμε το πρόγραμμα με την δημιουργία δι-αφορετικών «τρέιλερ», όπου τα παιδιά χωρισμένα σε ομάδες, έπρεπε να αναπαραστήσουν τα πιο σημαντικά σημεία της ταινίας μέσα σε 1 λεπτό. Με αφορμή την ταινία διερευνήθηκαν έννοιες όπως: φιλία, μοναξιά, μπούλινγκ και ακολούθησαν πολύ ενδιαφέρουσες συζητήσεις ενώ στο τέλος του προγράμματος, ζήτησαν να κάνουμε την δική μας ταινία με ένα κόκκινο μπαλόνι, κάτι το οποίο σκοπεύουμε να πραγματοποιήσουμε το επόμενο διάστημα. Αυτό από μόνο του μας κάνει να πιστεύουμε ότι το πρόγραμμα είχε πλήρη επιτυχία.

Λέξεις-κλειδιά:

Το Κόκκινο Μπαλόνι, θεατροπαιδαγωγικό πρόγραμμα, θεατρική αγωγή, πρωτοβάθμια εκπαίδευση

ΝΑΣΙΑ ΧΟΥΡΜΟΥΖΙΑΔΗ – ΕΛΕΝΗ ΓΑΛΑΝΗ – ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΑ ΝΙΚΟΛΟΠΟΥΛΟΥ

ΤΟ ΟΠΤΙΚΟΑΚΟΥΣΤΙΚΟ ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟ ΩΣ ΑΦΗΓΗΜΑΤΙΚΟ ΘΡΑΥΣΜΑ. ΑΠΟ ΤΟ ΚΙΝΗΜΑ- ΤΟΓΡΑΦΙΚΟ ΣΤΟ ΕΚΘΕΣΙΑΚΟ ΜΟΝΤΑΖ.

Τις τελευταίες δεκαετίες, ολοένα και περισσότερα μουσεία αξιοποιούν βιντεοπροβολές, επειδή, όπως συνήθως λέγεται, προσθέτουν «ζωντανία» στις εκθέσεις και τις καθιστούν περισσότερο ελκυστικές για τους επισκέπτες. Καθώς, ωστόσο, καμία σχετική έρευνα δεν τεκμηριώνει μια παρόμοια θετική συμβολή, αξίζει τον κόπο να εξετάσει κανείς συστηματικότερα τον ρόλο που θα μπορούσαν να παίξουν οι κάθε είδους προβολές μέσα στο εκθεσιακό περιβάλλον. Τα τελευταία χρόνια, αυτό το θέμα, μεταξύ άλλων, μας απασχολεί στο Εργαστήριο Μουσειολογίας του Πανεπιστημίου Αιγαίου, σε μια προσπάθεια διερεύνησης σε βάθος της εκθεσιακής πρακτικής είτε αυτή αναπτύσσεται από κάποιον μουσειακό φορέα είτε όχι. Με βασική αρχή προσέγγισης της έκθεσης ως μία τριδιάστατη πολυμεσική αφήγηση, διερευνούμε το πώς τα οπτικοακουστικά αντικείμενα μπορούν να λειτουργήσουν ως οργανικά συστατικά ενός σύνθετου εκθεσιακού μοντάζ και όχι ως αυτόνομες οντότητες, όπως συμβαίνει στη συντριπτική πλειονότητα των τυπικών εκθέσεων. Στην παρούσα ανακοίνωση, θα παρουσιαστεί ως μελέτη περίπτωσης η αξιοποίηση ποικίλων οπτικοακουστικών αντικειμένων στην έκθεση «Μυτιλήνη τη 26 Σεπτεμβρίου 1922. Έκθεση με αφορμή ένα ημερολόγιο» που αποτέλεσε την εκθεσιακή μας αντίδραση στην πρόκληση της επετείου για τα εκατό χρόνια από τη Μικρασιατική καταστροφή. Στην έκθεση αυτή, τα οπτικοακουστικά αντικείμενα δημιουργήθηκαν έχοντας, εξ αρχής, στόχο το πώς θα συνδιαλέγονται συνεχώς με τα υπόλοιπα αφηγηματικά μέσα, τον λόγο, τα φυσικά τριδιάστατα πράγματα και τον ήχο, τόσο όσο αφορά το περιεχόμενό τους όσο και την κινηματογραφική γλώσσα. Στη συνέχεια, ο τρόπος προβολής τους υπερέβαινε τα τυπικά συμβατικά κάδρα, εγκαθιδρύοντας μία νέα σχέση ανάμεσα στην προβαλλόμενη εικόνα και το χώρο, όπως και ανάμεσα στην προβαλλόμενη εικόνα και τον θεατή. Τέλος, η χρονικότητα της προβολής εμπλεκόταν με τις υπόλοιπες εκθεσιακές χρονικότητες, στο πλαίσιο μιας σύνθετης ενορχήστρωσης που είχε ως στόχο τη δημιουργία μιας πλούσιας αφηγηματικής εμπειρίας.

Λέξεις-κλειδιά:

οπτικοακουστικό αντικείμενο, έκθεση, εκθεσιακή αφήγηση, μαρτυρίες

ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΥ

ΣΤΑΣΕΙΣ ΚΑΙ ΑΝΤΙΛΗΨΕΙΣ ΤΩΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΞΙΟΠΟΙΗΣΗ ΤΟΥ ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΟΥ ΣΤΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑ ΤΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ

Η παρούσα ερευνητική μελέτη αφορά τη διερεύνηση των στάσεων και των αντιλήψεων των εκπαιδευτικών αναφορικά με την παιδαγωγική αξιοποίηση του Κινηματογράφου στη διδασκαλία της Ιστορίας. Πέρα από την επισκόπηση της πρόσφατης διεθνούς βιβλιογραφίας και των σχετικών μελετών, η έρευνα στηρίζεται σε δεδομένα που συλλέχθηκαν μέσω ερωτηματολογίου στο οποίο κλήθηκαν να απαντήσουν εν ενεργεία εκπαιδευτικοί πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης που διδάσκουν το μάθημα της Ιστορίας. Οι ερωτήσεις ήταν κλειστού τύπου και περιελάμβαναν ορισμένα βασικά ερωτήματα σχετικά με το βαθμό χρήσης κινηματογραφικού υλικού στην εκπαιδευτική πράξη, το είδος και τον σκοπό των ταινιών, τις προκλήσεις και τα εμπόδια που αντιμετωπίζουν, καθώς και το βαθμό επίτευξης των εκπαιδευτικών και διδακτικών στόχων που τίθενται. Σκοπός της έρευνας είναι η ανάδειξη της αναγκαιότητας ένταξης του Κινηματογράφου στην καθημερινή εκπαιδευτική πραγματικότητα, και συγκεκριμένα στο διδακτικό αντικείμενο της Ιστορίας, προκειμένου να αναπτυχθούν οι δεξιότητες της ιστορικής κριτικής σκέψης των μαθητών και να καλλιεργηθεί η ενσυναίσθηση. Παράλληλα, μέσω των συμπερασμάτων της έρευνας επιχειρείται να ανοίξει μια συζήτηση που θα φωτίσει περισσότερες πτυχές, διερευνώντας τα εμπόδια και τις δυσκολίες αυτού του εγχειρήματος, ούτως ώστε να αναδειχθούν διδακτικές πρακτικές που θα καταστήσουν την ιδέα εφαρμόσιμη και υλοποιήσιμη. Η ερμηνεία των αποτελεσμάτων της έρευνας καταδεικνύει την θετική πρόθεση της πλειονότητας των εκπαιδευτικών για χρήση και αξιοποίηση κινηματογραφικού υλικού στη διδασκαλία της Ιστορίας, με κυριότερη προτίμηση στο είδος του ντοκιμαντέρ. Ωστόσο, διατυπώνονται προβληματισμοί και ανησυχίες που αφορούν στη διαδικασία της επιλογής των ταινιών, ενώ, τέλος, επισημαίνονται οι ελλείψεις υλικοτεχνικές υποδομές στις σχολικές δομές, καθώς και η απουσία επιμόρφωσης των εκπαιδευτικών στον κινηματογραφικό/οπτικοακουστικό γραμματισμό.

Λέξεις-κλειδιά:

κινηματογραφικός γραμματισμός, Κινηματογράφος, διδασκαλία Ιστορίας

Π Ρ Ο Φ Ο Ρ Ι Κ Ε Σ

εξ αποστάσεως

Ε Ι Σ Η Γ Η Σ Ε Ι Σ

ΡΟΖΗ ΤΡΙΑΝΤΑΦΥΛΛΙΑ ΑΓΓΕΛΑΚΗ

ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΚΕΣ ΔΙΑΣΚΕΥΕΣ ΚΑΙ ΠΡΑΚΤΙΚΕΣ ΟΠΤΙΚΟ-ΑΚΟΥΣΤΙΚΟΥ ΓΡΑΜΜΑΤΙΣΜΟΥ ΣΤΗ ΔΕΥΤΕΡΟΒΑΘΜΙΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ.

Η Άλκη Ζέη (1923-2020) αποτελεί μία από τις πλέον εξέχουσες προσωπικότητες στον χώρο της σύγχρονης ελληνικής λογοτεχνίας για παιδιά και εφήβους. Στα έργα της, που έχουν χαρακτηριστεί «παιδοκεντρικά» «αριστουργήματα της σύγχρονης ελληνικής και της παγκόσμιας λογοτεχνίας» (Κατσώνης, 2010), συνήθιζε να συγκροτεί τον βιωματικό και τον αφηγούμενο Εαυτό της, να αρθρώνει μη λεκτικές καταστάσεις συνείδησης και να επαναγράφει δημιουργικά την Ιστορία με αλήθεια και εγκυρότητα (Elbaz, 1987:5- 6). Η τέχνη της αφήγησης συνίσταται στην επανάληψη και την διασκευή των ιστοριών (Benjamin, 1985): το εμβληματικό μυθιστόρημα της Ζέη με τίτλο Το Καπλάνι της Βιτρίνας (1966), όπου αναπαρίστανται τα κοινωνικο-πολιτικά δρώμενα κατά τη δικτατορία του Μεταξά, έχει διασκευαστεί και μεταφερθεί στη μεγάλη οθόνη το 1990, σε σενάριο και σκηνοθεσία του Πέτρου Λύκα. Ο κύκλος των 10 επεισοδίων που πρώτη φορά προβλήθηκε στην ΕΡΤ1, βρίσκεται πλέον διαθέσιμος στην πλατφόρμα του ertflix. Παράλληλα, το Κέντρο Πολιτισμού Ίδρυμα Σταύρος Νιάρχος ανέλαβε την ηχογράφιση του έργου σε επίσης 10 επεισόδια, στο πλαίσιο της διαδικτυακής ηχητικής πρωτοβουλίας Αναγνώσεις, σε σκηνοθετική επιμέλεια του Γιώργου Νανούρη. Δεδομένης της χρησιμότητας των οπτικοακουστικών μέσων στη διδασκαλία της Λογοτεχνίας, σκοπός της παρούσας πρότασης είναι να προτείνει μια διδακτική εφαρμογή με διαθεματικό χαρακτήρα, που βασίζεται στα θεωρητικά εργαλεία της θεωρίας της συγκριτικής αφηγηματολογίας, της διακειμενικότητας και της διαμεσικότητας. Σκοπό έχει να προάγει την αξιοποίηση των οπτικοακουστικών τεχνών στο σχολικό πρόγραμμα και την εξοικείωση των μαθητών με τις Τέχνες και τον πολιτισμό.

Λέξεις-κλειδιά:

Εφηβική Λογοτεχνία, διασκευή, διαμεσικότητα, συγκριτική αφηγηματολογία, οπτικοακουστικός γραμματισμός

ΣΤΑΥΡΟΣ ΑΛΙΦΡΑΓΚΗΣ

ΟΠΤΙΚΟΑΚΟΥΣΤΙΚΗ ΕΚΦΡΑΣΗ ΣΤΗΝ ΕΚΠΑΙ- ΔΕΥΣΗ ΤΟΥ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΑ

Η εισήγηση διερευνά τις δυνατότητες για μια δημιουργική αξιοποίηση της οπτικοακουστικής έκφρασης στο πλαίσιο της τυπικής ακαδημαϊκής εκπαίδευσης των αρχιτεκτόνων. Με αφετηρία τον κινηματογράφο τεκμηρίωσης, θεωρούμενο διασταλτικά (μέσα από τις σύνθετες μορφολογικές σχέσεις του τόσο με τον πειραματικό κινηματογράφο όσο και με τη μυθοπλασία), η εισήγηση επιχειρεί να χαρτογραφήσει το πλέγμα δυναμικών διεπαφών που αναπτύσσονται ανάμεσα στην οπτικοακουστική αφήγηση και τις αναπαραστάσεις του χώρου (με έμφαση στο φαινόμενο της πόλης και την αρχιτεκτονική της), προτείνοντας τρία αλληλένδετα επίπεδα ουσιαστικής αξιοποίησης της έκφρασης μέσα από την κινούμενη εικόνα και τον ήχο στο πλαίσιο των σπουδών αρχιτεκτονικής. Το πρώτο επίπεδο αφορά στην «εξήγηση» πολύπλοκων και δυναμικών φαινομένων της πόλης, όπου το οπτικοακουστικό συμβάν λογίζεται τόσο ως ιστορικό τεκμήριο -μάρτυρας του παρελθόντος- όσο και ως παράγοντας (agent) διαμόρφωσης ιστορικής συνείδησης. Το δεύτερο αφορά στη «μετάφραση» της εμπειρίας της πόλης, όπου το οπτικοακουστικό συμβάν λογίζεται ως όχημα ποιητικού αναστοχασμού περί αστικότητας (βλέπε, ενδεικτικά, τις «συμφωνίες της πόλης» του μεσοπολέμου). Το τρίτο επίπεδο, συνδυάζοντας κριτικά τα προηγούμενα, προτείνει την οπτικοακουστική έκφραση ως εργαλείο «σύνθεσης» νέας αρχιτεκτονικής (με ιδιαίτερη εφαρμογή στον μουσειακό χώρο), όπου το οπτικοακουστικό συμβάν λειτουργεί παράλληλα και συμπληρωματικά ως προς το αρχιτεκτονικό σχέδιο, το πρόπλασμα και τα υπόλοιπα εκφραστικά μέσα του αρχιτέκτονα. Η εισήγηση αντλεί από τη διεθνή και την εγχώρια βιβλιογραφία, με έμφαση αφενός στη σχέση κινηματογράφου και ιστορίας (Zimmer, Ferro, Virilio, Davis, Rosenstone κ.ά.) και αφετέρου στην αφηγηματικότητα του χώρου (Coates, Psarra κ.ά.), και την εμπειρία της διδασκαλίας δύο προπτυχιακών και ενός μεταπτυχιακού μαθήματος για να θέσει ένα συστηματικό μεθοδολογικό πλαίσιο ενσωμάτωσης της οπτικοακουστικής έκφρασης στην εκπαίδευση των αρχιτεκτόνων. Συμπερασματικά, η εισήγηση καταλήγει, σταχυολογώντας χαρακτηριστικά παραδείγματα (φοιτητικές εργασίες), στο γεγονός ότι η οπτικοακουστική έκφραση καλλιεργεί μια συνείδηση περί σύγχρονης αρχιτεκτονικής δημιουργίας που

είναι περισσότερο ευαίσθητη απέναντι στο ζητούμενο της συγκρότησης του χώρου ως πολυαισθητηριακής εμπειρίας που απευθύνεται στο εν κινήσει υποκείμενο.

Λέξεις-κλειδιά:

κινούμενη εικόνα, αρχιτεκτονική, πόλη, εμπειρία, ιστορία

ANNA ΒΑΚΑΛΗ – ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΤΣΙΟΠΛΟΣ

ΑΞΙΟΠΟΙΗΣΗ ΕΠΕΙΣΟΔΙΩΝ ΜΙΚΡΟΥ ΜΗΚΟΥΣ ΣΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΤΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΣΕ ΤΑΞΕΙΣ ΤΗΣ ΔΕΥΤΕΡΟΒΑΘΜΙΑΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ: ΑΡΧΑΙΟ- ΛΟΓΙΚΕΣ ΠΕΡΙΗΓΗΣΕΙΣ ΣΤΟ ΡΟΡΑΡΧΕΟLOGY

Στο γενικότερο πλαίσιο του εκσυγχρονισμού του εκπαιδευτικού συστήματος τα Αναλυτικά Προγράμματα Σπουδών Δημοτικού, Γυμνασίου και Λυκείου προτείνουν καινοτόμες προσεγγίσεις με σκοπό την ανανέωση του ενδιαφέροντος των παιδιών. Μεταξύ αυτών των πρακτικών αναφέρεται και η χρήση οπτικοακουστικών μέσων, τα οποία μπορούν να οδηγήσουν στην ενεργή εμπλοκή των μαθητών/τριών στην μάθηση. Με την παρούσα εισήγηση επιδιώκεται να παρουσιαστούν οι διδακτικές προοπτικές οπτικοακουστικών μέσων -και ειδικότερα βιντεοπαραγωγών μικρού μήκους με αφηγήσεις για εξειδικευμένα σχετικά θέματα- στο μάθημα της Ιστορίας σε τάξεις της Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης. Επιπλέον, στην εργασία λαμβάνεται υπόψη η σύγχρονη τάση σχετικά με την αξιοποίηση αφηγήσεων με επιστημονικά θέματα προκειμένου αυτά να γίνουν ευρέως αντιληπτά και κατανοητά. Στο πλαίσιο, λοιπόν, της αξιοποίησης βίντεο, από τη μια, και αφηγήσεων από την άλλη, επιλέχθηκε το δεύτερο επεισόδιο της σειράς σύντομων επεισοδίων ΡορΑrcheology με κεντρικό θέμα τον αρχαιολογικό χώρο της Ακρόπολης της Αθήνας. Το συγκεκριμένο εργαλείο επιλέχθηκε καθώς είναι δωρεάν διαθέσιμο στο Youtube, αναφέρεται σε έναν δημοφιλή αρχαιολογικό χώρο, το περιεχόμενο του κρίθηκε ενδιαφέρον και επιστημονικά τεκμηριωμένο ενώ, τέλος, από αφηγηματικής σκοπιάς φαίνεται ιδιαίτερα ελκυστικό για το μαθητικό κοινό. Στόχος της παρούσας εργασίας αποτελεί η παρουσίαση δραστηριοτήτων και πρακτικών εφαρμογών για την αξιοποίηση των βίντεοαφηγήσεων στη διδακτική πράξη, αλλά παράλληλα και δίνεται έμφαση στον λόγο των αφηγήσεων και στην παρουσίαση ενός επιστημονικού θέματος με το ύφος μιας ιστορίας. Οι προτάσεις αφορούν μαθητές Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης, καθώς το ύφος της βιντεοπαραγωγής ταιριάζει σε αυτή την ηλικία, όμως παράλληλα μπορούν να αξιοποιηθούν και σε διαφορετικές ηλικίες, ακόμα και στην άτυπη εκπαίδευση, με ανάλογες τροποποιήσεις και αναγκαίες αλλαγές.

Λέξεις-κλειδιά:

Οπτικοακουστικά μέσα, κριτικός γραμματισμός, δευτεροβάθμια εκπαίδευση, Ρορarcheology

ΠΟΛΥΧΡΟΝΗΣ ΓΙΑΝΝΙΚΟΠΟΥΛΟΣ

Η ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΙΚΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΠΗ ΚΑΙ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

Η κινηματογραφική εκπαίδευση εμφανίζεται ως ένα σύνθετο και πολυδιάστατο φαινόμενο που περιλαμβάνει διάφορες θεωρητικές προσεγγίσεις και πρακτικές. Η κριτική, η δημιουργικότητα και η πολιτισμική προσέγγιση αναδεικνύονται ως κύριες διαστάσεις της κινηματογραφικής εκπαίδευσης, η οποία στοχεύει στην ανάπτυξη επιπλέον δεξιοτήτων στην κατανόηση και αξιολόγηση των ταινιών, προσφέροντας μια πλούσια εμπειρία στους νέους. Παρότι υπάρχει αυξανόμενο ενδιαφέρον για την ενσωμάτωση της κινηματογραφικής εκπαίδευσης στα αναλυτικά προγράμματα σπουδών, αντιμετωπίζει δυσκολίες λόγω πολιτικών και παιδαγωγικών προκλήσεων. Η Ευρώπη έχει μια μακρά παράδοση στην εκπαίδευση της εικόνας, λόγω της κινηματογραφικής κουλτούρα της. Παρόλη την επιθυμία να γίνει αυτή η κληρονομιά προσβάσιμη σε παιδιά και νέους μέσα από σχολικά προγράμματα και άλλες πρωτοβουλίες, σπανίως υπάρχει συνεχές έργο ή πρόγραμμα για κινηματογραφική εκπαίδευση στα σχολεία. Σε ορισμένες χώρες, η κινηματογραφική εκπαίδευση ενσωματώνεται στην εκμάθηση των τεχνών ή στην ανθρωπιστική παιδεία, ενώ σε άλλες αποτελεί αντικείμενο σπουδών στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση. Η κατάσταση στην Ελλάδα ακολουθεί παρόμοια πορεία, με την ανάγκη για οπτικοακουστική παιδεία να αναγνωρίζεται, αλλά να μην θεωρείται αναγκαία από το επίσημο σύστημα εκπαίδευσης. Πολλές φορές, η προσπάθεια εισαγωγής της αντιμετωπίζεται με επιφυλακτικότητα ή ακόμα και υπονομευτικά από το κράτος. Στο άρθρο παρουσιάζονται οι μέθοδοι που ακολουθούνται για την προώθηση της κινηματογραφικής παιδείας τόσο στην Ευρώπη, όσο και στην Ελλάδα.

Λέξεις-κλειδιά:

κινηματογραφική εκπαίδευση, αναλυτικά προγράμματα σπουδών, Ευρώπη, Ελλάδα

ΣΤΕΦΑΝΟΣ ΓΙΑΣΙΡΑΝΗΣ - ΑΛΙΒΙΖΟΣ (ΛΟΙΖΟΣ) ΣΟΦΟΣ

ΚΡΙΤΗΡΙΑ ΠΟΥ ΕΠΗΡΕΑΖΟΥΝ ΤΗΝ ΠΟΙΟΤΗΤΑ ΤΩΝ ΒΙΝΤΕΟ ΣΤΑ ΜΟΟCS

Τα Μαζικά Ανοικτά Διαδικτυακά Μαθήματα (ΜΟΟCS) εμφανίστηκαν το 2008 για να εκδημοκρατίσουν την τριτοβάθμια εκπαίδευση προσφέροντας ελεύθερη πρόσβαση στη μάθηση σε κάθε ενδιαφερόμενο. Βασικό μαθησιακό υλικό στα ΜΟΟCS αποτελούν τα ολιγόλεπτα βίντεο, τα οποία συμβάλλουν στην επιτυχή τους ολοκλήρωση, καθώς ένα από τα βασικά προβλήματα των ΜΟΟCS είναι τα πολύ υψηλά ποσοστά μη ολοκλήρωσης των προγραμμάτων. Προϋπόθεση γι' αυτό, είναι τα βίντεο να είναι ποιοτικά, καθώς ένα ποιοτικό βίντεο συμβάλλει στην επίτευξη των μαθησιακών στόχων και κρίνεται θετικά από τους/τις εκπαιδευόμενους/ες. Στην παρούσα εργασία παρουσιάζονται τα αποτελέσματα βιβλιογραφικής ανασκόπησης που διεξήχθη με στόχο τη συγκέντρωση και ομαδοποίηση των κριτηρίων εκείνων που χαρακτηρίζουν ένα βίντεο ως ποιοτικό. Εντοπίστηκαν 50 δείκτες ποιότητας, οι οποίοι ομαδοποιήθηκαν σε 3 άξονες και 5 κατηγορίες. Οι δείκτες αυτοί μπορούν να αξιοποιηθούν, τόσο κατά το σχεδιασμό ενός μαθήματος ΜΟΟCS, όσο και για την αξιολόγηση των βίντεο που περιλαμβάνονται σε ένα τέτοιο πρόγραμμα.

Λέξεις-κλειδιά:

ΜΟΟCS, ΜΑΔΜ, βίντεο, ποιότητα βίντεο, κριτήρια ποιότητας βίντεο

ΕΙΡΗΝΗ ΖΑΖΑΝΗ

ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΙΚΟΣ ΕΓΓΡΑΜΜΑΤΙΣΜΟΣ ΣΤΟ 2Ο ΓΥΜΝΑΣΙΟ ΝΑΞΟΥ ΜΕΣΑ ΑΠΟ ΜΙΚΡΟΥ ΜΗ- ΚΟΥΣ ΤΑΙΝΙΕΣ.

Συνοπτική περιγραφή: Το 2021-22 παρακολούθησα το πρόγραμμα «Κινηματογραφική Λέσχη στο Σχολείο» που πρόσφερε Το Φεστιβάλ Κινηματογράφου Χανίων, προκειμένου να εγγραμματιστώ κινηματογραφικά και, παράλληλα, από τη θέση της εκπαιδευτικού να κάνω το ίδιο με τους/τις μαθητές/τριές μου. Διαφορετικά τμήματα, της Β΄ και Γ΄ Γυμνασίου, προσέγγισαν συνολικά επτά ταινίες μικρού μήκους, που μας πρόσφερε το Φεστιβάλ μέσα από την πλατφόρμα του. Η πρώτη ταινιούλα προβλήθηκε στις 15 Δεκεμβρίου 2021 και η τελευταία στις 23 Μαΐου 2022. Στόχοι-επιδιώξεις: 1) Απόλαυση ταινιών μικρού μήκους, 2) Ανάπτυξη της φαντασίας, δημιουργικότητας και κριτικής στάσης, 3) αποκωδικοποίηση εκφραστικών μέσων της ταινίας, πχ εικόνων, μουσικής, 4) εξοικείωση με την κινηματογραφική ορολογία, πχ. κάδρο, πλάνο, σκηνή, 5) ευαισθητοποίηση για διάφορα ζητήματα, 6) καλλιέργεια αυθόρμητης έκφρασης κι ενεργού συμμετοχής σε ένα ασφαλές παιγνιώδες πλαίσιο, όπου δεν υπάρχει λανθασμένη απάντηση, 7) προσέγγιση κινηματογραφικών ταινιών διαφορετικού είδους, πχ. ντοκιμαντέρ, animation, και διερεύνηση των κωδίκων που χρησιμοποιούνται στην καθεμιά. Μεθοδολογία: στο σχολείο υπάρχει αίθουσα προβολών, εξοπλισμένη με υπολογιστή, προβολικό μηχάνημα και διαδίκτυακή σύνδεση. Πέντε ταινίες παρουσιάστηκαν εντός σχολικού ωραρίου, στο πλαίσιο του μαθήματος της Λογοτεχνίας, ενώ δύο ταινίες προβλήθηκαν εκτός ωραρίου, στο πλαίσιο της Λέσχης Ανάγνωσης που λειτουργούσε τότε. Και στις δύο περιπτώσεις η διάρκεια ήταν δύο διδακτικές ώρες. Τα διδακτικά βήματα: Πριν την προβολή της ταινίας, με βάση τον τίτλο, το τρέιλερ, την αφίσα, κτλ, τα παιδιά προσπαθούσαν να μαντέψουν τι επρόκειτο να παρακολουθήσουν. Μετά τη θέαση, ήταν ελεύθερα να εκφράσουν σκέψεις και συναισθήματα. Έπειτα, χωρισμένα σε ομάδες έπρεπε να διερευνήσουν κάθε φορά διαφορετικές συμβάσεις- τεχνικές, όπως τον ρόλο της μουσικής, της γωνίας της κάμερας, των πλάνων, τις ανατροπές, τα σύμβολα, κτλ, αλλά και να δώσουν ένα διαφορετικό τέλος στην ταινία, να φανταστούν μία άλλη ανατροπή, κτλ. Εδώ, εκτός από την παρουσίαση των απαντήσεών τους, μπορούσαν να ζωγραφίσουν ή να κάνουν ένα μικρό θεατρικό. Αξιολόγηση: Πολλοί/ές μαθητές/τριες που ήταν παθητικοί δέκτες στα σχολικά

μαθήματα ήταν ιδιαίτερα ενεργητικοί/ές και λειτουργούσαν με πολλή φαντασία, ομαδικότητα και χαρά. Αρκετά ήταν τα παιδιά που στο σπίτι συζητούσαν τις ταινίες με τους δικούς τους και μετέφεραν την επόμενη μέρα τις απόψεις των γονιών τους. Τέλος, η σχέση μου με τους/τις μαθητές/τριές μου έγινε πιο στενή και είδα κι άλλες διαστάσεις του χαρακτήρα τους. Αυτή η καλή σχέση μεταφέρθηκε και στα διδακτικά αντικείμενα που τους/τις δίδασκα κι επηρέασε τη συνολικότερη επίδοσή τους προς το καλύτερο.

Λέξεις-κλειδιά:

Κινηματογραφική Λέσχη, Γυμνάσιο, Φεστιβάλ Κινηματογράφου Χανίων, ταινίες μικρού μήκους, κινηματογραφικός εγγραμματισμός

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΑ ΗΛΙΟΠΟΥΛΟΥ – ΜΑΡΙΑ ΓΕΡΑΝΙΩΤΑΚΗ

ΤΑ ΠΑΙΔΙΑ ΣΙΝ(Ε) ΔΗΜΙΟΥΡΓΟΥΝ ΜΕ ΤΟΝ ΚΑΡΑΓΚΙΟΖΗ: ΜΙΑ ΚΑΙΝΟΤΟΜΑ ΔΙΔΑΚΤΙΚΗ ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΜΕ ΕΡΓΑΛΕΙΑ ΤΗΣ ΟΠΤΙΚΟΑΚΟΥΣΤΙΚΗΣ ΜΕΤΑΦΡΑΣΗΣ ΣΤΗΝ ΕΞ ΑΠΟΣΤΑΣΕΩΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΩΣ ΔΕΥΤΕΡΗΣ/ΞΕΝΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ

Η παρούσα εισήγηση εδράζεται στην αξιοποίηση του δημιουργικού υποτιτλισμού (creativesubtitling) και της δημιουργικής μεταγλώττισης (createdubbing), δύο νέων παιδαγωγικών εργαλείων της Διδακτικής Οπτικο-ακουστικής Μετάφρασης (ΔΟΑΜ) στη διδασκαλία της δεύτερης/ξένης γλώσσας (Γ2/ΞΓ). Ωστόσο, η αμιγώς ψηφιοποιημένη τους εφαρμογή κατά τη διάρκεια της μαθησιακής διαδικασίας βρίσκεται, ακόμη, σε πρώιμο στάδιο στη διεθνή βιβλιογραφία αν και με προοδευτικά αυξητική πορεία, ενώ παραμένει ελλιπές το θεωρητικό και εμπειρικό υπόβαθρο για τη διδασκαλία της ελληνικής ως Γ2/ΞΓ. Στο παρόν πλαίσιο, επιχειρείται μία διαφοροποιημένη αξιοποίηση των συγκεκριμένων εργαλείων ως δραστηριότητα προσανατολισμένη στη δράση (action-oriented task) μετά τη θέαση προεπιλεγμένης κινηματογραφικής ταινίας στη γλωσσική εξ αποστάσεως εκπαίδευση (ΕΞΑΕ). Ο συνδυασμός της πολυσημειωτικής ποικιλίας του εν λόγω κινηματογραφικού προϊόντος με τη γλωσσική εκμάθηση της Γ2/ΞΓ καταδεικνύει, μέσα από τη συγκεκριμένη εφαρμογή, τον παιδαγωγικό προσπορισμό του στην καλλιέργεια της γλωσσικής/επικοινωνιακής ικανότητας και των αντίστοιχων στρατηγικών, στην ανάπτυξη της διαπολιτισμικής ικανότητας των μαθητών/τριών και στην ενίσχυση των δεξιοτήτων του 21ου αιώνα. Εν προκειμένω, επιλέγεται η πρώτη ελληνική ταινία μεγάλου μήκους κινουμένων σχεδίων (animation) σε τρισδιάστατη (3D) μορφή «Καραγκιόζης, η Ταινία». Υπό το πρίσμα αυτό, αξιοποιούνται ολιγόλεπτα τμήματα/αποσπάσματα στα οποία έχει αφαιρεθεί, πλήρως, ο ήχος και οι μαθητές/τριες καλούνται, αρχικά, να (συν)δημιουργήσουν για κάθε απόσπασμα ένα νέο σενάριο στη Γ2/ΞΓ. Ακολούθως, το νέο σενάριο 'ζωντανεύει' σε ορισμένα αποσπάσματα μέσω του υποτιτλισμού, συνδυαστικά, με μουσική επένδυση και στα υπόλοιπα μέσω της μεταγλώττισης-φωνητικής εγγραφής στο πλαίσιο του, εν εξελίξει, μαθήματος. Για την ανάδειξη της παρούσας οπτικοακουστικής δραστηριότητας, παρουσιάζονται ενδεικτικά παραδείγματα εφαρμογής πρωτογενούς υλικού από μαθητές/τριες επιπέδου ελληνομάθειας Α1 και Α1+ που διδάσκονται την ελληνική στη μη τυπική ΕΞΑΕ. Η εισήγηση αυτή αναδεικνύει έναν εναλλακτικό και παρωθητικό τρόπο ενσωμάτωσης των εργαλείων της ΔΟΑΜ στη διαδικτυακή διδασκαλία της Γ2/ΞΓ.

Λέξεις-κλειδιά:

δημιουργικός υποτιτλισμός, δημιουργική μεταγλώττιση, εξ αποστάσεως εκπαίδευση, παιδιά, δεύτερη/ξένη γλώσσα

ΕΛΕΝΑ ΙΓΝΑΤΙΑΔΟΥ

Ο ΑΝΤΙΚΤΥΠΟΣ ΤΩΝ PODCAST ΣΤΗΝ ΕΚΠΑΙ- ΔΕΥΤΙΚΗ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ.

Η εργασία αυτή παρουσιάζει τον τρόπο με τον οποίο τα podcast μπορούν να ενσωματωθούν στην εκπαιδευτική διαδικασία, και έχει διττό σκοπό. Αφενός εστιάζει στη χρήση των podcast ως εκπαιδευτικού εργαλείου και αφετέρου, στη συμμετοχή των μαθητών στη δημιουργία τέτοιων εκπομπών. Εξετάζει ποια είναι τα κύρια πλεονεκτήματα και οι περιορισμοί της χρήσης τους στη διαδικασία της μάθησης, πως επηρεάζεται η ανάπτυξη των κοινωνικών και ψηφιακών των μαθητών μέσω της δημιουργία τους και, τέλος, τρόπους με τους οποίους τα podcast μπορούν να ενσωματωθούν στο εκπαιδευτικό περιβάλλον. Επιπλέον στόχος της έρευνας αποτελεί η παρακίνηση των εκπαιδευτικών να χρησιμοποιούν, παρά τις πιθανές δυσκολίες, νέες, εναλλακτικές και πιο διαδραστικές μεθόδους διδασκαλίας. Πιο αναλυτικά, παρουσιάζει και προτείνει τον τρόπο με τον οποίο υπάρχοντα podcast μπορούν να λειτουργήσουν συμπληρωματικά στην εκπαιδευτική διαδικασία, καθώς η ακρόαση είναι αυτή που παρέχει την δυνατότητα της πληροφορίας. Εξετάζει, επιπλέον, πώς η συμμετοχή των μαθητών στη δημιουργία podcast, ενισχύει τις διαπροσωπικές και ψηφιακές τους δεξιότητες, καθώς και την αυτό-έκφραση και δημιουργικότητά τους. Είτε τα δημιουργούν ατομικά, είτε ομαδικά, οι μαθητές γνωρίζουν τη διαδικασία γύρω από την ηχογράφηση, το editing και τη δημοσίευση. Με αυτόν τον τρόπο αναπτύσσουν διαφορετική σχέση με τον ήχο ξεκλειδώνοντας νέες δυνατότητες και ενδιαφέροντα σε μία εποχή όπου η εικόνα κατέχει πρωταρχικό ρόλο. Η συμμετοχή των μαθητών, επιπρόσθετα, στη δημιουργία podcast, τους παρέχει τη δυνατότητα να εξασκήσουν τις προφορικές τους ικανότητες, να βελτιώσουν τις γνώσεις τους γύρω από θέματα που τους κινούν το ενδιαφέρον και να συμμετάσχουν στη διαδικασία της μάθησης με έναν λιγότερο συμβατικό και έντονα διαδραστικό τρόπο, ο οποίος κάνει πιο ενδιαφέρουσα τη διαδικασία της μάθησης ακόμα και εκτός του σχολικού περιβάλλοντος. Τέλος, προτείνει τρόπους με τους οποίους δάσκαλοι και καθηγητές μπορούν να ενσωματώσουν τα podcast στο σχολικό περιβάλλον ανάλογα με τις ανάγκες και τους στόχους της διδασκόμενης ύλης.

Λέξεις-κλειδιά:

Podcast, Εκπαίδευση, Εναλλακτικές Μέθοδοι Διδασκαλίας

ΜΑΡΘΑ ΙΟΡΔΑΝΙΔΟΥ – ΤΡΙΑΝΤΑΦΥΛΛΙΑ ΤΑΤΣΙΟΠΟΥΛΟΥ – ΙΩΑΝΝΑ ΦΩΤΙΑΔΟΥ

«Ο ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΟΣ ΠΗΓΑΙΝΕΙ ΣΧΟΛΕΙΟ»: ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΙΚΟΣ ΓΡΑΜΜΑΤΙΣΜΟΣ ΜΑΘΗ- ΤΩΝ/-ΤΡΙΩΝ ΜΕ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΑΚΟΗΣ

Τη σχολική χρονιά 2021-2022 οργανώθηκε και λειτούργησε στο Ειδικό Γυμνάσιο-Λύκειο ΕΑΕ Κωφών & Βαρηκόων Θεσσαλονίκης Κινηματογραφική Λέσχη στο πλαίσιο του πολιτιστικού προγράμματος με τίτλο: «Ο κινηματογράφος πηγαίνει σχολείο». Συγκεκριμένα, τρεις καθηγήτριες παρακολούθησαν το εξ αποστάσεως ετήσιο εκπαιδευτικό πρόγραμμα «Κινηματογραφική Λέσχη στο σχολείο» το οποίο προσφέρεται από το Φεστιβάλ Κινηματογράφου Χανίων, ώστε να καλλιεργήσουν ή/και να βελτιώσουν τον προσωπικό τους οπτικοακουστικό γραμματισμό και παράλληλα να έχουν ταινίες εγκεκριμένες και κατάλληλες να προβληθούν στο σχολείο. Ο γενικός σκοπός του προγράμματος για τους μαθητές ήταν η καλλιέργεια της κινηματογραφικής τους παιδείας, ώστε σταδιακά να αποκτήσουν δεξιότητες κριτικής θέασης και αποτίμησης ποικίλων οπτικοακουστικών προϊόντων. Ειδικότερα, οι στόχοι του προγράμματος συνοπτικά είναι οι εξής: η ανάδειξη και κατανόηση του κοινωνικού ρόλου του κινηματογράφου, η γνωριμία με τις μεθόδους και τεχνικές με τις οποίες παράγεται το κινηματογραφικό προϊόν, η προσέγγιση κοινωνικών ζητημάτων διαμέσου των κινηματογραφικών ταινιών, η χρήση οπτικοακουστικών εργαλείων για την ανάπτυξη δεξιοτήτων προσωπικής έκφρασης. Στο πρόγραμμα συμμετείχαν όλοι οι μαθητές, στο σύνολο 25. Ωστόσο, ανάλογα με το θέμα και το είδος της ταινίας υπήρξαν ταινίες που παρακολούθησαν μόνο οι μαθητές του Λυκείου, άλλες μόνο οι μαθητές του Γυμνασίου και άλλες όλα τα παιδιά. Η προβολή της ταινίας γινόταν εντός του σχολικού ωραρίου, προβλέπεται από την εγκύκλιο των σχολικών δραστηριοτήτων για τα ειδικά σχολεία, και κάθε φορά υλοποιούνταν κάποιες από τις προτεινόμενες δραστηριότητες του προγράμματος, πριν την προβολή της ταινίας, κατά τη διάρκειά της και στο τέλος. Γενικά, θα μπορούσαμε να πούμε η επίδραση του προγράμματος ήταν θετική σε όλα τα παιδιά, ανάλογη με το προσωπικό τους γνωστικό και κοινωνικό υπόβαθρο, την προηγούμενη εξοικείωσή με ταινίες κινηματογράφου, όπως και το ποσοστό κώφωσης του καθενός. Σε κάθε περίπτωση μέσα από τις ταινίες τα παιδιά ταυτίστηκαν κατά περίπτωση με τους ήρωες-πρωταγωνιστές και τους δόθηκε η ευκαιρία να εκφραστούν πιο εύκολα και «ανοιχτά» ακόμη και προσωπικά τους ζητήματα.

Λέξεις-κλειδιά:

κινηματογράφος- παιδεία στα μέσα- άτομα με προβλήματα ακοής

ΑΦΡΟΔΙΤΗ ΚΑΪΡΑΚΗ

ΤΟ ΟΠΤΙΚΟΑΚΟΥΣΤΙΚΟ ΠΡΟΪΟΝ ΩΣ ΕΠΟΠΤΙΚΟ ΜΕΣΟ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ: ΜΙΑ ΔΙΔΑΚΤΙΚΗ ΠΡΟΤΑΣΗ ΣΤΗΝ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ ΤΟΥ ΠΡΟΣΦΥΓΙΚΟΥ ΖΗΤΗΜΑΤΟΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ ΚΑΤΑ ΤΟΝ ΜΕΣΟΠΟΛΕΜΟ

Η παρούσα διδακτική πρόταση αφορά στην αξιοποίηση του οπτικοακουστικού προϊόντος στη διδασκαλία του μαθήματος της Ιστορίας. Ως οπτικοακουστικά προϊόντα επιλέγονται δύο ολιγόλεπτα βίντεο, ένα ενημερωτικό διαφημιστικό με φιλανθρωπικό χαρακτήρα και μία κινηματογραφική μαθητική δημιουργία. Στόχος είναι να αναδειχθούν οι πολλαπλές επιλογές στην αναζήτηση του εκφραστικού μέσου που θα υποστηρίξει τη μαθησιακή διαδικασία. Το γνωστικό αντικείμενο της πρότασης είναι η Ιστορία της ΄Γ Γυμνασίου, και συγκεκριμένα οι ενότητες που αφορούν στο προσφυγικό ζήτημα όπως διαμορφώνεται στην Ελλάδα μετά την ελληνοτουρκική ανταλλαγή πληθυσμών. Στόχος είναι οι μαθητές/τριες να αναστοχαστούν πάνω στο καθολικό ζήτημα της προσφυγιάς και της μετανάστευσης. Στο πρώτο βίντεο (ActionAid: Μια ιστορία που θα σε εκπλήξει, 4.52΄) πρόσφυγες που φιλοξενούνται σε δομή της Λέσβου διαβάζουν ένα γράμμα όπου εξιστορείται η άφιξη στο ίδιο νησί ενός ανθρώπου που βίωσε τον πόλεμο. Όταν στο τέλος ρωτούνται σε ποιον/α πιστεύουν ότι ανήκει το γράμμα, εκείνοι/ες απαντούν «είναι κάποιος από εμάς». Στο τέλος αποκαλύπτεται η προέλευση της ιστορίας: ανήκει σε μία Ελληνίδα που το 1922 φθάνει με μια βάρκα στο νησί της Λέσβου. Στο δεύτερο βίντεο (Μαμά μην κλαίς, θα τα λέμε στο Skype, 11.24΄) εξιστορούνται οι δυσκολίες της καθημερινότητας των νέων που, στα χρόνια της οικονομικής κρίσης, αναγκάστηκαν να μεταναστεύσουν. Το σενάριο διαρκεί τρεις διδακτικές ώρες και ολοκληρώνεται σε τρεις φάσεις. Με το τέλος των προβολών (Α φάση) ξεκινά η ΄Β φάση. Οι μαθητές/τριες χωρίζονται σε τέσσερις ομάδες και συντονίζονται με άξονα το φύλλο εργασίας και τη βοήθεια του/της εκπαιδευτικού. Η ομάδα Α καλείται να συνθέσει μία ιστοριογραμμή με τις σημαντικότερες προσφυγικές και μεταναστευτικές κρίσεις που βίωσε το ελληνικό έθνος από τις αρχές του 20ου αιώνα έως σήμερα, η ομάδα Β να αναπαραστήσει αυτές τις κρίσεις μέσα από εικόνες, η ομάδα Γ να δημιουργήσει μία αφίσσα και η ομάδα Δ να συνθέσει δύο διαλόγους. Στη ΄Γ φάση παρουσιάζονται τα αποτελέσματα των εργασιών.

Λέξεις-κλειδιά:

οπτικοακουστικό προϊόν, διαφήμιση, μαθητική ταινία, προσφυγική κρίση, μετανάστευση

ΡΕΑ ΚΑΚΑΜΠΟΥΡΑ - ΟΡΣΑΛΙΑ-ΕΛΕΝΗ ΚΑΣΣΑΒΕΤΗ

ΟΠΤΙΚΟΣ ΕΓΓΡΑΜΜΑΤΙΣΜΟΣ, ΛΑΪΚΟΣ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ: ΕΞΟΙΚΕΙΩΝΟΝΤΑΣ ΤΟΥΣ/ΤΙΣ ΜΑΘΗΤΕΣ/ΤΡΙΕΣ ΜΕ ΤΙΣ «ΕΙΚΟΝΕΣ» ΤΗΣ ΠΑΡΑΔΟΣΗΣ

Στον 21ο αιώνα, οι μαθητές/τριες όλων των βαθμίδων έρχονται σε επαφή αρκετά νωρίς με την εικόνα και τις ποικίλες αναπαραστάσεις που διαμεσολαβούνται από τα μέσα μαζικής επικοινωνίας. Η εισαγωγή των Νέων Τεχνολογιών στην εκπαίδευση και η εξοικείωση των μαθητών/τριών με αυτές εξελίσσουν και μεταβάλλουν τον χαρακτήρα του εγγραμματισμού, αφού πλέον γίνεται λόγος για πολλούς και διαφορετικούς «εγγραμματισμούς» διά μέσου της συμβιωτικής σχέσης της τεχνολογίας και των χρηστών της. Παράλληλα, νέες προϋποθέσεις για την «οπτική» εκπαίδευση των μαθητών/τριών καλλιεργούνται, προωθώντας μια κριτικά προσανατολισμένη ανάλυση των «οπτικών» κειμένων μέσα από πολιτισμικά και κοινωνικοπολιτικά συμφραζόμενα. Έτσι, η σημασία του οπτικού εγγραμματισμού στην εκπαίδευση όλων των βαθμίδων και στην καθημερινότητά μας αποκτά ολοένα και βαρύνουσα σημασία, αφού στοχεύει και στην κριτική κατανόηση και στην ενεργή συμμετοχή των υποκειμένων μέσα από την παραγωγή νοήματος και νέων κειμένων. Πώς μπορούν όμως οι μαθητές/τριες να προσεγγίσουν τον παραδοσιακό ή και τον σύγχρονο λαϊκό πολιτισμό μέσα από οπτικά και οπτικοακουστικά ψηφιοποιημένα τεκμήρια, αποκτώντας συγχρόνως γνώση και εξοικείωση με τις εικόνες του παρελθόντος αλλά και του παρόντος; Η παρούσα εισήγηση θα εστιάσει στη χρήση οπτικών και οπτικοακουστικών τεκμηρίων εθνογραφικού χαρακτήρα στη διδασκαλία του λαϊκού πολιτισμού στην Α/θμια εκπαίδευση. Πιο συγκεκριμένα, μέσα από ειδικά σχεδιασμένα projects προσεγγίζει τα διάφορα έθιμα και τελετουργίες του κύκλου της ζωής και τις εποχικές-ημερολογιακές τελετουργίες, που αποτελούν ένα από τα προσφιλέστερα θέματα της φωτογραφίας, του εθνογραφικού φιλμ και ντοκιμαντέρ. Με μελέτη περίπτωσης τα έθιμα και τις τελετουργίες του γάμου, στο παρελθόν και στο παρόν, στην Ελλάδα και στον κόσμο, η εισήγηση θα αναδείξει πώς οι μαθητές/τριες μπορούν να αποκωδικοποιήσουν τα δίπολα «παρελθόν-παρόν» και «παράδοση-νεωτερικότητα» «τοπικό-εθνικό-διεθνές» και «αγροτικό-αστικό», μέσα από τα εθνογραφικά οπτικά και οπτικοακουστικά τεκμήρια, να κατανοήσουν τον πλούτο των εκφράσεων του λαϊκού πολιτισμού και να εξοικειωθούν με τρόπους ανάλυσης των οπτικών εκφάνσεών τους.

Λέξεις-κλειδιά:

λαϊκός πολιτισμός, λαογραφία, τελετουργίας, οπτική εθνογραφία, οπτικός εγγραμματισμός

ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ ΚΑΚΑΡΟΥΧΑ

ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΙΚΟΣ ΓΡΑΜΜΑΤΙΣΜΟΣ ΣΤΗΝ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗ. Η ΑΞΙΟΠΟΙΗΣΗ ΤΗΣ ΣΗΜΕΙΟΛΟΓΙΑΣ ΤΩΝ ΦΑΡΩΝ ΣΤΟΝ ΤΟΜΕΑ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ.

Η έρευνα σχετικά με την ενσωμάτωση του οπτικοακουστικού γραμματισμού στην εκπαιδευτική πράξη επικεντρώνεται κατά κύριο λόγο στην τυπική, σχολική, εκπαίδευση και, ειδικά, στις δύο πρώτες βαθμίδες της. Η συζήτηση σχετικά με την επίδραση κινηματογραφικών ταινιών, ως πολυτροπικών κειμένων, στα κίνητρα συμμετοχής και τα μαθησιακά αποτελέσματα ενηλίκων εκπαιδευομένων έχει επίσης ξεκινήσει, όμως σπάνια εντοπίζονται σχετικές μελέτες. Η εργασία παρουσιάζει μια εκπαιδευτική πρόταση, η οποία σχεδιάστηκε για να εφαρμοστεί από εκπαιδευτριες/ές δομών Αρχικής Επαγγελματικής Κατάρτισης (πρώην ΙΕΚ) στον Τομέα Τουρισμού. Συγκεκριμένα, εκπαιδευτριες/ές ΙΕΚ, που συμμετείχαν σε προγράμματα εκπαίδευσης εκπαιδευτριών/ών ενηλίκων κατά την τριετία 2021-2023, καθοδηγήθηκαν από τη γράφουσα, προκειμένου να εκπονήσουν και να παρουσιάσουν, στο πλαίσιο της δικής τους επιμόρφωσης και αξιολόγησης, σχέδια διδασκαλίας (σενάρια) βασισμένα σε «φαρικές» ταινίες της επιλογής τους, δηλαδή ταινίες που αναδεικνύουν τους φάρους ως κτίσματα, σύμβολα, φορείς υλικού και άυλου πολιτισμού. Τα σενάρια αναφέρονται σε τρεις Μαθησιακές Ενότητες από την Ειδικότητα «Τουριστικός Συνοδός», η στοχοθεσία των οποίων, όπως αυτή ορίζεται στον οικείο «Οδηγό Κατάρτισης», κρίθηκε ως πιο συμβατή με το συμβολικό κεφάλαιο των φάρων. Για τη δημιουργία έντεκα σεναρίων αξιοποιήθηκαν ισάριθμες κινηματογραφικές ταινίες που αναφέρονται στο φαρικό τοπίο, οι οποίες προωθούν αξίες, δεξιότητες και στάσεις, όπως η ενσυναίσθηση, η κατανόηση και αποδοχή της διαφορετικότητας, το ενδιαφέρον και ο σεβασμός για το φυσικό και δομημένο περιβάλλον, το ερευνητικό και αναστοχαστικό πνεύμα, η κριτική θεώρηση της ιστορικής αφήγησης, η πολιτιστική αναγνώριση και έκφραση κ.λπ. Σε αυτή τη βάση, αναπτύχθηκαν συμμετοχικές δραστηριότητες με επίκεντρο καθεμία από τις ταινίες και τους επιδιωκόμενους στόχους κάθε Μαθησιακής Ενότητας, οι οποίες συνοδεύονται από οδηγίες και έντυπα σχετικά με την εφαρμογή τους. Τα σενάρια παρουσιάστηκαν δοκιμαστικά στο πλαίσιο των προγραμμάτων εκπαίδευσης εκπαιδευτριών/ών ενηλίκων και αξιολογήθηκαν από το σύνολο των εκπαιδευομένων τότε εκπαιδευτριών/ών, ανεξαρτήτως ειδικότητας, καθώς και από εκπαιδευτριες/ές-συμβούλους.

Τρεις από τις/τους εκπαιδευόμενες/ους εκπαιδευτριες/ές είχαν την ευκαιρία να μεταφέρουν εν συνεχεία τα σενάρια τους σε ΙΕΚ, όπου αυτά αξιολογήθηκαν σε πραγματικές συνθήκες. Η δημιουργική ένταξη των κινηματογραφικών ταινιών στο «μάθημα» κινητοποίησε τις/τους εκπαιδευόμενες/ους, αύξησε τη συχνότητα παρουσίας τους στην αίθουσα και τη διάθεσή τους να αναζητήσουν περισσότερες ταινίες και γενικά πληροφορίες για την ίδια θεματολογία, ενώ επίσης προκάλεσε ζωντανές συζητήσεις σχετικά με «έναν πολιτισμό που χάνεται», δηλαδή τους φάρους, και τα «πολλά διαφορετικά νοήματα που αυτοί κρύβουν». Μετά την ολοκλήρωση της εκπαιδευτικής εφαρμογής, ζητήθηκε από τις/τους εκπαιδευόμενες/ους στα ΙΕΚ να «μιλήσουν για τους φάρους», αποτυπώνοντας ελεύθερα σκέψεις και συναισθήματα από τη συνολική εμπειρία, σε μορφή «κειμένου» που οι ίδιες/οι επέλεξαν. Το περιεχόμενο των ποικιλόμορφων «κειμένων» που κατατέθηκαν αναλύθηκε και τα ευρήματα που προέκυψαν αποτέλεσαν μέρος της αξιολόγησης της δράσης.

Λέξεις-κλειδιά:

Κινηματογραφικός Γραμματισμός, Εκπαίδευση Ενηλίκων, Επαγγελματική Κατάρτιση, Τουρισμός, Φάροι

ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ ΚΑΝΕΛΛΟΠΟΥΛΟΣ – ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΑΝΤΩΝΙΟΥ

Η ΑΝΘΕΚΤΙΚΟΤΗΤΑ ΤΗΣ ΠΑΡΑΔΟΣΙΑΚΗΣ ΚΙ- ΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΙΚΗΣ ΘΕΑΣΗΣ ΣΤΗΝ ΑΥΞΑ- ΝΟΜΕΝΗ ΧΡΗΣΗ ΤΗΣ ΕΙΚΟΝΙΚΗΣ ΠΡΑΓΜΑ- ΤΙΚΟΤΗΤΑΣ. ΔΙΕΡΕΥΝΗΣΗ ΓΙΑ ΤΟ ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΚΟΙΝΟ.

Σε διαχρονικό επίπεδο η κινηματογραφική τέχνη συνιστά ένα πεδίο έντονου πειραματισμού και ακολούθως ένταξης των νέων τεχνολογιών, ενώ μάλιστα και των ψηφιακών τεχνολογιών στο πιο όψιμο στάδιο της ιστορικής της παρουσίας. Ωστόσο η εν λόγω αλληλεπίδραση εντοπίζεται περισσότερο στο λειτουργικό επίπεδο της κινηματογράφησης (πχ. ειδικά εφέ) και λιγότερο στο επίπεδο του τρόπου παρακολούθησης των φιλμ. Φαίνεται πως παρά την σημαντική επίδραση των νέων τεχνολογιών ως μέσα του δημιουργικού σταδίου της κινηματογραφικής έκφρασης, η επικοινωνία αυτής στους θεατές έχει επί αδρών γραμμών διατηρηθεί με την παραδοσιακή μορφή της. Μια τέτοια τεχνολογία συνιστά και η Εικονική Πραγματικότητα, η οποία έχει κατά καιρούς εφαρμοστεί ως μέσο εναλλαγής του συμβατικού τρόπου θέασης, χωρίς βεβαίως εκτεταμένη χρήση. Γεγονός που εγείρει ερωτήματα, καθώς οι δύο αυτές πρακτικές οπτικοποίησης μοιράζονται την ίδια επιδίωξη περί της παρουσίασης μιας έτερης πραγματικότητας, με ρεαλιστικό τρόπο. Έτσι η μελέτη πραγματεύεται την ανθεκτικότητα της κινηματογραφικής θέασης στην αυξανόμενη χρήση της Εικονικής Πραγματικότητας, εν συγκρίσει με την εισχώρησή της σε ποικιλία άλλων τομέων. Μια μελέτη με στοχοθεσία η οποία αφορά στη διασαφήνιση τόσο της ορθότητας της άνω ερευνητικής υπόθεσης, όσο και των παραγόντων που την διέπουν. Η υπόθεση αυτή τίθεται προς έλεγχο μέσω του μεθοδολογικού εργαλείου της συλλογής πρωτογενών δεδομένων με στατιστική σημαντικότητα. Αυτή τίθεται περιπτωσιολογικά σε επιμέρους δείγμα του ελληνικού κινηματογραφικού κοινού, με την χρήση διαδικτυακού ερωτηματολογίου καίριων διερευνήσεων. Κατά αυτόν τον τρόπο επιχειρείται δειγματοληπτικά η αντιπροσωπευτική διασαφήνιση των θέσεων του ευρύτερου πληθυσμού κινηματογραφικών θεατών στην Ελλάδα. Συμπερασματικά επιβεβαιώθηκε η ορθότητα του άνω προβληματισμού για την μη υποχώρηση του κινηματογραφικού κοινού στην έλευση μιας εικονικής προβολής προσομοιωτικής διαστάσεως. Μια συλλογική στάση που εδράζεται σε παράγοντες, οι οποίοι σχετίζονται κυρίως με τη υιοθέτηση μιας στάσης προστασίας του παραδοσιακού τρόπου θέασης στον κινηματογράφο.

Λέξεις-κλειδιά:

Εικονική Πραγματικότητα, κινηματογράφος, οπτικοποίηση, προσομοίωση, εμπύθιση

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΚΟΥΚΟΥΔΗΣ

ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΔΙΑΔΡΑΣΤΙΚΟΥ ΑΦΗΓΗΜΑΤΙΚΟΥ ΈΡΓΟΥ ΕΙΚΟΝΙΚΗΣ ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑΣ - ΠΑ- ΡΟΥΣΙΑΣΗ ΕΡΓΟΥ IS THERE ANY BODY OUT THERE?

Το *IsThereAnybodyOutThere?* είναι ένα διαδραστικό αφηγηματικό έργο εικονικής πραγματικότητας που πραγματοποιήθηκε στα πλαίσια διπλωματικής εργασίας στο Τμήμα Τεχνών Ήχου και Εικόνας του Ιονίου Πανεπιστημίου. Ακολουθώντας το φορμάτ και τις πρακτικές που εφαρμόζουν αντίστοιχα έργα που έχουν δημιουργηθεί τα τελευταία χρόνια, χάρη στην εξέλιξη της τεχνολογίας, το έργο εστιάζει στην εξιστόριση και στους προβληματισμούς καταστάσεων που αφορούν στην περίοδο της πανδημίας του Covid-19. Επίσης, το έργο αποτελεί μια μέλετη και ανασκόπηση της τεχνολογίας των τελευταίων ετών και στον τρόπο που αυτή μπορεί να αξιοποιηθεί ώστε να ενισχύσει την εμπύθηση και την διάδραση των θεατών με την αφήγηση, μετατρέποντάς τους από παθητικούς δέκτες σε ενεργούς χαρακτήρες, τοποθετώντας τους μέσα στο ίδιο το έργο. Τέλος, στο πλαίσιο της εργασίας αναφέρονται μέθοδοι και εργαλεία ανάπτυξης, όπως η παραγωγή γραφικών και αφηγήσεων για την δημιουργία του ψηφιακού κόσμου και η συγγραφή κώδικα για την επίτευξη της διάδρασης του θεατή με τα αντικείμενα του χώρου. Στόχος της παρουσιάσης είναι η ανάδειξη των παράπων πτυχών και ο τρόπος που αξιοποιήθηκαν καινοτόμα τεχνολογικά μέσα για την δημιουργία του έργου. Το έργο ολοκληρώθηκε τον Νοέμβριο του 2023 και είναι υποψήφιο για συμμετοχή σε φεστιβάλ και εκθέσεις (έχοντας ήδη εξασφαλίσει την πρώτη του συμμετοχή).

Λέξεις-κλειδιά:

Εικονική Πραγματικότητα, Εμβύθυση, Διάδραση, VR, Αφήγηση

ΑΝΑΣΤΑΣΙΑ ΛΑΜΠΡΟΠΟΥΛΟΥ

Η ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑΣ ANIMATION ΝΤΟ-ΚΙΜΑΝΤΕΡ ΣΤΗΝ ΠΡΩΤΟΒΑΘΜΙΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΣΤΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΤΟΥ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ ΤΠΕ.

Η εργασία αυτή αφορά στην μελέτη περίπτωσης δημιουργίας animation ντοκιμαντέρ στο πλαίσιο του μαθήματος ΤΠΕ στο δημοτικό. Πιο συγκεκριμένα είναι ένα αφιέρωμα στον ήρωα της επανάστασης του 1821 Νικητάρá. Συμμετείχαν οι μαθητές της Στ τάξης του 1ου Δημοτικού Ιλίου Σχ. Έτους 2021-2022. Διάρκεια εφαρμογής τρεις μήνες. Στόχος ήταν οι μαθητές να λειτουργήσουν ως ερευνητές της ιστορίας αξιοποιώντας, βιβλιογραφικές, διαδικτυακές πηγές αλλά και προσωπικές μαρτυρίες. Να δημιουργήσουν το σενάριο και στη συνέχεια να αξιοποιήσουν την τεχνική του stopmotionanimation για την τελική υλοποίηση του ντοκιμαντέρ. Στο μάθημα της πληροφορικής αξιοποίησαν δημιουργικά υπολογιστές και το κατάλληλο λογισμικό και με χρήση κινητού τηλεφώνου ολοκλήρωσαν το έργο τους. Κάτι το οποίο είναι και απαιτούμενο του μαθήματος, η δημιουργία από πλευράς των μαθητών πολυμεσικών έργων. Στη συνέχεια οργανώθηκε προβολή στο σχολείο και συμμετοχές σε φεστιβάλ και διαγωνισμούς με σκοπό την επικοινωνία του έργου με το κοινό. Η αξιολόγηση τόσο εσωτερικά στο σχολείο όσο και από τις επίσημες επιλογές σε φεστιβάλ αλλά και οι βραβεύσεις του έργου οδήγησαν στη θετική αποτίμηση της διαδικασίας δημιουργίας.

Λέξεις-κλειδιά:

Animation, ντοκιμαντέρ, ιστορία, ΤΠΕ, πρωτοβάθμια

ΣΤΑΥΡΟΥΛΑ ΜΠΟΤΗ – ΧΡΗΣΤΟΣ ΓΟΥΣΙΟΣ

ΕΝΑ ΕΥΦΑΝΤΑΣΤΟ ΤΑΞΙΔΙ ΣΤΗΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΤΟΥ ΗΧΟΥ ΜΕΣΩ ΤΗΣ ΤΕΧΝΙΚΗΣ FOLEY

Τα σύγχρονα πρόγραμμα σπουδών εκπαίδευσης επιδιώκουν τη γνωριμία των μαθητών με τον ήχο μέσα από τα χαρακτηριστικά του και τα είδη του. Οι δραστηριότητες όμως που προτείνονται συνδέονται περισσότερο με τον μουσικό γραμματισμό τους. Η παρούσα εισήγηση αναδεικνύει μια νέα διδακτική προσέγγιση στην εκπαίδευση του ήχου, μέσα από τους κινηματογραφικούς ήχους Foley, στοχεύοντας παράλληλα στην καλλιέργεια του οπτικοακουστικού γραμματισμού. Οι Foley ήχοι δημιουργούνται, συντίθενται και αναπαράγονται για να επενδύσουν ένα κινηματογραφικό είδος, συνεισφέροντας στην ενίσχυση της δράσης, αλλά και της αφήγησης. Η τεχνική που χρησιμοποιείται για τη δημιουργία τους, έχει παραστατικό χαρακτήρα που εγείρει τη φαντασία, τη δημιουργική και κριτική σκέψη και απαιτεί πολλαπλές δεξιότητες και ικανότητες όπως καλή αίσθηση του ρυθμού, ακουστική αντίληψη, συγχρονισμό κ.ά. Οπότε, η ιδέα του να μεταφερθεί η τεχνική αυτή από τα κινηματογραφικά στούντιο στην τάξη, μπορεί να σταθεί αφορμή ώστε μαθητές και εκπαιδευτές να γνωρίσουν τον κόσμο του ήχου μέσα από μια νέα, ευχάριστη εκπαιδευτική-καλλιτεχνική διαδικασία, να αποκτήσουν πολλαπλές δεξιότητες και να οδηγηθούν στον οπτικοακουστικό γραμματισμό. Μέσα από ένα εκπαιδευτικό πρόγραμμα που μπορεί να εφαρμοσθεί στα εργαστήρια δεξιοτήτων, σε μαθητές από 10 ετών και πάνω, προτείνεται μια νέα μορφή ηχοεκπαίδευσης μέσω της τεχνικής Foley, όπου ο τρόπος ηχητικού σχεδιασμού και επένδυσης μικρών βίντεο μπορεί να αποτελέσει αφορμή για συλλογισμό, για συζήτηση, για συνεργασία, για εμβάθυνση και για δημιουργικότητα. Και ενώ έως τώρα ίσχυε ότι μια εικόνα ισούται με χίλιες λέξεις, τώρα το αντίστοιχο δύναται να ειπωθεί και για τον κινηματογραφικό ήχο.

Λέξεις-κλειδιά:

Foley, ήχος, εκπαίδευση, κινηματογράφος, οπτικοακουστικός γραμματισμός

ΣΜΑΡΑΓΔΑ ΝΙΤΣΟΠΟΥΛΟΥ

ΧΡΗΣΙΜΟΠΟΙΩΝΤΑΣ ΤΙΣ ΕΓΓΕΝΕΙΣ ΟΠΤΙΚΕΣ ΠΡΟΚΑΤΑΛΗΨΕΙΣ ΩΣ ΕΡΓΑΛΕΙΟ ΟΠΤΙΚΟΥ ΓΡΑΜΜΑΤΙΣΜΟΥ: Η ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ ΤΟΥ «ARCHIVE EFFECT»

Η JaimieBaron δηλώνει ότι η αντικειμενικότητα των αρχειακών εγγράφων έχει τεθεί υπό αμφισβήτηση και η πίστη στο αρχείο ως μια ολοκληρωμένη πηγή αντικειμενικών «αποδεικτικών στοιχείων» έχει γίνει προβληματική. Από την άλλη πλευρά, αρκετοί ερευνητές πιστεύουν ότι οι πρωτογενείς πηγές όπως το αρχειακό υλικό παρέχουν στους μαθητές μια σύνδεση με το παρελθόν, γεφυρώνοντας το χάσμα μεταξύ συχνά φαινομενικά μακρινών ιστορικών γεγονότων και του παρόντος. Εκπαιδεύουν τους μαθητές να αναγνωρίζουν τις ιστοριογραφικές προκαταλήψεις, να ερμηνεύουν στοιχεία, να διαβάζουν και να χωνεύουν δύσκολο πνευματικά και συντακτικά υλικό. Ως videoartist, ερευνήτρια και εκαπιδευτικός που ασχολείται με το αρχειακό υλικό και την επιρροή του στην ιστορική αλήθεια, σχεδίασα ένα διδακτικό σενάριο για τη μελέτη του «φαινομένου του αρχείου» για μαθητές τις 3ης Γυμνασίου. Μέσω της εκπαιδευτικής μεθόδου έρευνας δράσης, έκανα μια μελέτη σχετικά με πολλούς τρόπους με τους οποίους οι μαθητές συνδιαλέγονται με το αρχειακό υλικό μέσω της κατανόησης του μοντάζ και της σκηνοθεσίας και πως το μεταφράζουν ως ιστορική αλήθεια. Αυτή η έρευνα αποκάλυψε διδακτικές μεθόδους βασισμένες σε απλά διδακτικά σενάρια που μπορούν να εφαρμοστούν μέσω της συνδιδασκαλίας μαθημάτων καλλιτεχνικής εκπαίδευσης και ιστορίας, υπογραμμίζοντας ότι το «φαινόμενο του αρχείου» μπορεί να εντοπιστεί σε νεότερες γενιές όπως οι μαθητές γυμνασίου και μπορεί να χρησιμοποιηθεί ως εργαλείο για τον ψηφιακό γραμματισμό.

Λέξεις-κλειδιά:

διαθεματική διδασκαλία, φαινόμενο του αρχείου (archiveeffect), συνδιδασκαλία, JaimieBaron

ΣΤΕΛΛΑ ΜΑΡΙΑ ΝΤΑΒΙΑ-ΕΙΡΗΝΗ ΣΗΦΑΚΗ

ΠΡΟΣΕΓΓΙΖΟΝΤΑΣ ΤΑ ΖΗΤΗΜΑΤΑ ΦΥΛΟΥ ΣΤΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΜΕΣΑ ΑΠΟ ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΙΚΕΣ ΤΑΙΝΙΕΣ: ΚΑΛΕΣ ΠΡΑΚΤΙΚΕΣ ΔΙΕΘΝΩΝ ΦΟΡΕΩΝ ΑΤΥΠΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

Η ισότητα και ισονομία μεταξύ των φύλων αναδεικνύεται καθημερινά ως επιτακτικό κοινωνικό αίτημα. Σε αυτό το πλαίσιο, το σχολείο καλείται να εκπαιδεύσει και να ευαισθητοποιήσει τους/τις μελλοντικούς πολίτες στον σεβασμό των ανθρώπινων δικαιωμάτων, στην ανοχή στην διαφορετικότητα και στην προάσπιση των ελευθεριών κάθε κοινωνικής ομάδας. Έτσι, μέσα από τα μαθήματα της Νέας Ελληνικής Γλώσσας και της Κοινωνιολογίας, το σχολικό πρόγραμμα προσεγγίζει σχετικές θεματικές, υπογραμμίζοντας την ανάγκη εξάλειψης της έμφυλης βίας και των έμφυλων διακρίσεων. Από την άλλη, οι μαθητές και οι μαθήτριες, βομβαρδίζονται καθημερινά από ερεθίσματα τα οποία όχι μόνο δεν προωθούν τα παραπάνω αιτήματα, αλλά συχνά ωθούν σε καταδικαστέες συμπεριφορές (πχ τραπ μουσική, ταινίες και σειρές που αναπαράγουν έμφυλα στερεότυπα κλπ). Ο οπτικοακουστικός γραμματισμός, και ιδιαίτερα η χρήση ταινιών στις σχολικές αίθουσες, ως διαδραστική πρακτική που ξεφεύγει από τον κλασικό τρόπο διδασκαλίας, δύναται να αποτελέσει αντίβαρο στα προβληματικά πρότυπα που καταναλώνονται άκριτα από τους μαθητές. Στο πλαίσιο αυτό σημαντικοί εκπαιδευτικοί φορείς της τυπικής και άτυπης εκπαίδευσης διεθνώς προτείνουν ταινίες και σχέδια μαθημάτων μέσα από τα οποία οι μαθητές και οι μαθήτριες προβληματίζονται και συζητούν πάνω στα ζητήματα φύλου, αναπτύσσοντας φίλτρα απέναντι στα εξωσχολικά ερεθίσματα που λαμβάνουν, και ενισχύοντας την αυτοπεποίθηση και τα συναισθήματα αυτοδιάθεσής τους. Η παρουσίαση αυτή επικεντρώνεται στα εκπαιδευτικά σχέδια των φορέων Cined, Journeys in Film και TeachwithMovies προκειμένου να διερευνηθούν και να παρουσιαστούν οι τρόποι με τους οποίους προσεγγίζονται τα έμφυλα ζητήματα στις ταινίες που προτείνονται. Μέσα από την ανάλυση θα εστιάσουμε σε καλές πρακτικές που θα μπορούσαν εν δυνάμει να προταθούν στο ελληνικό σχολικό πλαίσιο, λαμβάνοντας, φυσικά, υπόψιν το πρόγραμμα διδασκαλίας της εκάστοτε τάξης και την ηλικία των μαθητών και μαθητριών.

Λέξεις-κλειδιά:

Φύλο, κινηματογράφος, οπτικοακουστικός γραμματισμός, ισότητα

ΜΑΡΙΑ ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΥ

ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΜΑΘΗΤΩΝ Ε.Ε.Ε.ΕΚ. ΜΕΣΩ ΤΟΥ ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΟΥ

Η εισήγηση αυτή αναφέρεται σε ένα τριετές πρόγραμμα Σχολικού Κινηματογράφου που πραγματοποιείται από το 2020 ως το 2023 στο 1ο Ε.Ε.Ε.ΕΚ. του Δήμου Θέρμης. Με βασικό γνώμονα τις ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες των μαθητών/τριων και το νοητικό τους δυναμικό οργανώθηκε ένα πρόγραμμα εκπαίδευσης με σκοπό τη βελτίωση της ποιότητας ζωής τους. Η έννοια της ποιότητα ζωής γενικά αφορά την κάλυψη των αναγκών διαβίωσης και ευημερίας μιας ομάδας ανθρώπων ή ενός ατόμου (Νάκου, 2001), στην παρούσα έρευνα ο όρος αυτός αφορά τη διαχείριση του ελεύθερου χρόνου αλλά και της προσφοράς ίσων ευκαιριών μάθησης. Θα πρέπει να σημειωθεί πως οι έφηβοι ασχολούνται και επηρεάζονται από το διαδίκτυο, την τηλεόραση και τον κινηματογράφο (Κορωναίου, 2006), συμπεριλαμβανομένων και των μαθητών/τριων ειδικής εκπαίδευσης. Λαμβάνοντας υπόψη πως τα παιδιά επηρεάζονται από τις ιστορίες και τα παραμύθια (Αβδελίδου, 2022), είναι εύλογο να θεωρηθεί πως ο κινηματογράφος μπορεί να ενεργοποιήσει ανάλογες διεργασίες σε μαθητές/τριες της ειδικής αγωγής όπου η εικόνα παίζει γι αυτούς σημαντικό επικοινωνιακό ρόλο μιας και το πλήθος των μαθητών/τριων αυτών υπολείπεται σε επικοινωνιακές δεξιότητες. Ομάδα μαθητών/τριων για δύο ώρες την εβδομάδα παρακολουθούσαν προβολές από επιλεγμένες ταινίες animation με στόχο α) γνωστικά-να μάθουν τις βασικές αρχές δημιουργίας μιας ταινίας β) δεξιοτήτων-να δημιουργήσουν δικές τους ταινίες, γ) συμπεριφορικά-να μάθουν τον σωστό τρόπο συμπεριφοράς μέσα σε μια αίθουσα κινηματογράφου και να ανακαλύψουν ένα προσωπικό τρόπο έκφρασης. Τα ερευνητικά ερωτήματα που τέθηκαν αφορούν κυρίως α) τον τρόπο που μπορεί να δομηθεί ένα πρόγραμμα συνδυάζοντας την εικαστική αγωγή και την κινηματογραφική εκπαίδευση σε μαθητές με ειδικές ανάγκες και β) αν μπορούν να καλλιεργηθούν κοινωνικές δεξιότητες μέσα στην τάξη και αν αυτές μπορούν να γενικευτούν. Η αξιολόγηση των μαθητών έγινε μέσω παρατήρησης (χρήση ημερολογίου) και με συνεντεύξεις ανοιχτού τύπου στους γονείς. Τα αποτελέσματα του προγράμματος αυτού ήταν θετικά κυρίως σε ότι αφορά την εκμάθηση συμπεριφορών κοινωνικά αποδεκτών μέσα στην κινηματογραφική αίθουσα (αλλά και στο σπίτι όταν βλέπουν ταινίες), βελτίωση

- αύξηση της ώρας παρακολούθησης και προσήλωσης των μαθητών/τριων κατά την ώρα της προβολής και βελτίωση του λεξιλογίου των μαθητών/τριων Τέλος, σε μερίδα μαθητών παρατηρήθηκε βελτίωση στην επικοινωνία τους κυρίως εκφράζοντας συναισθήματα μέσα από τις μικρές ιστορίες τους. Η έρευνα αυτή είναι πολύ σημαντική για τα ελληνικά δεδομένα γιατί αν και το δείγμα των μαθητών είναι μικρό δεν υπάρχουν ανάλογες έρευνες όπου σε βάθος τριετίας να μελετούν την επίδραση που ασκεί η κινηματογραφική παιδεία σε μαθητές/τριες με ειδικές ανάγκες.

Λέξεις-κλειδιά:

Λέξεις-κλειδιά: Εκπαίδευση μέσα από τον κινηματογράφο, Ειδική Αγωγή, Αισθητική Αγωγή, Τέχνη.

ΓΙΑΝΝΗΣ ΠΑΠΠΑΣ

Ο ΦΡΕΝΕ ΣΤΟΝ 21Ο ΑΙΩΝΑ

Η εισήγηση αναφέρεται στην αναγκαιότητα της εισαγωγής του Κινηματογράφου ως μορφή τέχνης στην εκπαίδευση, αξιοποιώντας την παρακαταθήκη του παιδαγωγού Σ. Φρενέ με πεδίο εφαρμογής το 1ο ΓΕΛ Κερατσινίου, όπου η Κινηματογραφική ομάδα με συνέπεια (10 ταινίες μυθοπλασίας ή ντοκιμαντέρ) μέσω των τεχνικών Φρενέ (πχ τι νέα, ελεύθερο κείμενο) δουλεύει και αναπτύσσεται. Η κινηματογραφική ομάδα αποτελεί τον θεμέλιο λίθο για την πραγματοποίηση στόχων όπως η καλλιέργεια των αξιών της .συνεργασίας, της πολιτειότητας, της ενσυναίσθησης, της ελεύθερης έκφρασης και επικοινωνίας. Πιο συγκεκριμένα, η κινηματογραφική ομάδα στηρίζει τη μικρή σχολική κινηματογραφική λέσχη, αναλύει κριτικά τις κινηματογραφικές ταινίες και κυρίως μέσω εργαστηρίου δημιουργεί κινηματογραφικές ταινίες. Έτσι μέσω της δημιουργίας Κινηματογραφικής ομάδας, ο κινηματογράφος ως μορφή τέχνης εισέρχεται στο σχολείο και επιτυγχάνονται οι στόχοι για ένα δημιουργικό σχολείο, ανοιχτό στην κοινωνία, που τα παιδιά μαθαίνουν, δημιουργούν , εκφράζονται, ανθίζουν.

Λέξεις-κλειδιά:

Φρενέ, ομάδα, 1 ο ΓΕΛ Κερατσινίου

ΓΡΑΜΜΕΝΗ ΕΛΕΝΗ – ΠΟΥΡΝΗ

ΕΝΤΟΣ ΚΑΙ ΕΚΤΟΣ ΣΧΟΛΙΚΗΣ ΑΙΘΟΥΣΑΣ: Η ΑΠΟΤΥΠΩΣΗ ΤΗΣ ΣΧΟΛΙΚΗΣ ΗΘΙΚΗΣ ΣΤΟΝ ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΟ

Τα κρούσματα σχολικού εκφοβισμού αυξάνονται ολοένα και περισσότερο. Ανησυχητικά περιστατικά απασχολούν σε καθημερινή βάση την εγχώρια και διεθνή ειδησεογραφία. Οι κινηματογραφικές ταινίες με σχολική θεματολογία άρχισαν να αναπτύσσονται με το τέλος του Β Παγκοσμίου Πολέμου και την άνοδο της νεανικής καταναλωτικότητας στις ΗΠΑ. Η νεανική παραβατικότητα συνδέεται αναμφίβολα με την κουλτούρα και την συμπεριφορά των ενηλίκων στο οικογενειακό, φιλικό και σχολικό περιβάλλον. Την τελευταία δεκαετία το θέμα της σχολικής ηθικής και παραβατικότητας απασχολεί, όσο ποτέ, τους δημιουργούς του σινεμά. Δύο ταινίες με διαφορετική οπτική σε ευρωπαϊκό έδαφος, «Το μάθημα» των Βούλγαρων Κριστίνα Γκρόζεβα και Πέτερ Βαλκάνοφ και «Στο γραφείο καθηγητών» (2023) του ΤουρκογερμανούλκέρΤσατάκ θέτουν παλαιότερους και σύγχρονους προβληματισμούς για το ζήτημα αυτό. Πρέπει μία κοινωνία που χαρακτηρίζεται από σοβαρά και πολύπλευρα διλήμματα να ζητά την απόλυτη συμμόρφωση στους κανόνες από τους μαθητές; Μπορεί ο δάσκαλος να λειτουργήσει ακόμη ως πρότυπο; Το σχολείο παραμένει πάντα ένας καθρέφτης της κοινωνίας σε σμίκρυνση;

Λέξεις-κλειδιά:

σχολείο, ηθική, κινηματογράφος, κοινωνία

ΜΑΓΔΑΛΗΝΗ ΡΑΠΤΗ

ΔΙΔΑΣΚΟΜΑΣΤΕ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ ΔΗΜΙΟΥΡΓΩΝΤΑΣ ΤΗ ΔΙΚΗ ΜΑΣ ΤΑΙΝΙΑ. ΕΝΑ ΣΧΟΛΙΚΟ ΔΙΗΓΗΜΑ ΠΟΥ ΕΓΙΝΕ SLAPSTICK.

Η εργασία παρουσιάζει την πορεία δημιουργίας μιας βουβής κωμωδίας μικρού μήκους από τους μαθητές του 2ου Γυμνασίου Ευόσμου, βασισμένης σε ένα διήγημα του σχολικού βιβλίου των Κειμένων Νεοελληνικής Λογοτεχνίας της Α' Γυμνασίου. Συγκεκριμένα, το αστικό διήγημα του Εμμανουήλ Ροΐδη Η εορτή του πατρός μου (1895), που σατιρίζει την τυπικότητα και την προσποίηση στις οικογενειακές σχέσεις των αριστοκρατών της εποχής του, γίνεται slapstick με κάρτες διαλόγου στην ειρωνική καθαρεύουσα του κειμένου: η αυστηρή μητέρα χαστουκίζει τον γιο της κάθε φορά που αποδεικνύεται κατώτερος της μεγαλοαστικής ανατροφής του, με αφορμή την προετοιμασία για την ονομαστική γιορτή του πατέρα. Η κινηματογραφική ομάδα του σχολείου συγκροτήθηκε από μαθητές της Α' και Β' Γυμνασίου στο πλαίσιο πολιτιστικού προγράμματος σχολικών δραστηριοτήτων, που ονομάστηκε «Ραντεβού στα... βουβά στο σινεμά.», κατά τα σχολικά έτη 2022-23 και 2023-24. Βασικοί στόχοι του προγράμματος ήταν: η εξοικείωση των μαθητών με τα στάδια δημιουργίας μιας ταινίας μικρού μήκους, η βαθύτερη κατανόηση και αναβίωση της εποχής του συγγραφέα, αλλά και η εξοικείωση με πρόσωπα, έργα και την αισθητική του βωβού κινηματογράφου. Η μεθοδολογία υλοποίησης ακολούθησε τα εξής στάδια: χωρισμός των μαθητών σε ομάδες, ανάθεση ρόλων, μετατροπή του διηγήματος σε σενάριο, ερευνητικές εργασίες για την εποχή της ιστορίας του έργου και τον βωβό κινηματογράφο, συζήτηση για τις αισθητικές επιλογές στη σκηνογραφία, την ενδυματολογία και το μακιγιάζ, αλλά και πρόβες, διδακτικές επισκέψεις, γύρισμα της ταινίας στο σχολείο και σε εξωτερικούς χώρους, μοντάζ, μουσική επένδυση, κατασκευή αφίσας και προβολή της ταινίας στο σχολείο και σε τοπικό κινηματογράφο. Ανά τακτά χρονικά διαστήματα: ανατροφοδότηση, αναστοχασμός, συζήτηση επί του καλλιτεχνικού αποτελέσματος (καταιγισμός ιδεών). Τέλος, επίτευξη των παιδαγωγικών και μαθησιακών στόχων• οι μαθητές της ομάδας δήλωσαν ενθουσιασμένοι με την εμπειρία και το αποτέλεσμα και μετά την προβολή της ταινίας στις υπόλοιπες τάξεις εκφράστηκε έντονο ενδιαφέρον για συμμετοχή στην ομάδα από πλήθος μαθητών του σχολείου.

Λέξεις-κλειδιά:

μάθημα Λογοτεχνίας, παραγωγή slapstick, διήγημα

ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ ΣΑΒΟΡΙΑΝΑΚΗΣ

Η ΕΜΠΕΙΡΙΑ ΑΠΟ ΤΗΝ ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΟΜΙΛΟΥ ΚΙ- ΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΟΥ ΣΤΟ ΛΥΚΕΙΟ

“ΟΜΙΛΟΣ ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΟΥ” ΠΡΟΤΥΠΟΥ ΠΕΙΡΑΜΑΤΙΚΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ ΑΝΑΒΡΥΤΩΝ ΓΙΑ ΤΟ ΣΧΟΛΙΚΑ ΕΤΗ 2014-2017. Υπεύθυνος: Παναγιώτης Σαβοριανάκης (Ιστορικός - Φιλολόγος)

Ο όμιλος κινηματογράφου προσφέρει σε παιδιά όλων των τάξεων του Λυκείου, για δύο ώρες κάθε εβδομάδα, την ευκαιρία να γνωρίσουν καλύτερα την Ιστορία και βασικές αρχές της τεχνικής του κινηματογράφου μέσα από ειδικές ενότητες που παρουσίαζε ο υπεύθυνος καθηγητής.

- Κύριος στόχος ήταν η διδασκαλία της οπτικής κουλτούρας μέσω του κινηματογράφου και ο οπτικοακουστικός γραμματισμός των παιδιών.

- Η εξοικείωση με τα βασικά καλλιτεχνικά ρεύματα της Ιστορίας του κινηματογράφου

- Η κατανόηση βασικών ζητημάτων της κινηματογραφικής τεχνικής και

- Η ενθάρρυνση για δημιουργική έκφραση

- Βασικές αρχές κινηματογραφικής τεχνικής (α) το κινηματογραφικό συνεργείο και οι ομάδες του, β) βασικές αρχές της κινηματογραφικής φωτογραφίας (είδη φακών, φωτισμός, προοπτική, βάθος πεδίου) γ) η κινηματογραφική κάμερα και η κινηματογραφική λήψη (η κλίμακα των κινηματογραφικών πλάνων και η κίνηση της κάμερας, θέσεις της κινηματογραφικής μηχανής λήψης), δ) το κινηματογραφικό κάδρο, ε) το μοντάζ (η σύνδεση των κινηματογραφικών πλάνων και οι επιμέρους διαφορετικοί τρόποι σύνδεσής τους), στ) ο ήχος της ταινίας: ηχοληψία και κινηματογραφικό σάουντρακ, ζ) δημιουργία κινηματογραφικού σεναρίου: Η κλασική αφήγηση και εναλλακτικές μορφές κινηματογραφικής αφήγησης, η) το “ντεκουπάζ” και το “στόρυμπορντ” (η αναλυτική εκδοχή του κινηματογραφικού σεναρίου), θ) Η τέχνη του ηθοποιού στον κινηματογράφο.

- Ιστορία του κινηματογράφου - τα βασικά ρεύματα.

- “Πως βλέπω μια ταινία”: “Κριτική” και “ενεργητική” παρακολούθηση ταινιών - ανάλυση/ σχολιασμός/ συζήτηση με τον υπεύθυνο καθηγητή. Συγγραφή κριτικών σημειωμάτων για ταινίες.

- Συγγραφή σεναρίου / δημιουργία σύντομου ψηφιακού βιντεογραφήματος (γυρίστηκαν δίλεπτα βιντεογραφήματα εξάσκησης και πειραματισμού και ταινία μικρού μήκους σε βίντεο με θέμα το Ολοκαύτωμα (συμμετοχή και έπαινος στο σχετικό μαθητικό διαγωνισμό του Εβραϊκού Μουσείου και του ΥΠΑΙΘΑ, το 2016, συνοδεύτηκε από εκπαιδευτική επίσκεψη στο Άουσβιτς).

Λέξεις-κλειδιά:

όμιλος κινηματογράφου, οπτικοακουστικός γραμματισμός

ΠΑΝΑΓΙΩΤΑ ΣΑΜΙΩΤΗ – ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΣΙΠΗΤΑΝΟΣ – ΕΛΕΝΗ ΚΑΤΣΑΡΟΥ

ΕΙΚΟΝΑ ΚΑΙ “ΟΠΤΙΚΟΣ” ΚΡΙΤΙΚΟΣ ΓΡΑΜΜΑΤΙΣΜΟΣ

Ο ρόλος της εικόνας στην εξάπλωση της παραπληροφόρησης και των ψευδών ειδήσεων με βάση την εμπειρία και τις απόψεις φωτογράφων αποτέλεσε στόχο ποιοτικής έρευνας μικρής κλίμακας με συνεντεύξεις σε επαγγελματίες φωτογράφους και φοιτητές/φοιτήτριες στον τομέα φωτογραφίας, η οποία πραγματοποιήθηκε από το Πανεπιστήμιο Κρήτης στο πλαίσιο προγράμματος Erasmus+. Μέσα από τη θεματική ανάλυση των δεδομένων προέκυψε η αναγνώριση της αυξημένης επιρροής των ψηφιακών εργαλείων, των μέσων κοινωνικής δικτύωσης και της τεχνητής νοημοσύνης στην ένταση του φαινομένου της παραπληροφόρησης μέσω της εικόνας. Επιπλέον, παρουσιάζεται η άποψη των φωτογράφων ως προς τους τρόπους αντιμετώπισης του φαινομένου. Αυτό που τονίζεται ιδιαίτερα είναι η σημασία της κριτικής προσέγγισης του φαινομένου της «οπτικής» παραπληροφόρησης μέσα από την ανάπτυξη ενός επικαιροποιημένου κριτικού οπτικού γραμματισμού που αφορά τόσο τους ίδιους τους επαγγελματίες φωτογράφους όσο και ευρύτερα τους πολίτες.

Λέξεις-κλειδιά:

Οπτικός κριτικός γραμματισμός, παραπληροφόρηση, ψευδείς ειδήσεις, τεχνητή νοημοσύνη, εικόνα

ΜΑΡΕΤΤΑ ΣΙΔΗΡΟΠΟΥΛΟΥ

ΟΠΤΙΚΟΑΚΟΥΣΤΙΚΟΣ ΓΡΑΜΜΑΤΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΦΙΛΑΝΑΓΝΩΣΙΑ: Η ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ ΤΩΝ BOOKTRAILERS

Τα BookTrailers αποτελούν σύντομα βίντεο που σχεδιάζονται για να προκαλούν ενδιαφέρον για ένα βιβλίο. Εμπνευσμένα από την ιδέα των Movie-Trailers, τα οποία έχουν ξεκάθαρα διαφημιστικό στόχο, τα BookTrailers παρέχουν μια πολυμεσική ματιά στο περιεχόμενο και την ατμόσφαιρα ενός βιβλίου με στόχο να δελεάσουν τους πιθανούς αναγνώστες. Ως μορφή ψηφιακής αφήγησης ενσωματώνουν έναν συνδυασμό εικαστικών, μουσικής, φωνής και κειμένου για να μεταφέρουν βασικά θέματα της ιστορίας, να αναδείξουν τους χαρακτήρες παρέχοντας μια προεπισκόπηση του βιβλίου. Τα BookTrailers χρησιμοποιούνται συνήθως ως στρατηγική προώθησης από συγγραφείς, εκδότες και βιβλιοπωλεία για την προβολή ενός βιβλίου ώστε να προσελκύσουν το κοινό. Ωστόσο, μια πιθανή αξιοποίησή τους, όχι για εμπορικούς σκοπούς, αλλά για την καλλιέργεια του οπτικοακουστικού γραμματισμού και την προώθηση της φιλαναγνωσίας έχει τη δυναμική να αποτελέσει καλή πρακτική. Σε αυτή την κατεύθυνση, η μελέτη εστιάζει στη δημιουργία BookTrailers από μια ομάδα φοιτητριών, μελλοντικών Νηπιαγωγών, στο πλαίσιο ενός πανεπιστημιακού μαθήματος για το Γραμματισμό. Μέσα από τη μελέτη περίπτωσης, διερευνώνται δύο διαστάσεις των BookTrailers: ως εκπαιδευτικής δραστηριότητας και ως δημιουργικού οπτικοακουστικού ψηφιακού προϊόντος. Επίσης, υπογραμμίζονται τα οφέλη της ενσωμάτωσης της δημιουργίας BookTrailers στο Νηπιαγωγείο ως φιλαναγνωστικής πρακτικής. Υποστηρίζεται μια ολιστική προσέγγιση που ενισχύει τις παραδοσιακές δεξιότητες γραμματισμού καλλιεργώντας ταυτόχρονα μια αίσθηση δημιουργικότητας, ψηφιακών δεξιοτήτων και αγάπης για το διάβασμα στους νεαρούς μαθητές.

Λέξεις-κλειδιά:

Οπτικοακουστικός γραμματισμός, φιλαναγνωσία

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΑ ΣΤΑΥΡΟΠΟΥΛΟΥ

ΨΗΦΙΑΚΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑ ΚΑΙ ΗΧΗΤΙΚΗ ΕΥΑΙ- ΣΘΗΤΟΠΟΙΗΣΗ ΠΑΙΔΙΩΝ 10-12 ΕΤΩΝ ΜΕΣΩ ΟΠΤΙΚΟΑΚΟΥΣΤΙΚΩΝ-ΔΙΑΔΡΑΣΤΙΚΩΝ ΑΦΗΓΗ- ΣΕΩΝ ΜΕ ΑΦΟΡΜΗ ΤΟ ΠΑΓΚΟΣΜΙΟ ΓΕΩΠΑΡ- ΚΟΥΝΕΣCO ΤΗΣ ΣΗΤΕΙΑΣ

Στην εποχή των θορύβων, της καθημερινής ακούσιας «κατανάλωσης» δεκάδων εικόνων μέσω ροών σε οθόνες και της τάση για μονοαισθητηριακή πρόσληψη γνώσης και πληροφοριών από τον κόσμο γύρω μας, η ανάγκη για ευαισθητοποίηση στον ήχο και η καλλιέργεια της ακουσματικής εμπειρίας, ιδιαίτερα στο δυτικό κόσμο, είναι ίσως πιο επιτακτική από ποτέ στην μέχρι τώρα ιστορία του ανθρώπου. Η ανάγκη αυτή ήταν που οδήγησε και στην εν λόγω έρευνα. Ταυτόχρονα, η σύνδεση των οπτικοακουστικών τεχνών με τη φύση και την ιλιγγιώδη ανάπτυξη των πολυμεσικών τεχνολογιών και των τεχνολογιών του ήχου θεωρήθηκε ως εξαιρετικό και διευρυμένο εργαλείο για την καλλιέργεια «καθαρών» και δημιουργικών αυτιών για το σημερινό παιδί και την εξέλιξη του σε ένα συνειδητό ακροατή. Σχεδιάστηκαν λοιπόν και κατασκευάστηκαν με οπτικό και ηχητικό πρωτόλειο υλικό από το γεωπάρκο της Σητείας, τρεις οπτικοακουστικές, διαδραστικές αφηγήσεις με περιφερικό ήχο και μία διαδραστική ηχητική δραστηριότητα. Βασικός ερευνητικός σκοπός αποτέλεσε η μελέτη της ηχητικής ευαισθητοποίησης των παιδιών μέσω του βιώματος των εν λόγω αφηγήσεων. Επιχειρήθηκε να διερευνηθούν οι ηχητικές αντιληπτικές ικανότητες των παιδιών, καθώς και οι ικανότητες συναισθηματικής σύνδεσης μέσω ήχων και ηχοτοπίων και της αντίληψης του ήχου ως υλικό σύνθεσης. Η έρευνα πραγματοποιήθηκε τον Ιούνιο του 2022 στο τριθέσιο δημοτικό σχολείο του χωριού Ζάκρος της Σητείας, το οποίο βρίσκεται εντός των συνόρων του γεωπάρκου, και συμμετείχαν σε αυτήν 12 μαθητές της Γ', Δ', Ε' και ΣΤ' τάξης. Διεξήχθη συλλογική μελέτη περίπτωσης και μέσω ποιοτικών μεθόδων ανάλυσης των δεδομένων εξήχθησαν ποικιλόμορφα συμπεράσματα. Τα παιδιά μεταξύ άλλων κατάφεραν να αναγνωρίσουν ποικίλες ιδιότητες των ηχητικών σχεδιασμών, αλλά και να συνδεθούν ποικιλοτρόπως με τους ήχους και τα ηχητοπία τους. Κυρίως τα παιδιά έδειξαν πως διαθέτουν ανοιχτά μυαλά και αυτιά, πρόθυμα να ακούσουν και να παρατηρήσουν τον ήχο σε βάθος αρκεί να τους δίνουμε τις κατάλληλες εμπειρίες.

Λέξεις-κλειδιά:

Ηχητική Ευαισθητοποίηση, Ηχητική Εκπαίδευση, Οπτικοακουστικές Αφηγήσεις, Διαδραστικά Συστήματα και Ηχητικός Γραμματισμός

ΕΥΔΟΚΙΑ ΣΤΕΦΑΝΟΠΟΥΛΟΥ

Ο ΚΙΚΟ ΚΑΙ ΤΑ ΖΩΑ (2020): ΓΕΦΥΡΩΝΟΝΤΑΣ ΤΟΝ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΟ ΓΡΑΜΜΑΤΙΣΜΟ ΜΕ ΤΗΝ ΟΠΤΙΚΟΑΚΟΥΣΤΙΚΗ ΠΑΙΔΕΙΑ

Η παρούσα εισήγηση εστιάζει στη μικρού μήκους ταινία κινουμένων σχεδίων Ο Κίκο και τα Ζώα (2020), η οποία εξετάζεται ως ένα παράδειγμα διασταύρωσης περιβαλλοντικών θεμάτων και οπτικοακουστικής γλώσσας. Αυτή η διασταύρωση στη διεθνή βιβλιογραφία αποδίδεται με τον χαρακτηρισμό *ecomedia/ecocinema* (βλέπε Rust, Monani&Cubitt 2013; 2016) και αποτελεί ένα ανερχόμενο πεδίο στις σπουδές Μέσων. Αυτό το πεδίο τονίζει την υλική και περιβαλλοντική διάσταση όλων των οπτικοακουστικών μέσων: από το οικολογικό αποτύπωμα της κινηματογραφικής βιομηχανίας, μέχρι τον τρόπο που αναπαρίσταται η φύση και τα μη-ανθρώπινα ζώα σε οπτικοακουστικά έργα. Σε αυτή τη τελευταία πτυχή θα εστιάσει η παρούσα εισήγηση, μέσω της εξέτασης της ταινίας Ο Κίκο και τα Ζώα. Η ταινία αυτή αφηγείται την ιστορία του Κίκο, ενός αγοριού που κακομεταχειρίζεται τα ζώα, χρησιμοποιώντας τα για την διασκέδαση του έως ότου ένα συμβάν θα αλλάξει ριζικά τη συμπεριφορά του. Η ταινία βραβεύτηκε σε πολυάριθμα φεστιβάλ παιδικού και νεανικού κινηματογράφου και συμπεριλήφθηκε στο CINEDU, τη ψηφιακή πλατφόρμα ταινιών για τα σχολεία του Ελληνικού Κέντρου Κινηματογράφου. Με αφορμή τη χρήση της ταινίας ως υλικό οπτικοακουστικού γραμματισμού, η παρούσα εισήγηση χρησιμοποιεί το παράδειγμα της ταινίας Ο Κίκο και τα Ζώα για να διερευνήσει τη διασταύρωση περιβαλλοντικής και οπτικοακουστικής εκπαίδευσης. Χρησιμοποιώντας ως θεωρητικό πλαίσιο την έννοια του γραμματισμού στα οικο-μέσα (*ecomedia literacy*) (βλ. López 2014, Redmond 2019 κ.α.), αναλύεται τόσο το περιεχόμενο όσο και η οπτικοακουστική γλώσσα της ταινίας ως προς την περιβαλλοντική/παιδαγωγική τους διάσταση. Εν κατακλείδι, υπογραμμίζεται η κεντρικότητα των Μέσων στη διαμόρφωση περιβαλλοντικών συνειδησεων και συνεπώς η επιτακτική ανάγκη να υιοθετηθεί μια οικολογική οπτική στην οπτικοακουστική παιδεία.

Λέξεις-κλειδιά:

περιβαλλοντικός γραμματισμός, οικολογικό κινηματογράφος (*ecocinema*), γραμματισμός στα οικο-μέσα (*ecomedia literacy*)

ΕΥΣΤΡΑΤΙΑ ΤΖΙΟΥΡΗ

Η ΠΡΟΣΦΥΓΙΚΗ ΚΡΙΣΗ ΚΑΙ Η ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ ΤΗΣ ΣΤΗΝ ΟΘΟΝΗ. ΜΙΑ ΠΟΛΥΤΡΟΠΙΚΗ ΑΝΑΛΥΣΗ ΤΗΣ ΑΝΑΠΑΡΑΣΤΑΣΗΣ ΤΩΝ ΠΡΟΣΦΥΓΩΝ ΣΤΟ ΝΤΟΚΙΜΑΝΤΕΡ «ΦΑΝΤΑΣΜΑΤΑ ΠΛΑΝΩΝΤΑΙ ΠΑΝΩ ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΥΡΩΠΗ».

Η παρούσα μελέτη πραγματοποιήθηκε για τη διπλωματική μου εργασία στα πλαίσια του μεταπτυχιακού κύκλου σπουδών Γλωσσική Εκπαίδευση για Πρόσφυγες και Μετανάστες του Ελληνικού Ανοικτού Πανεπιστημίου. Η μελέτη αξιοποιεί ένα πολυτροπικό διεπιστημονικό πλαίσιο για την ανάλυση του ντοκιμαντέρ «Φαντάσματα πλανώνται πάνω από την Ευρώπη». Χρησιμοποιώντας την πολυτροπική γραμματική και την οπτικοακουστική γνώση, η μελέτη επιδιώκει να κατανοήσει και να ερμηνεύσει πώς δημιουργείται νόημα όχι μόνο μέσα από διάφορες μορφές, αλλά και πώς τα οπτικά πρότυπα καθοδηγούν και επηρεάζουν την σύνθεση αυτού του νοήματος. Το ντοκιμαντέρ αντιμετωπίζεται ως ένα πολυτροπικό κείμενο και εξετάζεται συστηματικά μέσω του καθορισμού και της ανάλυσης των διάφορων μορφών που χρησιμοποιούνται. Ειδικότερα, αναλύονται επιλεγμένες σκηνές με βάση το περιεχόμενό τους και τη γλώσσα των μορφών που χρησιμοποιούνται, προκειμένου να κατανοήσουμε πώς αναπαρίστανται οι πρόσφυγες από τους δημιουργούς του ντοκιμαντέρ μέσω μιας πολυτροπικής προσέγγισης. Η συγκεκριμένη έρευνα αναζητά ευρήματα σχετικά με τις περίπλοκες πτυχές της κατανόησης και ερμηνείας των εμπειριών των προσφύγων, με ειδική εστίαση στην απεικόνιση παιδιών, ανδρών και γυναικών εστιάζοντας τους διάφορους τρόπους που χρησιμοποιούνται στην ταινία, όπως οπτικά στοιχεία, ήχος και γλώσσα, καθώς και προκαλώντας διάφορες αντιδράσεις των θεατών με βάση το βαθμό ταύτισης που νιώθουν με τους συμμετέχοντες. Η πρόθεση είναι να δημιουργηθεί ένα εργαλείο έτσι ώστε να ενσωματωθεί η χρήση ανάλογων ταινιών στην διδασκαλία με σκοπό την ευαισθητοποίηση των μαθητών.

Λέξεις-κλειδιά:

προσφυγική κρίση, αναπαράσταση των προσφύγων στο ντοκιμαντέρ

ΧΑΡΙΝΕΛΑ ΤΟΥΡΝΑ

ΤΟ ΤΡΑΥΜΑ ΣΤΗ ΔΗΜΟΣΙΑ ΙΣΤΟΡΙΑ ΚΑΙ Η ΑΠΟΤΥΠΩΣΗ ΤΟΥ ΣΤΟ ΣΙΝΕΜΑ: Η 11Η ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΥ 2001.

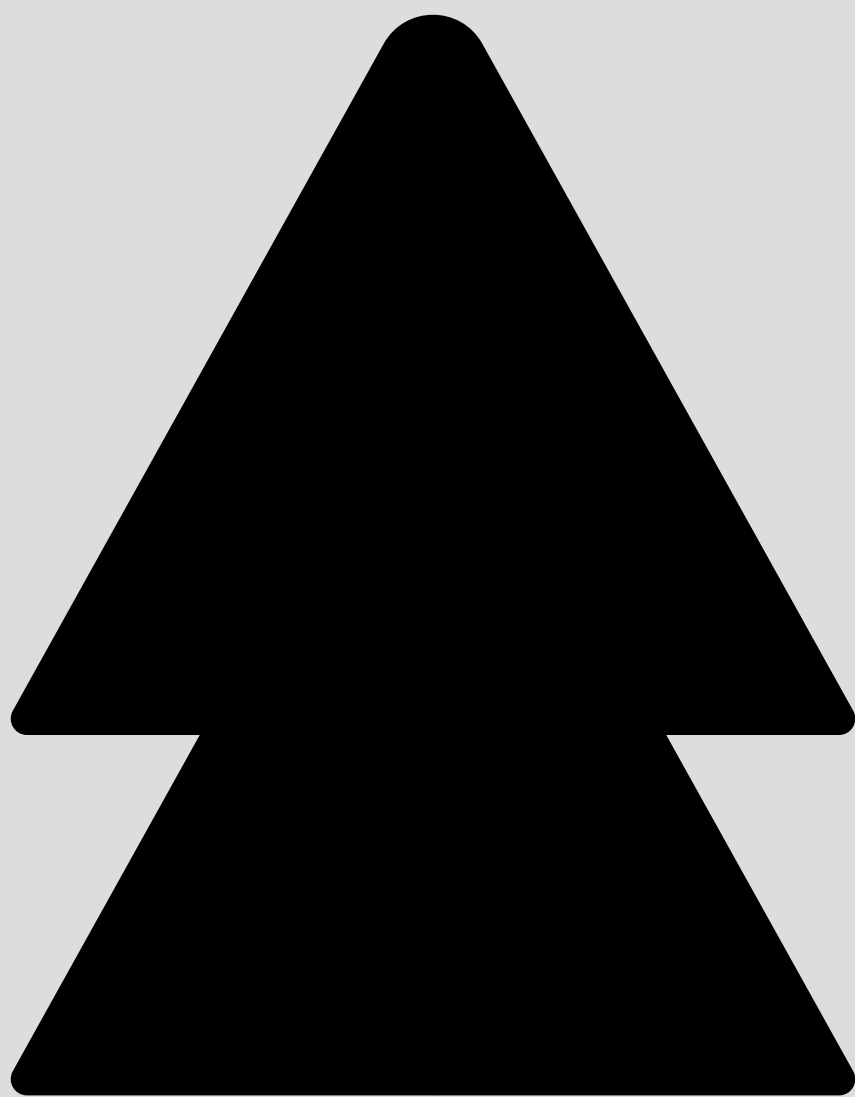
Διδακτική πρόταση για την κατάρρευση των δίδυμων πύργων στο Κέντρο του Παγκόσμιου Εμπορίου, η οποία μας «συστήνει» τον 21ο αιώνα στο μάθημα της Ιστορίας Γ' Λυκείου. Στόχοι: Γιατί «αφυπνίζουμε» το παρελθόν, αναζητώντας εξηγήσεις; Για να γνωρίσουμε ποιοί είμαστε στο παρόν; Μεθοδολογία: Με μεθοδολογική ανανέωση: βιωματικές και ενσυναισθητικές προσεγγίσεις σε ένα λογοκρατούμενο σχολείο για την επίτευξη κριτικής/ιστορικής σκέψης πάνω σε τραυματικά/συγκρουσιακά γεγονότα, με πολυπρισματικές αφηγήσεις που διασφαλίζουν ειρηνική διαβίωση σε μια πλουραλιστικά σκεπτόμενη κοινωνία, με σημεία εισόδου την εστίαση στα θραύσματα από διαλυμένες προσωπικές ζωές, όταν διασταυρώθηκαν με το αδυσώπητο ποτάμι της ιστορίας, όπου Ιστορικά ερωτήματα από μικροϊστορίες ζητούν απάντηση προβαλλόμενα στην μεγάλη εικόνα της Ιστορίας όπως και συναισθηματική κατανόηση. Πώς επιτυγχάνεται η τελευταία; Με την αξιοποίηση ποικίλων σημειωτικών πόρων, πολυτροπικών που ενθαρρύνουν τους μαθητές να κάνουν συνδέσεις με τα βιώματα από το δικό τους ιστορικό παρόν, με τις δικές του κοινωνικές ανησυχίες και προσδοκίες, ερωτήματα που προκαλούν το στοχασμό: διατύπωση υποθέσεων, αξιολογικών κρίσεων λογικά θεμελιωμένων, αξιοποιώντας την αρχή της βιωματικότητας: Πώς θα αντιδρούσατε αν, τι θα κάνατε αν, κι αν ήσουν εσύ ο άλλος. Βήματα: Ο λογοτεχνικός χαρακτήρας, που ενσαρκώνει ο ηθοποιός Μαξ φον Σίντοου(φ) στην ταινία Εξαιρετικά δυνατά, απίστευτα κοντά (που βασίζεται στο ομώνυμο μυθιστόρημα του ΤζόνθανΦόερ) «ταξιδεύει» από το βομβαρδισμό της Δρέσδης στην επίθεση στη Νέα Υόρκη: Οι μαθητές/τριες, διευρύνοντας τη μελέτη των ηρώων και τη σχέση τους με την εποχή δράσης τους, εξ(δι)ερευνούν παράλληλα και άλλες ιστορικά επικαθορισμένες ταυτότητες που σχετίζονται με το «τραύμα» και, αναζητώντας την ταυτότητα των ηρώων και τα στοιχεία που συγκροτούν τους χαρακτήρες τους, ερευνούν και ανασυγκροτούν τη δική τους. Αξιολόγηση: Όπως ο πρωταγωνιστής, έναν μικρός «εξερευνητής» σε μία σταυροφορία απέναντι στο ανεξήγητο, αναζητά νόημα στην τραγωδία που έπληξε την οικογένειά του και την πόλη του και αποδυναμώνει τους δράκους του μυαλού του, έτσι και οι μαθητές/τριες προχωρούν σε δημιουργική γραφή για αυτό το θέμα από τα κο-

ρυφαία (κάποιοι το ονόμασαν τη «μητέρα όλων των γεγονότων» του 21ου αιώνα), γράφοντας μια σύντομη σκηνή 200-300 λέξεων

Λέξεις-κλειδιά:

τραύμα, δημόσια ιστορία, ενσυναίσθηση, πολυτροπικότητα

Β Ι Ω Μ Α Τ Ι Κ Α

Ε Ρ Γ Α Σ Τ Η Ρ Ι Α

ΚΑΤΕΡΙΝΑ ΑΝΑΓΝΩΣΤΑΚΗ - ΣΤΑΥΡΟΣ ΓΡΟΣΔΟΣ

ΜΟΥΣΙΚΑ ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΙΚΑ ΠΑΙΧΝΙ- ΔΙΑ-ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΓΙΑ ΜΙΚΡΑ ΚΑΙ ΜΕΓΑΛΑ ΠΑΙΔΙΑ

Τα μουσικά μοτίβα, οι ήχοι και οι σιωπές μιας ταινίας δημιουργούν εντυπώσεις και συναισθήματα στον θεατή; Προσθέτουν ενέργεια, αποκαλύπτουν τις προθέσεις του δημιουργού-σκηνοθέτη, εδραιώνουν την αφήγηση στον χώρο και τον χρόνο, βοηθούν στην ερμηνεία μίας σκηνής; Και ταυτόχρονα, εκφράζουν τον εσωτερικό κόσμο, τις σκέψεις και τα συναισθήματα των πρωταγωνιστών (άρα και του θεατή-ακροατή); Προσδοκώμενα αποτελέσματα. Οι συμμετέχοντες/ουσες στο εργαστήριο θα είναι ικανοί: (α) Να κατανοούν την αλληλεπιδραστική σχέση μουσικής - εικόνων στις κινηματογραφικές ταινίες, (β) Να εντοπίζουν και να ερμηνεύουν τις επιδράσεις των ακουσμάτων μιας κινηματογραφικής ταινίας (μουσική, ήχοι, σιωπές) στον θεατή-ακροατή, και (γ) Να σχεδιάζουν και να υλοποιούν δραστηριότητες σε σχολικό περιβάλλον για μικρά και μεγάλα παιδιά με θέμα τη μουσική της κινηματογραφικής ταινίας. Απευθύνεται σε εκπαιδευτικούς, εμψυχωτές, και οποιονδήποτε αγαπά τον κινηματογρά-

φο. Στο εργαστήριο, σε συνθήκες εικονικής τάξης και με την υλοποίηση συμμετοχικών ομαδοσυνεργατικών δραστηριοτήτων οι επιμορφούμενοι/ες θα δουν αποσπάσματα κινηματογραφικών ταινιών, θα ακούσουν και θα παίξουν με τα μουσικά μοτίβα και στη συνέχεια, χωρίς να απαιτούνται μουσικές γνώσεις παρά μόνο αγάπη για το σινεμά, θα σχεδιάσουν εκπαιδευτικές δραστηριότητες-παιχνίδια για παιδιά. Θα μαντέψουν το περιεχόμενο της ταινίας ακούγοντας μόνο τη μουσική, θα «κρύψουν» τη μουσική, θα επιλέξουν πλάνα της ταινίας στα οποία το άκουσμα της μουσικής δημιουργεί ιδιαίτερες εντυπώσεις, θα σχολιάσουν τις σιωπές και τις προθέσεις του δημιουργού, θα ανακαλύψουν το είδος της ταινίας ακούγοντας τη μουσική της, θα επενδύσουν πλάνα της ταινίας με μουσικά μοτίβα, θα δημιουργήσουν ιστορίες ακούγοντας μουσική και άλλα πολλά.

ΕΙΡΗΝΗ ΔΕΛΙΔΑΚΗ - ΜΑΡΙΑ ΠΑΠΑΣΩΤΗΡΗ

ΣΤΙΣ ΠΑΡΕΕΣ ΛΕΜΕ ΝΑΙ

Το εκπαιδευτικό πρόγραμμα Στις Παρέες Λέμε Ναι εντάσσεται στο πλαίσιο των πλούσιων εκπαιδευτικών δράσεων του Μουσείου Κινηματογράφου Θεσσαλονίκης. Στη διάρκεια του εργαστηρίου αυτού, οι συμμετέχοντες/ουσες θα έχουν την ευκαιρία να διερευνήσουν το πως παρουσιάζεται η ενδοσχολική βία μέσα από επιλεγμένες κινηματογραφικές σκηνές, να αναζητήσουν από κοινού τις αιτίες τις αφορμές, να προβληματιστούν και κυρίως να συναισθανθούν. Έπειτα, θα κληθούν να δημιουργήσουν ομαδικά και να αποδώσουν κινηματογραφικά τις ιδέες και τις σκέψεις που προέκυψαν και να δημιουργήσουν τη δική τους κινηματογραφική εκδοχή. Το εργαστήριο απευθύνεται σε εκπαιδευτικούς δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης.

ΦΩΤΗΣ ΔΟΥΣΟΣ

ΒΙΩΜΑΤΙΚΟ ΕΡΓΑΣΤΗΡΙ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΚΗΣ ΓΡΑΦΗΣ

Το εργαστήρι απευθύνεται σε ενήλικες και διερευνά έννοιες και εργαλεία της τεχνικής της πεζογραφίας σε συσχετισμό με τεχνικές που εντοπίζονται στην τηλεοπτική και την κινηματογραφική αφήγηση. Κεντρικό θέμα του συγκεκριμένου εργαστηρίου είναι η έννοια του «δολώματος» (hook) στα έργα μυθοπλασίας. Ειδικά στην αρχή ενός λογοτεχνικού κειμένου αλλά και σε όλη την έκτασή του υπάρχουν κάποια στοιχεία που μπαίνουν για να τραβήξουν την προσοχή του αναγνώστη. Δεν πρόκειται απλώς για επιφανειακά, καλωπιστικά στοιχεία, αλλά για γρανάζια ενός μηχανισμού που ο γενικότερος στόχος και η συλλογιστική του είναι να κρατήσει τον αναγνώστη δεμένο στην ανάγνωση, να τον κάνει να μπει και να παραμείνει στην ιστορία, να τον δεσμεύσει και να μην το αφήσει να βγει. Τέτοιου τύπου «δολώματα» μπορούν να εντοπιστούν πρωτίστως στην πλοκή ενός έργου μυθοπλασίας αλλά δευτερευόντως και στους χαρακτήρες, στο ύφος, στην ατμόσφαιρα, στον ρυθμό και σε πολλά άλλα ακόμα σημεία

του. Κατά τη διάρκεια του εργαστηρίου θα εξετάσουμε μορφές και αποτυπώσεις του δολώματος σε τηλεοπτικά και κινηματογραφικά παραδείγματα συγκρίνοντάς τα με τις αντιστοιχίες τους σε λογοτεχνικά κείμενα. Επιπλέον θα δούμε τους μετασχηματισμούς, τις μετατροπές, τις τάσεις και τις ιδιαιτερότητες που εμφανίζει το ίδιο τέχνασμα σε διαφορετικές μυθοπλαστικές φόρμες. Τέλος θα γράψουμε πρωτότυπα κείμενα με αφορμή όλα τα προηγούμενα.

ΕΛΕΝΗ ΖΑΧΑΡΙΑΔΟΥ

ΣΧΕΔΙΑΖΟΝΤΑΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ / ΠΑΙΧΝΙΔΙΑ ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΚΟΥ ΓΡΑΜΜΑΤΙΣΜΟΥ

Οι συμμετέχοντες/ουσες, αφού γνωρίσουν τους κώδικες, τα εργαλεία και τους τρόπους με τους οποίους παράγονται οι φωτογραφίες, στη συνέχεια, θα δημιουργήσουν φωτογραφικά «κείμενα» και φωτογραφικά προϊόντα και θα σχεδιάσουν παιγνιώδεις δραστηριότητες σχετικές με τη φωτογραφία. Μεθοδολογία: Εργασία σε ομάδες σε συνθήκες εικονικής τάξης. Διδακτικά βήματα: (α) Πες μια ιστορία: εισαγωγική δραστηριότητα-παιχνίδι αφήγησης ιστοριών βασισμένων σε φωτογραφίες. (β) Στοιχεία σύνθεσης εικόνας: μέσα από φωτογραφίες ανακαλύπτουν τα στοιχεία που κάνουν μια φωτογραφία ενδιαφέρουσα. (γ) Φωτογράφιση: παρουσιάζουμε στους συμμετέχοντες σειρά φωτογραφιών από καλλιτέχνες με τίτλο «Αλφαβητογραφία» και ζητάμε να φωτογραφίσουν στον εσωτερικό και εξωτερικό χώρο εικόνες που συμβολίζουν γράμματα του αλφάβητου. Ακολουθεί παρουσίαση των έργων τους. (δ) Σχεδιασμός δραστηριοτήτων: οι συμμετέχοντες/ουσες σχεδιάζουν ανάλογες δραστηριότητες για παιδιά

και παρουσιάζουν τις προτάσεις τους. (ε) Κλείσιμο του εργαστηρίου: προτείνουμε επιπλέον δραστηριότητες φωτογραφίας για παιδιά, δίνεται χρόνος για συζήτηση και αξιολόγηση του εργαστηρίου από τους/τις συμμετέχοντες/ουσες. Προσδοκώμενα αποτελέσματα: Τα προσδοκώμενα αποτελέσματα είναι οι συμμετέχοντες/ουσες: (α) Να αποκτήσουν γνώσεις για το πώς δημιουργούνται τα φωτογραφικά προϊόντα. (β) Να αποκτήσουν δεξιότητες προσέγγισης φωτογραφιών. (γ) Να αποκτήσουν δεξιότητες δημιουργίας φωτογραφικών «κειμένων» και φωτογραφικών προϊόντων. (δ) Να αποκτήσουν δεξιότητες σχεδιασμού δραστηριοτήτων για τη φωτογραφία. Αξιολόγηση: Η αξιολόγηση του εργαστηρίου θα πραγματοποιηθεί με: (α) Παραδοτέα των επιμορφούμενων. (β) Εμπειρικές παρατηρήσεις των εμπυχωτών.

ΕΥΣΤΑΘΙΑ ΓΚΟΥΝΤΕΛΑ - ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΣ ΠΑΠΑΕΜΜΑΝΟΥΗΛ - ΒΑΣΙΛΙΚΗ ΣΤΑΜΠΟΛΑΚΗ

PODCAST-ΔΙΝΟΝΤΑΣ ΦΩΝΗ ΣΕ ΙΣΤΟΡΙΚΑ ΠΡΟΣΩΠΑ

Μεθοδολογία: Βιωματική μάθηση, Ομαδοσυνεργατική, Διερευνητική μάθηση. Το συγκεκριμένο εργαστήριο αποτελεί μια πρόταση διδασκαλίας του μαθήματος της ιστορίας με την άμεση συμμετοχή των μαθητών. Αξιοποιώντας τα σύγχρονα τεχνολογικά μέσα και συγκεκριμένα το podcast, δίνεται η ευκαιρία στους μαθητές να δημιουργήσουν ακουστικές ιστορίες ζωντανεύοντας και δίνοντας φωνή σε ιστορικά πρόσωπα. Τα διδακτικά βήματα είναι η παρουσίαση, η μελέτη ιστορικών πηγών, ο αυτοσχεδιαστικός λόγος, η δημιουργική γραφή, η ηχογράφηση-επεξεργασία podcast. Προσδοκώμενα αποτελέσματα είναι η διασκέδαση, η μελέτη πηγών και η ενσυναισθητική προσέγγιση των ιστορικών προσώπων, ο ψηφιακός-ακουστικός γραμματισμός, η αυτενέργεια, η ενδυνάμωση και η φαντασία. Αναστοχασμός-Αξιολόγηση με ατομικό ερωτηματολόγιο.

Οπτικοακουστικός -Κινηματογραφικός Γραμματισμός

ΜΑΙΡΗ ΚΑΠΗ - ΣΟΦΙΑ ΚΑΣΣΑΡΗ

ΘΕΑΤΡΙΚΟΙ ΠΕΙΡΑΜΑΤΙΣΜΟΙ ΣΕ ΒΩΒΕΣ ΣΚΗΝΕΣ

Δίωρο βιωματικό εργαστήριο θεατρικού αυτοσχεδιασμού με έναυσμα σκηνές του βωβού και του πρώιμου ομιλούντα κινηματογράφου. Προηγείται μικρή εισαγωγή για την «εργαλειοθήκη» της υποκριτικής τέχνης στον βωβό κινηματογράφο. Οι συμμετέχοντες καλούνται να αναλύσουν την κάθε σκηνή και στη συνέχεια να τις αναπαράξουν μιμικά και, κατά το δυνατόν, με ακρίβεια ανά ομάδες με σκηνικά αντικείμενα στη διάθεσή τους. Σε επόμενα στάδια οι συγκεκριμένες σκηνές επαναλαμβάνονται αλλά εμπλουτισμένες από τους συμμετέχοντες - «ηθοποιούς» με την προσθήκη λόγου και με την προέκτασή τους μέσω ενός δικού τους επινοημένου δρώμενου. Η μεθοδολογία του εργαστηρίου βασίζεται στη βιωματική και ομαδοσυνεργατική μέθοδο, με τεχνικές εκπαιδευτικού θεάτρου και παιχνίδια ρόλων με σκοπό το γεφύρωμα της κινηματογραφικής με τη βιωματική-θεατρική εμπειρία. Τα διδακτικά βήματα που ακολουθούνται είναι η παρουσίαση-εισήγηση, ο καθοδηγούμενος και ελεύθερος αυτοσχεδιασμός και η εργασία σε ομάδες. Προσδοκώμενα αποτελέσματα είναι η διασκέδαση μέσα από το βίωμα της αισθητηριακής εμπλοκής με αφορμή την υποκριτική τέχνη του βωβού και πρώιμου ομιλούντα κινηματογράφου,

η ενεργοποίηση της δημιουργικής φαντασίας και της αυτενέργειας μέσα από τα στάδια του αυτοσχεδιασμού και η διέγερση του ενδιαφέροντος για τον κινηματογράφο της εποχής. Η αξιολόγηση θα προκύψει μέσα από τον αναστοχασμό των συμμετεχόντων με τη χρήση θεατρικών τεχνικών.

ΠΟΠΗ ΚΑΣΣΩΤΑΚΗ ΨΑΡΟΥΔΑΚΗ - ΕΙΡΗΝΗ ΧΙΩΤΑΚΗ

ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΙΚΟΣ ΕΓΓΡΑΜΜΑΤΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΤΩΝ ΠΑΙΔΙΩΝ: ΜΙΑ ΠΟΛΙΤΙΣΜΙΚΑ ΕΥΑΙΣΘΗΤΗ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ ΣΤΗΝ ΠΡΟΣΧΟΛΙΚΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ

Οι βασικές αρχές της κινηματογραφικής εκπαίδευσης και η κοινωνικο-πολιτισμική δόμηση της γνώσης, στην οποία στηρίζονται οι εκπαιδευτικές τεχνικές της Εκπαίδευσης Ενηλίκων, αποτελούν τα βασικά θεωρητικά πλαίσια του προτεινόμενου βιωματικού εργαστηρίου. Η καινοτομία του εργαστηρίου έγκειται στην προσέγγιση των δικαιωμάτων του παιδιού, στο πλαίσιο μιας πολιτισμικά ευαίσθητης προσέγγισης της διδασκαλίας και της μάθησης, δια του κινηματογράφου. Για την υλοποίηση του εργαστηρίου θα αξιοποιηθεί η ταινία μικρού μήκους «Το κουτί» της MerveCirisogluCotur. Η επιλογή της ταινίας έγινε σε συνεργασία με το ChaniaFilmFestival, και στηρίζεται αφενός στην ποιότητα της ταινίας και αφετέρου στη συνάφεια του θέματός της με τα Θεματικά Πεδία ενδιαφέροντός μας με βάση τα Νέα Προγράμματα Σπουδών για την Προσχολική Εκπαίδευση. Σε όλο το εργαστήριο θα ακολουθήσουμε τη ροή του περάσματος του εκπαιδευτικού από το ρόλο του θεατή σε εκείνο του κριτή, έως του δημι-

ουργού ενός οπτικοακουστικού μηνύματος. Οι εκπαιδευτικές τεχνικές που θα αξιοποιηθούν διαδοχικά στο εργαστήριο πριν και μετά την προβολή της ταινίας είναι: Ο καταγισμός ιδεών, η προσομοίωση κατάστασης, το παιχνίδι ρόλων, η δημιουργική εργασία σε ομάδες, η οργανωμένη συζήτηση. Σκοπός του εργαστηρίου, με δεδομένες τις συνεχόμενες μεταβολές στα άτομα και στις ομάδες σε τοπικό, εθνικό και παγκόσμιο επίπεδο, είναι να αναπτύξουν περαιτέρω οι εκπαιδευτικοί τις παιδαγωγικές και διδακτικές τους ικανότητες, ώστε να είναι σε θέση να αξιοποιούν επιδέξια τα σύγχρονα οπτικοακουστικά προϊόντα, υποστηρίζοντας τα παιδιά από την προσχολική ηλικία να αρχίσουν να αναπτύσσουν δεξιότητες κινηματογραφικού εγγραμματισμού, να δομούν θετική αντίληψη για τον εαυτό τους και να αντιλαμβάνονται τα δικαιώματά τους.

ΑΓΓΕΛΟΣ ΚΟΒΟΤΣΟΣ

ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΙ ΠΡΟΣΕΓΓΙΖΟΥΝ ΤΑ ΒΑΣΙΚΑ ΣΤΑΔΙΑ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑΣ ΕΝΟΣ ΜΙΚΡΟΥ ΜΗΚΟΥΣ ΝΤΟΚΙΜΑΝΤΕΡ ΜΕΣΑ ΣΤΗΝ ΤΑΞΗ ΑΠΟ ΤΗΝ ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΙΚΗ ΟΜΑΔΑ ΤΟΥ ΣΧΟΛΕΙΟΥ.

Σκοπός του εργαστηρίου είναι οι συμμετέχοντες να προσεγγίσουν τη μεθοδολογία του Ντοκιμαντερίστα, προσαρμοσμένη στις ανάγκες των εκπαιδευτικών που θέλουν να δημιουργήσουν μέσα στην τάξη ντοκιμαντέρ καθοδηγώντας μια συγκροτημένη κινηματογραφική ομάδα στο πλαίσιο της σχολικής κοινότητας. Στο εργαστήριο αναλύονται τα βήματα που πρέπει να ακολουθηθούν ώστε η ομάδα να ολοκληρώσει τη δημιουργία του ντοκιμαντέρ. Η ανάλυση στηρίζεται στην μέχρι τώρα εμπειρία εκατοντάδων ταινιών που έχουν δημιουργηθεί από τα σχολεία των Χανίων στο πλαίσιο της εκπαιδευτικής δράσης «Δημιουργία ταινίας σε σχολικό περιβάλλον» του Φεστιβάλ Κινηματογράφου Χανίων. Ο πλούτος της θεματολογίας των ταινιών που παρήχθησαν μας δίνει τη δυνατότητα να αξιοποιήσουμε την εμπειρία μεταδίδοντάς την μέσω του συγκεκριμένου εργαστηρίου. Η μετάδοση της εμπειρίας αυτής θα στηριχτεί σε χαρακτηριστικά παραδείγματα σχεδί-

ων (Project) απ' όλες τις εκπαιδευτικές βαθμίδες, που πραγματοποιήθηκαν και που κατά τεκμήριο αποτελούν τις πιο χαρακτηριστικές περιπτώσεις για μελέτη και ανάλυση (case studies).

ΓΕΩΡΓΙΑ ΚΤΙΣΤΑΚΗ - ΜΑΡΙΛΕΝΑ ΓΕΩΡΓΑΝΤΑ

ΜΕ ΗΧΗΤΙΚΑ ΜΗΝΥΜΑΤΑ ΚΑΙ ΠΑΙΧΝΙΔΙΑ ΦΤΙΑΧΝΟΥΜΕ ΠΡΩΤΟΤΥΠΕΣ ΔΙΑΦΗΜΙΣΕΙΣ

Στο εργαστήρι οι συμμετέχοντες/ ουσες θα μνηθούν στη δημιουργία διαφόρων τύπων διαφημίσεις με επιδίωξη να εμπυχώνουν τους μαθητές και μαθήτριες τους στη δημιουργία αντίστοιχων οπτικοακουστικού προϊόντος στο σχολικό περιβάλλον. Μετά την ολοκλήρωση του εργαστηρίου οι επιμορφούμενοι θα είναι ικανοί (προσδοκώμενα αποτελέσματα): (Α) Να προσεγγίζουν εμπειρικά τις διαφημίσεις και να αναγνωρίζουν τη δομή, εργαλεία και τις τεχνικές της διαφήμισης. (Β) Να δημιουργούν σενάρια και εικόνες για την παραγωγή οπτικοακουστικών προϊόντων. (Γ) Να δημιουργούν διαφημιστικά κείμενα που θα συνοδεύονται από φωτογραφικά προϊόντα, απεικονίζοντας έννοιες και κατασκευάζοντας τις δικές τους διαφημίσεις επενδύοντάς τις μουσικά, χρησιμοποιώντας τεχνικές δημιουργικής γραφής. (Δ) Να μεταφέρουν τις αποκτηθείσες γνώσεις και δεξιότητες στη σχολική αίθουσα οργανώνοντας «εργαστήρια διαφήμισης» (στο πλαίσιο διδασκαλίας αντίστοιχης ενότητας γλωσσικού μαθήματος) για μι-

κρούς και μεγάλους μαθητές. Ως προς τη μεθοδολογία, η ομάδα των επιμορφούμενων θα μετατραπεί σε εικονική τάξη (οι επιμορφούμενοι ως μαθητές/τριες). Οι δραστηριότητες έχουν παιγνιώδη χαρακτήρα και υλοποιούνται με συμμετοχικές ομαδοσυνεργατικές διαδικασίες. Χρησιμοποιούνται τεχνικές προκειμένου να καλλιεργηθεί η φαντασία και να αναπτυχθεί η δημιουργικότητα και η ελεύθερη έκφραση. ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ Α) Ακρόαση και προσέγγιση γνωστών διαφημίσεων του παρελθόντος. Θέματα συζήτησης: Γιατί ακούμε διαφημίσεις; Πώς έχουν δημιουργηθεί; Ποιο στόχο έχουν; Τι είδους τεχνικές αξιοποιούνται; Β) Δραστηριότητες οπτικοακουστικού γραμματισμού: Επιλέγοντας μέσα από ένα παιχνίδι λέξεις που θα συνθέσουν το τελικό προϊόν προς διαφήμιση γράφουν το σενάριο, ζωγραφίζουν το τελικό προϊόν, ηχογραφούν και επιλέγουν τη μουσική που θα συνοδεύει τη διαφήμιση τους.

ΕΥΓΕΝΙΑ ΕΛΕΝΗ ΠΑΛΛΑ

ΗΧΟΤΟΠΙΑ ΚΑΙ ΕΙΚΑΣΤΙΚΕΣ ΤΕΧΝΕΣ: ΑΚΟΥΩ ΤΗΝ ΕΙΚΟΝΑ-ΒΛΕΠΩ ΤΟΝ ΗΧΟ

Στο προτεινόμενο εργαστήριο οι συμμετέχοντες αφού εισαχθούν στις βασικές έννοιες και πρακτικές της Ακουστικής Οικολογίας πραγματοποιούν έναν σύντομο ηχητικό περίπατο (Soundwalk), κατά τη διάρκεια του οποίου θα παρατηρήσουν το ηχητικό περιβάλλον (soundscape) και θα κληθούν να εστιάσουν σε έναν ήχο που τους κινεί το ενδιαφέρον. Θα ηχομετρήσουν, θα καταγράψουν τον ήχο αυτό σε smartphone/ tablet και τέλικά, ο ήχος αυτός θα γίνει έμπνευση και αφορμή για τη δημιουργία εικαστικού έργου, αφηρημένου ή ρεαλιστικού, ή σύντομου 2D κινουμένου σχεδίου. Μεθοδολογία-διδακτικά βήματα-αξιολόγηση • Εισαγωγή στην Ακουστική Οικολογία • Παραδείγματα ηχοτοπίων και καλλιτεχνικών έργων στο πλαίσιο της ακουστικής οικολογίας (π.χ. soundmaps). • Εγκατάσταση εφαρμογών soundmeter και stopmotionstudio • Ηχητικός περίπατος στην περιοχή ατομικά/ανά δύο, ηχομέτρηση, καταγραφή • Ζωγραφική, ή εναλλακτικά, δημιουργία σύντομου 2D animation, με αφορμή τους καταγεγραμμένους ήχους. • Παρουσίαση στην ολομέλεια, με αξιοποίηση

ψηφιακών εργαλείων (padlet), συζήτηση • Αξιολόγηση στην ολομέλεια (συζήτηση) και ατομικά (ερωτηματολόγιο googleforms) Προσδοκώμενα αποτελέσματα • Γνωριμία με την Ακουστική Οικολογία και ευαισθητοποίηση στο ηχητικό περιβάλλον. • Αξιοποίηση των ήχων στη δημιουργία εικαστικών/οπτικοακουστικών έργων • Κατανόηση της πολλαπλής σημασίας του ηχητικού περιβάλλοντος για τον άνθρωπο και τα υπόλοιπα έμβια όντα.

ΒΑΛΕΝΤΙΝΑ ΠΑΠΑΔΗΜΗΤΡΑΚΗ

«ΠΑΙΔΙΑ ΧΤΕΣ, ΠΑΠΠΟΥΔΕΣ ΣΗΜΕΡΑ» - ΕΚ- ΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗ ΔΡΑΣΗ ΔΙΑΓΕΝΕΑΚΗΣ ΕΠΙΚΟΙΝΩ- ΝΙΑΣ ΜΕ ΑΞΙΟΠΟΙΗΣΗ ΟΠΤΙΚΟΑΚΟΥΣΤΙΚΩΝ ΜΕΣΩΝ

Θέλοντας να συμβάλουμε στην ενίσχυση της αλληλεπίδρασης και της επικοινωνίας ανάμεσα στα παιδιά και τους ηλικιωμένους σχεδιάσαμε μια καινοτόμο δράση η οποία απευθύνεται σε παιδιά Δημοτικού. Το πρόγραμμα αξιοποιεί οπτικοακουστικά μέσα, εργαλεία προφορικής Ιστορίας, εκπαιδευτικού δράματος και εικαστικές δραστηριότητες, με στόχο να φέρει σε επαφή τις δύο γενιές με τρόπο απρόσμενο και δημιουργικό. Κατά τη διάρκεια του εργαστηρίου πρόκειται να: -εκθέσουμε αναλυτικά το σκεπτικό και τους στόχους της εκπαιδευτικής δράσης, -παρουσιάσουμε τα υλικά και τα εργαλεία με τα οποία έχει δομηθεί, -παρακινήσουμε τους εκπαιδευτικούς σε βιωματική εμπλοκή με τις επί μέρους δραστηριότητες, -αναπτύξουμε διάλογο σχετικά με τις εντυπώσεις, τις πιθανές απορίες ή δυσκολίες που ίσως εντοπίζουν στην προοπτική να εφαρμόσουν το πρόγραμμα στην τάξη τους, -παραδώσουμε σε φωτοαντίγραφα τον σχεδιασμό του προγράμματος. Κάθε εκπαιδευτικός μπορεί να φέρει μια συσκευή αποθή-

κευσης (usbstick) προκειμένου να πάρει το οπτικοακουστικό υλικό που υποστηρίζει το πρόγραμμα. Στόχος μας είναι να μεταφέρουμε την εμπειρία μας από την εφαρμογή του προγράμματος, να αποσαφηνίσουμε τα διδακτικά εργαλεία του και να προσφέρουμε στους εκπαιδευτικούς πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης ένα δομημένο πρόγραμμα συνολικής διάρκειας τεσσάρων διδακτικών ωρών, το οποίο μπορούν να εφαρμόσουν με τους μαθητές της τάξης τους στα πλαίσια των Εργαστηρίων Δεξιοτήτων.

ΧΡΗΣΤΟΣ ΡΑΧΙΩΤΗΣ - ΑΓΛΑΪΑ ΝΑΚΑ

«ΚΩΔΙΚΕΣ ΥΠΟ ΣΚΙΑΝ»

Η ψηφιακή εγκατάσταση «Κώδικες Υπό Σκιάν», είναι ένα πρόγραμμα για την ευαισθητοποίηση της ευρύτερης κοινότητας για την καλλιέργεια της ενσυναίσθησης, με θέμα την Ανιθαγένεια. Με την προβολή οπτικοακουστικού υλικού με θέμα μη προβεβλημένα κοινωνικά προβλήματα (π.χ. Ανιθαγένεια) και την αξιοποίηση βιωματικών δραστηριοτήτων, τεχνικών θεάτρου και εκπαιδευτικού δράματος, στοχεύει στην ανάπτυξη της ενσυναίσθησης με στόχο τη βελτίωση των κοινωνικών δεξιοτήτων. Επιχειρούμε μια «συνάντηση» με τους ανθρώπους χωρίς ιθαγένεια. Τους αόρατους (κοινωνικά) ανθρώπους. Μια συμβολική σύνθεση συνύπαρξης με αντεστραμμένους όρους. Γίνονται αυτοί οι πρωταγωνιστές κι εμείς οι σκιές. Με τη χρήση οπτικοακουστικών μέσων (υπολογιστές, φωτογραφική κάμερα, projector, ψηφιακό σαρωτή) τους παρακολουθούμε να αφηγούνται την προσωπική τους οδύσσεια για να αποκτήσουν ιθαγένεια. Μεταφερόμαστε στο

δικό τους περιβάλλον, με αυτούς πια να αποτελούν ζωντανές - δυναμικές εικόνες. Στο κάδρο αυτό (φωτογραφικό υλικό) εμείς έχουμε τον ρόλο του περαστικού, της αμέτοχης σκιάς. Οι συμμετέχοντες αφού ολοκληρώσουν τη διαδρομή της εγκατάστασης συμμετέχουν σε μια σειρά δραστηριοτήτων με θέμα τα ανθρώπινα δικαιώματα με βάση τις τεχνικές θεάτρου, εκπαιδευτικού δράματος και θεατρικού παιχνιδιού. Έχοντας έναν αριθμό φωτογραφιών από την εγκατάσταση και με βάση τις τεχνικές θεάτρου που παρακολούθησαν, καλούνται να συνθέσουν και να παρουσιάσουν μια ιστορία με θέμα τα ανθρώπινα δικαιώματα.

Chania
Film
Festival

Παιδιά &
Εκπαιδευτική
Κοινότητα
CFFedu

WWW.CHANIAFILMFESTIVAL.COM